

Stichting Pensioenfonds
Wolters Kluwer Nederland
in liquidatie

Jaarverslag

2024

Foto omslag: 8002961 © Hongqi Zhang (aka Michael Zhang) | Dreamstime.com

Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland

Adres : Staverenstraat 15
7418 CJ Deventer
Bezoekadres : Hanzeweg 58
7418 AT Deventer
Postadres : Postbus 23
7400 GA Deventer
Telefoon : 0570-64 80 81
E-mailadres : pensioenfonds@pensioen-wk.nl
Website : www.pensioen-wk.nl

Als u vragen over het jaarverslag heeft, kunt u contact opnemen met:
K. Nauta-van der Linden, telefoon 06-2155 0470, of
R. Heidemans, telefoon 06-2546 2398

Inhoud

Voorwoord van de voorzitter	5
Belangrijkste ontwikkelingen in 2024	7
Kengetallen	9
Verslag van het bestuur	10
1. Waar staat het pensioenfonds voor?	10
1.1 Profiel	10
1.2 Collectieve waardeoverdracht en liquidatie	10
1.3 Wet toekomst pensioenen	13
2. Communicatie	15
2.1 Strategisch communicatiebeleid	15
2.2 Stakeholdermanagement	17
2.3 Wettelijke vereiste communicatie	18
3. Pensioenuitvoering	19
3.1 Korte beschrijving van de pensioenregeling	19
3.2 Premie, toeslagen-, en kortingsbeleid	19
3.3 Pensioenzaken	21
3.4 Overdracht pensioenuitvoering naar HNPF	24
4. Financieel	25
4.1 Financiële toelichting 2024	25
4.2 Actuariële analyse	26
4.3 Herstelplan en haalbaarheidstoets	28
4.4 Beleggingen	28
4.5 Uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer	37
4.6 Overdracht beleggingen naar HNPF	41
5. Governance	42
5.1 Organisatie	42
5.2 Externe controle en advies	44
5.3 Code Pensioenfondsen	45
5.4 Geschiktheid	46
5.5 Beloningsbeleid en beloningsstructuur	47
5.6 Fraudebeheersing en naleving wet- en regelgeving	47
5.7 Gedragscode	48
6. Risicobeheer	49
6.1 IRM-beleid	49
6.2 IRM-raamwerk	49
6.3 Risicobereidheid	51
6.4 Financiële risico's	52
6.5 Opvolging Eigen risicobeoordeling (ERB)	52
6.6 Incidenten	53
6.7 Interne audits	53
7. Toekomstparagraaf	54

Verklaring van de compliance officer	55
Verslag van het verantwoordingsorgaan en reactie van het college	56
Verslag van de raad van toezicht en reactie van het college	59
Jaarrekening 2024	63
Toelichting op de jaarrekening 2024	66
1. Inleiding	66
2. Overeenstemmingsverklaring	66
3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva en voor resultaatbepaling	66
4. Toelichting op de balans per 31 december 2024	71
5. Risicobeheer	77
6. Niet uit de balans blijvende verplichtingen	84
7. Verbonden partijen	85
8. Toelichting op de staat van baten en lasten 2024	86
9. Aantal personeelsleden	90
10. Vergoedingen bestuur en raad van toezicht	90
11. Belastingen	90
12. Gebeurtenissen na balansdatum	90
13. Vaststelling van de jaarrekening	91
Overige gegevens	92
Actuariële verklaring	92
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	94
Bijlage 1: Personalia	105
Bijlage 2: Checklist naleving Code Pensioenfondsen per 31 december 2024	106
Bijlage 3: SFDR artikel 8 periodieke rapportage	110
Begrippenlijst	116

Voorwoord van de voorzitter

Op het moment dat ik aan dit voorwoord begin, is het fonds al geruime tijd in liquidatie. Alle pensioenverplichtingen van het fonds zijn per 1 januari 2025 overgedragen naar Het Nederlandse Pensioenfonds. Hetzelfde geldt voor het per die datum belegde vermogen van het fonds. Voor het bestuur resteert nu de taak om als college van vereffenaars zorg te dragen voor de daadwerkelijke beëindiging en ontbinding van het fonds.

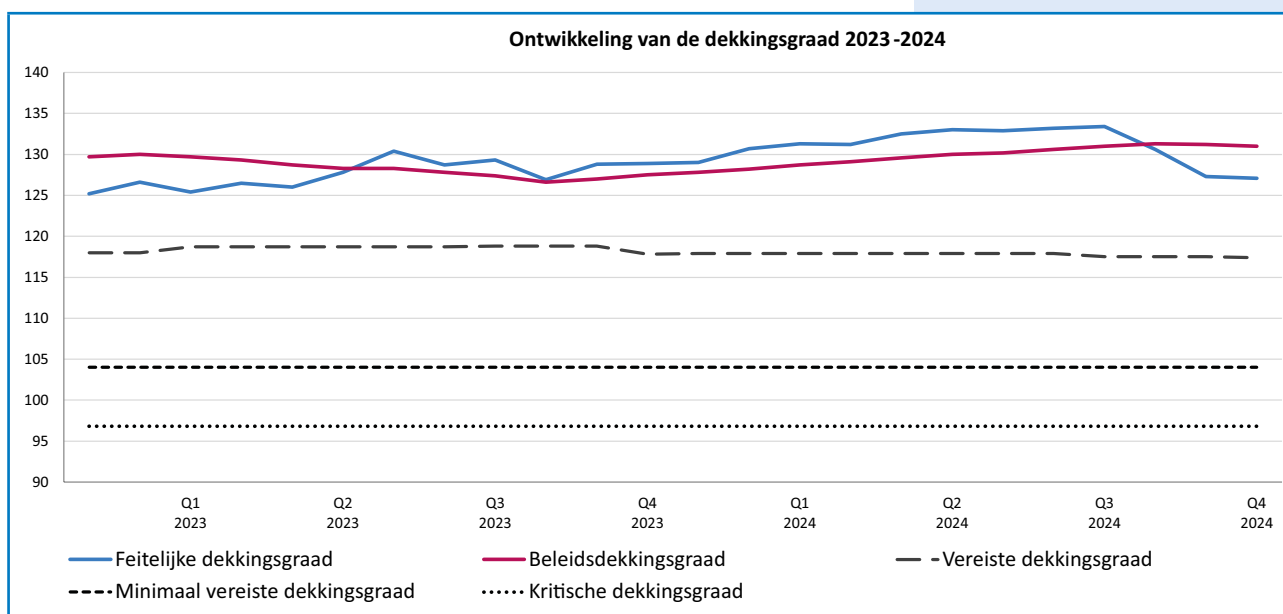
Ik ben blij dat deze zogeheten collectieve waardeoverdracht naar de eigen Pensioenkring Wolters Kluwer Nederland gelukt is op de wijze die ons voor ogen stond. Dat de huidige pensioenregeling vanaf 1 januari 2025 inderdaad ongewijzigd wordt voortgezet en dat het ook is gelukt dat Het Nederlandse Pensioenfonds direct vanaf januari 2025 de uitkeringen aan de pensioengerechtigden verzorgt. Uiteraard waren dat de afspraken met Het Nederlandse Pensioenfonds, maar het blijft bij dit soort trajecten altijd spannend of het ook lukt om alle afspraken goed en tijdig na te komen.

Dat dit is gelukt is te danken aan de inzet van alle betrokkenen. Ik denk daarbij aan mijn medebestuurders, de leden van het verantwoordingsorgaan en de leden van de raad van toezicht. Het was een intensief jaar, waarin ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid constructief heeft meegedacht en meegewerkt. Maar in het bijzonder denk ik daarbij aan de inzet van de directeur van het pensioenfonds en van de medewerkers van het pensioenbureau. Een inzet waarvoor ik grote bewondering en respect heb. Het betekende immers voor hen niet alleen het uitvoeren van alle reguliere werkzaamheden, maar ook van veel voorbereidende werkzaamheden voor de collectieve waardeoverdracht naar Het Nederlandse Pensioenfonds. En dat in de wetenschap dat daarmee hun baan zou ophouden te bestaan. Hulde en dank daarvoor.

Het is dan ook fijn om te weten dat een aantal medewerkers van het pensioenbureau reeds een nieuwe werkkring heeft gevonden, vooral bij andere pensioenuitvoerders. Gezien hun kwaliteiten heb ik er alle vertrouwen in dat ook de overige medewerkers nog dit jaar een passende nieuwe werkkring zullen vinden.

Ruud Kruijff
Voorzitter

Belangrijkste ontwikkelingen in 2024

1. Per 1 januari 2025 was een gedeeltelijke toeslagverlening mogelijk van 3,06%. Per 1 januari 2024 werden de pensioenen met 0,14% verhoogd.
2. De feitelijke dekkingsgraad daalde in 2024 van 128,9% naar 127,1%. De daling van de dekkingsgraad werd vooral veroorzaakt door de toegekende toeslagverlening en rentedaling aan het einde van het jaar. Het rendement op zakelijke waarden droeg positief bij, maar was niet voldoende om de negatieve effecten te compenseren.
3. De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad over twaalf maanden) steeg in 2024 van 127,5% naar 131,0%. De daling van de feitelijke dekkingsgraad vond aan het einde van het jaar plaats en werkte nog niet volledig door in de beleidsdekkingsgraad.
4. Het totaal nettorendement was in 2024 6,1% (2023: 11,6%). Het vijfjaarsgemiddeld nettorendement is 1,3% (zie paragraaf 4.4.8).
5. De uitvoeringskosten per deelnemer (exclusief gewezen deelnemers) bedroegen in 2024 € 322,- inclusief kosten gedragen door de werkgever (2023: € 338). Dit betreft de kosten uit reguliere werkzaamheden. Daarnaast werden kosten gemaakt voor de collectieve waardeoverdracht (hierna: CWO) naar Het Nederlandse Pensioenfonds (hierna: HNPF). Inclusief deze eenmalige projectkosten bedroegen de kosten per deelnemer € 660,-.
6. Op 18 november 2024 bereikten sociale partners een akkoord over de nieuwe FPR regeling en de transitie. De geplande overgangsdatum is 1 januari 2027. De afspraken zijn vastgelegd in een transitieplan dat is gepubliceerd op de website van het fonds. In 2023 kwamen sociale partners overeen de premie (24,5%) en opbouw (1,875%) van de huidige regeling stabiel te houden tot de overgang naar

de nieuwe FPR regeling. Hiertoe wordt vanaf 2024 een premie-egalisereserve gevormd. Eind 2024 bedroeg het saldo van deze reserve € 1,2 miljoen. Een eventueel batig saldo op 1 januari 2027 wordt ingezet ter compensatie voor het vervallen van de doorsneesystematiek.

7. Op 9 december 2024 nam het bestuur een definitief besluit tot liquidatie en CWO met een overdrachtsdatum van 1 januari 2025. Eerder, op 4 december 2023, nam het bestuur een voorgenomen besluit. Na een zorgvuldig selectietraject is HNPF geselecteerd als nieuwe pensioenuitvoerder. Zij nemen de huidige pensioenregeling één op één over in een eigen besloten kring. De overdracht naar de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2027 zal dan daar plaatsvinden. In verschillende werkgroepen is de overdracht naar HNPF voorbereid. Daarin is nauw samengewerkt met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht, die hiervoor instemming respectievelijk goedkeuring hebben gegeven. Nadat eind november 2024 ook de verklaring van geen bezwaar van DNB was ontvangen, is het definitieve besluit genomen en is de CWO per 1 januari 2025 succesvol gerealiseerd. Vanaf dat moment is Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland formeel in liquidatie.

Kengetallen

Aantal deelnemers					
– Actieve deelnemers	766	776	774	762	749
– Gewezen deelnemers	3.290	3.437	3.646	3.789	3.878
– Pensioengerechtigden	3.049	2.978	2.923	2.881	2.820
Totaal deelnemers	7.105	7.191	7.343	7.432	7.447
Premies en uitkeringen					
Feitelijke premie (in %)	24,5	24,5	28,0	31,7	27,2
Ontvangen premie	11,4	10,4	10,9	11,7	9,7
Zuivere kostendekkende premie (FTK)	12,5	11,0	13,6	16,1	13,5
Premiedekkingsgraad (in %)	95,8	110,9	93,5	91,6	92,8
Pensioenuitkeringen	36,4	36,1	32,7	31,7	31,4
Toeslagverlening (in %) ⁽¹⁾	3,06	0,14	9,73	2,12	–
Stijging prijsindexcijfer (in %) ⁽²⁾	3,50	0,21	14,53	2,70	1,11
Solvabiliteit					
Pensioenvermogen	1.151,5	1.113,7	1.024,1	1.323,5	1.288,1
Voorziening pensioenverplichtingen	906,0	864,3	833,2	1.067,5	1.145,5
Eigen vermogen	246,6	249,4	191,0	256,0	143,8
Dekkingsgraden (in %)					
Beleidsdekkingsgraad	131,0	127,5	129,4	120,2	106,0
Feitelijke dekkingsgraad	127,1	128,9	122,9	124,0	112,5
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0	104,0	104,0	104,0	104,0
Vereiste dekkingsgraad	117,4	117,8	118,0	116,9	115,0
TBI-grens ⁽³⁾	134,7	139,2	139,2	123,9	122,7
Reële dekkingsgraad ⁽⁴⁾	97,3	91,6	93,0	97,0	86,4
Gemiddelde rente RTS (in %) ⁽⁵⁾	2,2	2,4	2,7	0,5	0,1
Rendement (in %)					
Totaal nettorendement	6,1	11,6	–21,0	4,4	8,9
Benchmark	9,5	11,9	–19,4	3,8	8,7
Totaal netto vijfjaarsgemiddelde	1,3	3,0	0,4	6,2	7,0
Benchmark vijfjaarsgemiddelde	2,2	3,1	0,5	5,8	6,4
Uitvoeringskosten inclusief CWO (in €)					
Uitvoeringskosten per deelnemer	355	176	148	114	112
Idem exclusief gewezen deelnemers	660	338	293	233	233
Uitvoeringskosten exclusief CWO (in €)					
Uitvoeringskosten per deelnemer	173	176	148	114	112
Idem exclusief gewezen deelnemers	322	338	293	233	233
Vermogensbeheerkosten (in %)⁽⁶⁾					
– Beheerkosten	0,29	0,30	0,27	0,28	0,26
– Transactiekosten	0,08	0,11	0,10	0,08	0,12
Totaal vermogensbeheerkosten	0,37	0,41	0,37	0,36	0,38

(1) Toeslagpercentage per 1 januari volgend op het boekjaar.

(2) De stijging van het Consumenten Prijsindexcijfer Alle Huishoudens over de maand september ten opzichte van het prijsindexcijfer een jaar eerder.

(3) Beleidsdekkingsgraad die wettelijk minimaal nodig is voor volledige toeslagverlening (toekomstbestendig indexeren).

(4) De definitie van de reële dekkingsgraad is: beleidsdekkingsgraad gedeeld door de TBI-grens.

(5) De gemiddelde rente is gebaseerd op de rentetermijnstructuur die DNB publiceert, en wordt gewogen met de pensioenverplichtingen.

(6) In procenten van het gemiddeld belegd vermogen.

Verslag van het bestuur

1. Waar staat het pensioenfonds voor?

1.1 Profiel

Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland, statutair gevestigd in Deventer, is op 4 oktober 1991 ontstaan uit de fusie van Stichting Pensioenfonds Wolters Samsom Groep en Stichting Kluwerpensioenfonds 1966. Met ingang van 1 januari 2025 is het fonds in liquidatie en is de tenaamstelling gewijzigd naar Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland in liquidatie (hierna: het fonds).

Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van Wolters Kluwer Holding Nederland B.V. (hierna: WKNL) en de met haar gelieerde ondernemingen, die vallen onder de werkingssfeer van de tussen het fonds en WKNL gesloten uitvoeringsovereenkomst. Hiertoe werd ultimo 2024 in totaal voor 7.105 deelnemers¹ € 1.151 miljoen pensioenvermogen aangehouden. Met ingang van 1 januari 2025 is de uitvoeringsovereenkomst met WKNL beëindigd en zijn alle verplichtingen en bezittingen door middel van een CWO overgedragen aan HNPF.

De laatste statutenwijziging heeft plaatsgevonden per 1 januari 2024 vanwege de herziene klachten- en geschillenregeling. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds, staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41244973 en is lid van de Pensioenfederatie.

1.2 Collectieve waardeoverdracht en liquidatie

Al vele jaren is de toekomstbestendigheid van het zelfstandig voortbestaan van het fonds onderwerp van gesprek binnen het bestuur. Na het sluiten van het Pensioenakkoord voerde het bestuur een strategische heroriëntatie uit, met diverse strategische scenario's. Daarop heeft het bestuur zijn doelstelling, missie, visie en strategie vastgesteld. Een besluit over de toekomst van het fonds zou worden genomen zodra helderheid bestond over de besluitvorming van sociale partners over het nieuwe pensioenstelsel. Daar waar hier gesproken wordt over het bestuur, betreft dit per 1 januari 2025 formeel het college van vereffenaars wegens het besluit tot de collectieve waardeoverdracht en liquidatie.

1.2.1 Onderzoek toekomst pensioenfonds

Vooruitlopend op de besluitvorming door sociale partners voerde het bestuur een impactanalyse uit op de uitvoerbaarheid van het nieuwe pensioenstelsel. Gegeven de keuze tussen een Solidaire Pensioenregeling (hierna: SPR) of een Flexibele Premiëregeling (hierna: FPR) concludeerde het bestuur begin 2023 reeds dat een eventuele keuze van sociale partners voor de FPR passend zou kunnen zijn voor de deelnemers, maar voor het fonds niet uitvoerbaar is. Het bestuur achtte het uitvoeren van een FPR niet mogelijk binnen een beheerste en integere bedrijfsvoering, met een aanvaardbaar kostenniveau en met het gewenste en verwachte serviceniveau. Het uitvoeren van een FPR door het fonds is daarmee niet in het belang van de deelnemers.

¹ Onder deelnemers wordt verstaan de actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

In de zomer van 2023 bereikten sociale partners overeenstemming over de voorkeur voor een FPR als nieuwe pensioenregeling. In de strategische heroriëntatie die daarop volgde, concludeerde het bestuur dat een liquidatie gevolgd door een CWO van de huidige pensioenregeling naar een andere pensioenuitvoerder het meest in het belang is van de deelnemers. Een andere pensioenuitvoerder is beter geëquipeerd voor het uitvoeren van een FPR en met meer schaalgroottes kunnen deelnemers profiteren van lagere kosten en een betere digitale dienstverlening. Op 4 december 2023 nam het bestuur het voorgenomen besluit tot liquidatie. Voorafgaand aan dit voorgenomen besluit werd de uitvoerbaarheid van dit scenario getoetst door middel van een specifieke Eigen risicobeoordeling (hierna: ERB). Tevens besloot het bestuur het volledige traject van de strategische heroriëntatie vast te leggen in een verantwoordingsdocument en een onafhankelijke audit te laten doen op het besluitvormingsproces. Op basis van deze documenten is de raad van toezicht gevraagd om een oordeel te geven over het besluitvormingsproces en is het verantwoordingsorgaan om advies gevraagd over het voorgenomen besluit tot liquidatie.

1.2.2 Selectie type pensioenuitvoerder voor liquidatie en CWO

Ter voorbereiding op het liquidatiescenario stelde het bestuur 14 bestuurlijke selectiecriteria vast, waaraan een nieuwe uitvoerder moest worden getoetst. Vier verschillende type pensioenuitvoerders (bedrijfstakpensioenfondsen, algemene pensioenfondsen, premiepensioeninstellingen en verzekeraars) werden aan de hand van deze criteria in algemene zin beoordeeld. Het bestuur oordeelde daarop dat de uitvoering van de huidige pensioenregeling binnen een eigen besloten kring bij een algemeen pensioenfonds (hierna: APF), zeker met de overgang op het nieuwe pensioenstelsel in zicht, de best passende optie is. Bij een eigen kring bij een APF kan het vermogen bij invaren worden verdeeld over de eigen populatie en kan er via het belanghebbendenorgaan invloed worden uitgeoefend op de wijze van verdeling van het vermogen. Het belangrijkste uitgangspunt bij de selectie was het ongewijzigd ('één op één') kunnen voortzetten van de huidige pensioenregeling tot aan het moment van overgang op het nieuwe pensioenstelsel, met zoveel mogelijk behoud van de eigen identiteit en van het serviceniveau en de persoonlijke wijze van dienstverlening. Het verantwoordingsorgaan werd meegenomen in deze beoordeling en adviseerde het bestuur met betrekking tot de weging van de selectiecriteria. Mede op advies van de raad van toezicht werd ook voor deze stap in het traject een verantwoordingsdocument opgesteld.

1.2.3 Selectie APF voor liquidatie en overdracht

Op basis van een uitgebreide informatie-uitvraag in de zomer van 2023 en de vastgestelde bestuurlijke selectiecriteria, selecteerde het bestuur eind 2023 drie APF-en voor een offertetraject. Samen met sociale partners en met inbreng van het verantwoordingsorgaan is een uitgebreide vragenlijst opgesteld. Aan de betreffende drie APF-en is vervolgens verzocht om aan de hand van deze vragenlijst een voorstel uit te brengen. Alle drie de partijen hebben hier gehoor aan gegeven en zijn in de vorm van een provider pitch in de gelegenheid gesteld zichzelf te presenteren. Zowel vertegenwoordigers van het pensioenfonds als van de werkgever en Centrale Ondernemingsraad (hierna: COR) waren hierbij aanwezig. Tot slot zijn referentiesprekken gevoerd.

Daarna hebben zowel de werkgever, de COR als het pensioenfondsbestuur ieder afzonderlijk de drie partijen beoordeeld. Het bestuur deed dit aan de hand van de 14 bestuurlijke selectiecriteria en een risicobeoordeling op basis van de risico's die voortkwamen uit de specifieke ERB die is gedaan voorafgaand aan de voorgenomen besluitvorming. Het bestuur had daarbij unaniem de voorkeur voor HNPF. De belangrijkste overwegingen hierbij waren de culturele fit (zowel qua mensen als type klanten), het één op één over kunnen nemen van de huidige regeling, de persoonlijke dienstverlening aan de deelnemers en de werkgever, alsmede de onafhankelijkheid van HNPF (geen banden meer met de oorspronkelijke oprichter). Qua kosten waren de voorstellen vergelijkbaar en het kostenaspect was daarom geen doorslaggevend argument. In alle gevallen dalen de kosten per deelnemer na de

overdracht. De overdracht vindt plaats naar een eigen besloten kring, zodat voorafgaand aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel geen vermenging van vermogen/dekkingsgraad plaatsvindt. Ook de werkgever en de COR hadden ieder afzonderlijk de voorkeur voor HNPF. Op 23 mei 2024 is daarop de intentieverklaring door het fonds, WKNL en HNPF ondertekend.

1.2.4 Formalisering afspraken en opstellen CWO-dossier voor DNB

Om de afspraken te formaliseren en voor te bereiden op de CWO werd een projectstructuur opgezet. Er werd een stuurgroep ingesteld die de besluitvorming door het fonds, HNPF en WKNL voorbereid heeft. Onder de stuurgroep werd een viertal werkgroepen ingericht met ieder een eigen rol in het voorbereiden van het dossier voor De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) en het voorbereiden op de feitelijke overdracht naar HNPF. Het betrof de werkgroepen:

- 1) Contractering en vastlegging (juridisch)
- 2) Communicatie
- 3) Pensioenadministratie en IT (regeling)
- 4) Vermogensbeheer

In de werkgroep contractering en vastlegging zijn de CWO-overeenkomst, de overeenkomst van vrijwaring, de uitvoeringsovereenkomst, het uitvoeringsstatuut en de self assessments voorbereid. De werkgroep pensioenadministratie en IT leverde het transitieplan pensioenbeheer, de werkgroep vermogensbeheer het transitieplan vermogensbeheer en de werkgroep communicatie het communicatieplan. Op 29 juli 2024 zijn deze documenten ingediend bij DNB en is de verklaring van geen bezwaar aangevraagd.

1.2.5 Implementatie, uitvoering en risicobeheersing van de CWO

Nadat de keuze voor HNPF was gemaakt, is in de werkgroepen direct gestart met alle voorbereidende werkzaamheden om de overgang per 1 januari 2025 te realiseren. In de werkgroep contractering en vastlegging zijn alle juridische documenten opgeleverd. Daarbij heeft het bestuur, ondersteund door strategisch adviseur AON, getoetst of de huidige regeling, de afspraken met de werkgever en het beleid ook daadwerkelijk ongewijzigd blijven. In de werkgroep communicatie werden aan de hand van het communicatieplan alle communicatie-uitingen voorbereid en werd uitvoering gegeven aan het stakeholderplan. Meer hierover in hoofdstuk 2. In de werkgroep pensioenadministratie en IT werd aan de hand van het transitieplan pensioenbeheer de overdracht van de pensioen- en financiële administratie van het pensioenbureau naar de uitvoerder van HNPF gerealiseerd. Meer hierover in hoofdstuk 3. De werkgroep vermogensbeheer bereidde aan de hand van het transitieplan vermogensbeheer de overdracht van het vermogen van het fonds voor. Meer hierover in hoofdstuk 4. Tweewekelijks kwam de stuurgroep bij elkaar om de voortgang en samenhang van de werkzaamheden in de werkgroepen te monitoren. Daarnaast werd de besluitvorming door het bestuur voorbereid. Het bestuur had hiervoor iedere maand zogenoemde transitievergaderingen belegd. Meer hierover in hoofdstuk 5. Tot slot werd aan de hand van de risico's uit de specifieke ERB ieder kwartaal een uitgebreide risico self-assessment (hierna: RSA) uitgevoerd. Hierbij werden alle risico's actueel gescoord en beoordeeld, om zo de risico's van dit uitgebreide traject integraal te kunnen (blijven) monitoren en beheersen. Meer hierover in hoofdstuk 6. Met deze gestructureerde aanpak is de CWO uiteindelijk beheerst en conform planning gerealiseerd. In maart 2025 zijn hiervoor de controlerapportages opgeleverd. Hier kwamen geen bevindingen uit.

1.2.6 Instemming fondsorganen en verklaring van geen bezwaar

Het bestuur van het fonds heeft de interne organen en overige stakeholders in een vroeg stadium meegenomen in het proces en de te maken keuzes. Zo heeft op 18 maart 2024 een gezamenlijke studiedag plaatsgevonden en op 10 juli 2024 een gezamenlijke overlegvergadering. Zowel het verantwoordingsorgaan als de raad van toezicht hadden ieder in een vroeg stadium een eigen beoordelingskader opgesteld. Het verantwoordingsorgaan adviseerde positief over de CWO en stemde op 23 juli 2024 in met het voorgenomen besluit tot liquidatie. De raad van toezicht

oordeelde positief over het gevolgde besluitvormingsproces en gaf op 23 juli 2024 goedkeuring op de liquidatie van het fonds.

De sleutelfunctiehouders risicobeheer en actuariael zijn actief betrokken geweest in het proces. Zij hebben beiden positieve opinies gegeven bij het besluit tot beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst met WKNL, bij het besluit tot liquidatie van het fonds en bij de voorgenomen CWO. Op 22 november 2024 ontving het bestuur de verklaring van geen bezwaar van DNB. Het bestuur heeft daarop op 9 december 2024 besloten tot ontbinding van het fonds per 1 januari 2025. Op dit besluit is instemming ontvangen van het verantwoordingsorgaan en goedkeuring van de raad van toezicht.

1.3 Wet toekomst pensioenen

Op 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp) ingegaan. Als gevolg hiervan moeten alle pensioenregelingen in Nederland worden gewijzigd in een zogenaamde premieregeling. Dat betekent dat pensioenuitkeringen niet langer vast zijn, maar dat de ingeleigde premies en de daarop behaalde rendementen de uiteindelijke hoogte van het pensioen bepalen. Daarbij is er de keuze tussen een SPR of een FPR. In de zomer van 2023 bereikten sociale partners overeenstemming over de voorkeur voor een FPR als nieuwe pensioenregeling. Het betrof een akkoord op hoofdlijnen. In een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de werkgever, de COR en het pensioenfonds is ondersteund door externe adviseurs gewerkt aan het verder uitwerken en inkleuren van dit hoofdlijnenakkoord.

De rol van het fonds in de werkgroep bestond vooral uit het bewaken van de belangen van alle deelnemers. Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zijn immers niet rechtstreeks vertegenwoordigd in het overleg van de sociale partners. De uitkomsten van het in 2023 uitgevoerde risicopreferentieonderzoek stonden hierbij centraal. Daarnaast stelde het bestuur in 2023, na advies van het verantwoordingsorgaan, het beoordelingskader evenwichtigheid invaren vast. In dit beoordelingskader zijn doelgroepen opgenomen die minimaal onderscheiden dienen te worden bij de beoordeling van de evenwichtigheid. Daarnaast zijn kwalitatieve transitiedoelstellingen en voorrangsregels vastgesteld. Dit kader is door sociale partners nadrukkelijk betrokken bij de totstandkoming van de afspraken rondom de transitie naar de nieuwe pensioenregeling.

Na een intensief traject waarin vele berekeningen en varianten zijn besproken en beoordeeld, hebben sociale partners uiteindelijk overeenstemming bereikt over de nieuwe pensioenregeling en de transitie. De nieuwe pensioenregeling treedt naar verwachting op 1 januari 2027 in werking. Het betreft een FPR, met een collectieve uitkeringsfase met risicodelingsreserve. Ook is voorzien in een partner- en wezenpensioen op risicobasis. Alle bestaande rechten worden bij de overgang omgezet naar de nieuwe pensioenregeling (invaren). Uit de analyses blijkt dat alle deelnemers, uitgaande van de dekkinggraad eind september 2024, naar verwachting profiteren van deze overgang naar de FPR, omdat zij in een mediaan (= verwacht) scenario een hoger pensioen tegemoet kunnen zien dan in de huidige pensioenregeling het geval zou zijn. Alle afspraken die sociale partners hebben gemaakt zijn vastgelegd in het transitieplan, dat op 18 november 2024 door partijen is ondertekend en begin december is gepubliceerd op de website van het fonds en op de kringpagina van HNPF. Er zijn ook samenvattingen van het transitieplan per doelgroep en persona's met voorbeeldberekeningen gepubliceerd.

HNPF werkt de afspraken die sociale partners gemaakt hebben in 2025 uit in een implementatieplan. HNPF beoordeelt ook de evenwichtigheid van de gemaakte afspraken en de uitvoerbaarheid van de opdracht. Dit resulteert in een besluit van HNPF over de opdracht aanvaarding en het invaren. Bij dit besluit neemt het bestuur van HNPF het beoordelingskader evenwichtigheid invaren van het fonds in acht. Dit kader is als bijlage toegevoegd aan de CWO-overeenkomst met HNPF. Op die manier is ook na de CWO het handelen van het bestuur van HNPF in lijn met de intenties van het fonds gewaarborgd. Het belanghebbendenorgaan van Pensioen-

kring Wolters Kluwer Nederland bij HNPF, bestaande uit een aantal gewezen bestuursleden en medewerkers van het pensioenbureau, ziet hierop toe. Zij moeten het besluit tot invaren goedkeuren en letten daarbij specifiek op de evenwichtigheid van de verdeling van het pensioenvermogen.

2. Communicatie

2.1 Strategisch communicatiebeleid

Het fonds heeft een strategisch communicatiebeleid. Het strategisch communicatiebeleid staat aan de basis van ons onderscheidend vermogen: het fonds wil het verschil maken voor de deelnemers door persoonlijk contact. Kernwaarden in de communicatiestrategie zijn Persoonlijk & relevant, Kostenbewust en Rust. Het bestuur heeft voor de periode 2023-2025 de volgende thematische focusgebieden vastgesteld voor de communicatie:

1. Duurzaamheid
2. Individuele deelnemers: mentale rust en grip door keuzebegeleiding en segmentatie
3. Werkgever: strategisch partner voor pensioen en ontzorgen
4. Transitie naar een nieuw pensioenstelsel

De liquidatie van het fonds en de CWO naar een andere uitvoerder, voorafgaand aan de overgang op de Wtp, is een bijzonder en complex traject. Goede communicatie met de deelnemers is daarbij essentieel. Vooruitlopend hierop stelde het bestuur daarom eind 2023 een jaarplan op specifiek voor communicatie tijdens dit traject. In dit jaarplan is aangegeven op welke manier de deelnemers worden meegenomen in de overgang, met als doel hen actief te betrekken, onduidelijkheid en onzekerheid te beperken, en draagvlak te creëren. Ook is hierin de koppeling gemaakt met de overgang op het nieuwe pensioenstelsel. Dit plan bevat een uitgebreide stakeholderanalyse.

2.1.1 Duurzaamheid

In 2022 deed het fonds onderzoek naar de voorkeuren van deelnemers op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (hierna: MVB). Communicatie over de uitkomsten, de aanpassingen in het MVB-beleid die mede op basis van de enquête-uitkomsten zijn doorgevoerd, alsook de wijzingen in het stem- en engagementbeleid vindt voornamelijk plaats via de website en in het jaarverslag van het fonds. Hier wordt ook ingegaan op de CO₂ reductiedoelstellingen en de realisatie. Gegeven het besluit het fonds te liquideren, is besloten geen verdere invulling te geven aan de communicatie over duurzaamheid van de eigen bedrijfsvoering.

2.1.2 Keuzebegeleiding en segmentatie

Met de invoering van de Wtp zijn zwaardere eisen gesteld aan keuzebegeleiding. Vanuit de eigen kernwaarden had het fonds ook zelf de ambitie meer te doen om deelnemers persoonlijk te begeleiden in hun keuzes. Met de introductie van het pensioenportaal en de pensioenplanner is hier invulling aan gegeven. Deelnemers kunnen door in te loggen en gebruik te maken van de planner direct inzicht krijgen in de gevolgen van keuzeopties rondom pensioneren.

De wijze waarop aanstaande pensioengerechtigden worden aangeschreven is aangepast dit jaar. De aanschrijfbrief is een stuk korter en duidelijker geworden en voorziet nu alleen nog in een uitgewerkt standaardvoorstel. Deelnemers worden uitgenodigd om in te loggen op het portaal en zo inzicht te krijgen in de verschillende keuzemogelijkheden. Deze mogelijkheden worden altijd uitgebreid toegelicht tijdens de Pensioen in Zicht dagen, waar deelnemers circa zes maanden voor het bereiken van hun AOW-leeftijd standaard voor worden uitgenodigd. In 2024 heeft het fonds drie van deze bijeenkomsten gehouden en de belangstelling hiervoor is altijd groot. Naast deze meer algemene voorlichting krijgt iedere deelnemer daarnaast de mogelijkheid aangeboden van een persoonlijk (digitaal) pensioengesprek. Hierin kunnen keuzemogelijkheden en consequenties voor de individuele situatie worden toegelicht. Op deze manier geeft het fonds invulling aan de open norm keuzebegeleiding en ontvangt hiervoor tegelijkertijd veel waardering vanuit deelnemers.

Op 45- en 60 jarige leeftijd krijgen deelnemers een verjaardagskaart met de uitnodiging voor een persoonlijk gesprek. Op 45-jarige leeftijd is dit vooral bedoeld als trigger om deelnemers inzage te geven of er straks wel voldoende pensioen is. Op

60-jarige leeftijd is dit meer gericht op de keuzes rondom pensioen en de datum waarop men het pensioen wenst in te laten gaan.

Bij einde dienstbetrekking wordt gebruik gemaakt van 'slimme defaults'. Omdat het partnerpensioen op risicobasis vervalt, krijgen deelnemers met een partner standaard het voorstel het partnerpensioen voor de verleden diensttijd vrijwillig te verzekeren. Dit wordt dan gefinancierd uit het ouderdomspensioen. Door middel van de stopbrief wordt men hierover geïnformeerd. Veel deelnemers maken gebruik van deze optie.

2.1.3 Werkgever: strategisch partner voor pensioen en ontzorgen

Onderweg naar het nieuwe pensioenstelsel geeft het fonds actief invulling aan haar rol als strategisch partner. Niet alleen door deelname aan de werkgroep Wtp, maar ook door praktisch bij te dragen. Het fonds heeft input aangeleverd voor de HR-updates die actieve deelnemers periodiek ontvangen van de werkgever. Daarnaast was de directeur van het fonds ook altijd aanwezig en verzorgde een deel van de presentatie bij de medewerkersbijeenkomsten die in het najaar zijn gehouden. Eens per kwartaal sloot de directeur samen met de werkgever aan bij de raad van commissarissen van WKNL om hier een toelichting te geven op de stand van zaken bij het pensioenfonds, de overgang naar HNPF en de voortgang en inhoud van de afspraken voor de overgang op het nieuwe pensioenstelsel.

2.1.4 Communicatie over Wet toekomst pensioenen en toekomst pensioenfonds

Ter voorbereiding op de CWO naar HNPF werd een werkgroep communicatie ingesteld. Het fonds heeft zich hierbij laten ondersteunen door communicatiespecialisten van Sprenkels. Daarnaast waren ook medewerkers van HNPF en hun uitvoerder aangesloten. De werkgroep kreeg de opdracht om het communicatieplan voor de overgang naar HNPF op te stellen en hier uitvoering aan te geven. Er is daarbij bewust een keuze gemaakt om de communicatie over de overgang naar HNPF en de communicatie over de Wtp zo goed mogelijk gescheiden te houden. Dit voorkomt verwarring bij deelnemers. Op de website zijn twee verschillende pagina's ingericht en ook in de kwartaalnieuwsbrieven werd consequent onderscheid gemaakt tussen beide trajecten. Doelstelling van de communicatie was dat deelnemers een positieve houding hebben tegenover HNPF. En daarnaast dat ze begrijpen dat de overgang voor hen betekent dat zij kunnen profiteren van meer schaal, dat de overgang geen impact heeft op de pensioenregeling of op de hoogte van het pensioen en dat door de overgang het mogelijk is om het pensioen (na overgang op de Wtp) bij elkaar te houden door in te varen. Het communicatieplan is als onderdeel van het CWO dossier beoordeeld door de Autoriteit Financiële Markten (hierna: AFM). Op 3 oktober 2024 heeft de AFM akkoord gegeven op de deelnemersinformatie. Conform het communicatieplan zijn in 2024 de volgende activiteiten verricht:

- 1) Deelnemers ontvingen elk kwartaal een nieuwsbrief. De nieuwsbrief werd digitaal en fysiek (voor deelnemers waar geen e-mailadres van bekend was) verzonden.
- 2) Op de website van het fonds werd een transitiepagina ingericht. Hier zijn alle veelgestelde vragen opgenomen die ook periodiek werden bijgewerkt. Ook de nieuwsbrieven en presentaties en filmpjes van bijeenkomsten zijn hier te vinden.
- 3) In april 2024 is een persbericht uitgebracht over de keuze voor HNPF en is meegewerkt aan een artikel dat PensioenPro hierover publiceerde.
- 4) Eind juni en eind november 2024 zijn deelnemersbijeenkomsten georganiseerd. Deze werden gehouden in Deventer, Alphen aan de Rijn en Groningen. Daarnaast was er ook altijd een digitale bijeenkomst via Teams.
- 5) In augustus 2024 is een nieuwsbericht op de website geplaatst over het voorgenomen besluit tot CWO en liquidatie.
- 6) Begin november 2024 is tijdens de medewerkersbijeenkomsten over de Wtp een korte presentatie gegeven over de status van de overgang naar HNPF.
- 7) Eind december 2024 is aan alle deelnemers een stopbrief verstuurd met daarin de aanspraken die voor hen zijn overgedragen aan HNPF. In deze brief is ook de toeslagverlening van 3,06% per 1 januari 2025 opgenomen en verwerkt in de aanspraken.

De deelnemersbijeenkomsten worden door deelnemers erg gewaardeerd. Begin maart 2025 zijn door HNPF de welkomstbrieven verzonden. Dit stelt deelnemers in staat om de overgedragen aanspraken te vergelijken met die uit de stopbrief van het fonds en zo te controleren of de overdracht goed is verlopen. Vanaf hetzelfde moment konden alle deelnemers ook weer inloggen op het pensioenportaal via de kringpagina van HNPF.

De communicatie over de Wtp is in 2024 vanuit het fonds relatief beperkt gebleven. Dit was een bewuste keuze. Enerzijds om deelnemers niet in verwarring te brengen, anderzijds omdat sociale partners nog volop scenario's en alternatieven doorrekenden. Op 18 november 2024 bereikten sociale partners een akkoord over het transitieplan. Dit plan, evenals samenvattingen per doelgroep en persona's met voorbeeldberekeningen zijn begin december 2024 op de Wtp-pagina van het fonds en op de kringpagina van HNPF geplaatst. Vanaf 2025 zal HNPF deelnemers nader informeren over de overgang naar de nieuwe pensioenregeling en de gevolgen hiervan voor deelnemers.

2.2 Stakeholdermanagement

De liquidatie en CWO van het fonds is een langdurig traject waarbij veel stakeholders betrokken zijn. Om dit traject zo soepel mogelijk te laten verlopen, is vooraf een stakeholderanalyse gedaan. Hierbij is onderscheid gemaakt in verschillende typen stakeholders en de daarbij passende beïnvloedingstechnieken. Het informeren van de belanghebbenden is reeds toegelicht in paragraaf 2.1.4.

Toeschouwers zijn vooral de media en onze leveranciers. Hier heeft geen actieve beïnvloeding plaatsgevonden, maar is via regulier overleg het contact onderhouden.

Onder de beïnvloeders scharen wij vooral de toezichthouders, de werkgroep van sociale partners, en andere afdelingen van de werkgever zoals HR, Finance en Corporate communicatie. Met hen is periodiek overleg gevoerd om ze aangesloten te houden.

Onder sleutelfiguren verstaan we onze eigen interne fondsorganen, de medewerkers van het pensioenbureau, de werkgever en de nieuwe uitvoerder. Hiermee werd actief samengewerkt. Het bestuur vergaderde iedere maand. Daarbij werd gewerkt met verantwoordingsdocumenten die ook gedeeld werden met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan vergaderde standaard twee weken na het bestuur, waarbij een delegatie van het bestuur ook aanwezig was om een toelichting te geven.

De medewerkers van het pensioenbureau waren essentieel in het realiseren van de transitie. Het was van groot belang hen te behouden voor het fonds. In samenwerking tussen bestuur, directie en HR van de werkgever is het gelukt om tot een goede regeling te komen. Alle medewerkers zijn tot het moment van liquidatie in dienst gebleven. Een deel van de medewerkers is mee overgegaan naar (de uitvoerder van) HNPF, waardoor belangrijke kennis en ervaring niet verloren gaat.

De werkgever en de nieuwe uitvoerder maakten deel uit van de verschillende werkgroepen en de stuurgroep waarmee de CWO is gerealiseerd.

2.3 Wettelijke vereiste communicatie

De focus in de communicatie lag dit jaar vooral op de liquidatie en de CWO. Tegelijkertijd is ook voldaan aan de wettelijke vereiste communicatie-uitingen en de eisen die hieraan worden gesteld als het gaat om juistheid, tijdigheid, duidelijkheid en evenwichtigheid. Startbrieven, stopbrieven, UPO's en fiscale jaaropgaves zijn tijdig verstuurd. Ieder kwartaal zijn de aanspraken van deelnemers, inclusief scenario-bedragen, geüpload naar het Nationaal Pensioenregister. Via de website, in de nieuwsbrief en in de persoonlijke stopbrief zijn deelnemers geïnformeerd over de toeslagverlening van 3,06% per 1 januari 2025.

3. Pensioenuitvoering

3.1 Korte beschrijving van de pensioenregeling

De huidige pensioenregeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. In overeenstemming met artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

De pensioenregeling (2024) heeft de volgende kenmerken:

- Pensioenrichtleeftijd: 68 jaar.
- Maximale inkomensgrondslag (salaris plus vakantietoeslag): € 137.800 (2023: € 128.810).
- Franchise: € 17.545 (2023: € 16.322).
- Het opbouwpercentage wordt jaarlijks vastgesteld en is onder andere afhankelijk van de hoogte van de premiebijdrage en de stand van de premie-egalisereserve. Voor 2024 bedroeg het opbouwpercentage 1,875% (2023: 1,875%).
- Nabestaandenpensioen: voor de actieve deelnemers is het partnerpensioen op risicobasis verzekerd. Gewezen deelnemers en gepensioneerden kunnen kiezen voor een partnerpensioen door uitruil van een gedeelte van het ouderdomspensioen. Verder is er recht op een wezenpensioen.

3.2 Premie, toeslagen-, en kortingsbeleid

3.2.1 Premiebeleid

De premie die in 2024 feitelijk in rekening is gebracht bedroeg 24,5% van de pensioengrondslag. Deze premie is opgebouwd uit een vaste premie van 24% (die is vastgesteld in het overleg tussen werkgever en werknemers in de sociale pensioencommissie) en een extra premie van 0,5% voor rekening van de werkgever. Aangezien de verwachting is dat de premie van 24,5% ook in de komende jaren nog zal volstaan om het opbouwpercentage van 1,875% te handhaven, hebben sociale partners in 2023 een afspraak gemaakt voor de jaren tot aan overgang op de Wtp, maar uiterlijk tot en met 2026. Daarbij zijn sociale partners en het pensioenfonds overeengekomen het overschot aan premie (de feitelijke premie ten opzichte van de gedempte kostendeekkende premie (24,5% ten opzichte van 22,2% voor 2024) vanaf 2024 te reserveren in een premie-egalisereserve die kan worden gebruikt om verlaging van het opbouwpercentage in de jaren tot overgang op de Wtp te voorkomen of te beperken. Indien de reserve op het transitiemoment een positief saldo heeft, wordt dit gebruikt voor het compenseren van het nadeel dat ontstaat door afschaffing van de doorsneesystematiek.

Voor de vaststelling van het opbouwpercentage hanteert het bestuur de volgende beslisregel.

Indien de feitelijke premie verhoogd met het saldo uit de premie-egalisereserve lager is dan de hoogste van:

- a. De geprognosticeerde gedempte kostendeekkende premie; of
- b. De geprognosticeerde premie die overeenkomt met een premiedekkingsgraad van 92% die uitgaat van de zuivere kostendeekkende premie zonder een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen), wordt de opbouw evenredig verlaagd.

De kostendeekkende premie bestaat uit:

- De actuarieel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling en de risicopremies voor het partnerpensioen en de premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid.
- Een opslag voor de uitvoeringskosten.
- Een opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen (hierna: VEV).

Gelet op het toeslagenbeleid van het fonds is in deze kostendeekkende premie geen premie ten behoeve van de toeslagverlening opgenomen.

De feitelijke (ontvangen) premie en de kostendeekkende premies worden hieronder gespecificeerd:

Premies en koopsommen

	2024	2023
<i>Feitelijke premie</i>		
Premies werkgever	7.650	6.975
Premies actieve deelnemers	3.709	3.380
Totaal feitelijke premie	11.359	10.355
Dotatie premie-egaliseringsreserve	-1.155	-
Beschikbare premie	10.204	10.355
<i>Gedempte kostendekkende premie</i>		
Actuarieel benodigde premie	5.660	5.594
Opslag voor uitvoeringskosten	200	200
Opslag voor instandhouding van het VEV	1.007	1.007
Opslag voor voorwaardelijke toeslag	3.337	3.455
Totaal	10.204	10.256
<i>Zuivere kostendekkende premie</i>		
Actuarieel benodigde premie	10.448	9.155
Opslag voor uitvoeringskosten	200	200
Opslag voor instandhouding van het VEV	1.860	1.648
Totaal	12.508	11.003
Premiedekkingsgraad	95,8%	110,9%

3.2.2 Toeslagenbeleid

Het bestuur besloot eerder in aanloop naar de overgang op het nieuwe pensioenstelsel het huidige toeslagbeleid te handhaven. De pensioenaanspraken en -rechten van de actieve deelnemers en de gewezen deelnemers respectievelijk de (pre)pensioengerechtigden worden jaarlijks verhoogd met maximaal de stijging van de prijsindex over de maand september ten opzichte van het prijsindexcijfer over de maand september in het voorgaande jaar (Consumenten Prijsindexcijfer Alle Huishoudens van het Centraal Bureau voor de Statistiek).

De toeslagverlening is voorwaardelijk. Het bestuur hanteert ten behoeve van de besluitvorming – met inachtneming van de regelgeving – de volgende tabel als richtsnoer:

Hoogte beleidsdekkingsgraad ⁽¹⁾	Toeslagverlening
Lager dan 110%	Nee.
Tussen 110% en 134,7% ⁽²⁾	Ja, maar gedeeltelijk. Beleidsdekkingsgraad mag niet onder de 110% komen als gevolg van de toeslagverlening.
Boven 134,7%	Ja, volledige toeslag.
Ruim boven 134,7%	Ja, volledige toeslag + mogelijke inhaaltoeslag (als er jaren zijn geweest zonder toeslag, met gedeeltelijke toeslag of korting). De inhaaltoeslag kent een aantal restrictieve voorwaarden.

(1) Per 30 september.

(2) Het percentage van 134,7% is afhankelijk van de hoogte van de rente en de inflatie en varieert per jaar.

De Consumenten Prijsindex over de periode september 2023 tot september 2024 bedroeg 3,50% (september 2022 tot september 2023: 0,21%). De beleidsdekkingsgraad bedroeg per 30 september 2024 131,0%, hetgeen lager is dan de grens van 134,7% waarbij volledige toeslag mogelijk is. Op basis van de beleidsdekkingsgraad, kon de prijsindex daarom gedeeltelijk worden toegekend, en heeft het bestuur besloten om de pensioenaanspraken en -rechten per 1 januari 2025 te verhogen met 3,06% (op 1 januari 2024 was de verhoging 0,14%).

3.2.3 Kortingsbeleid

Het fonds kan op basis van artikel 134 van de Pensioenwet uitsluitend in de volgende situaties een korting toepassen op de verworven pensioenaanspraken en -rechten:

- De beleidsdekkingsgraad voldoet niet aan de eisen ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen (hierna: MVEV) of het VEV.
- Het fonds is niet in staat binnen een redelijke termijn te voldoen aan het MVEV of het VEV zonder dat de belangen van de deelnemers of de werkgever onevenredig worden geschaad.
- Alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan, bedoeld in artikel 138 of artikel 139 van de Pensioenwet.

In geval van een korting worden alle deelnemers met een uniform kortingspercentage gekort. Het fonds heeft nog nooit kortingen hoeven toepassen. Het fonds heeft een kortingsbeleid dat strikter is dan wettelijk voorgeschreven. Het bestuur heeft dit beleid in 2022 geëvalueerd en besloten dit beleid niet te wijzigen.

Het kortingsbeleid van het fonds ziet er schematisch als volgt uit:

Korting op basis van kritische dekkingsgraad per 31 december⁽¹⁾

Hoogte feitelijke dekkingsgraad	Hoogte beleidsdekkingsgraad	Korting
Lager dan 96,8%	Lager dan 96,8%	Ja, omvang korting gelijk aan verschil feitelijke dekkingsgraad en 96,8%
Lager dan 96,8%	Gelijk of hoger dan 96,8%	Nee
Gelijk of hoger dan 96,8%	Lager dan 96,8%	Nee

Korting indien de beleidsdekkingsgraad vier opeenvolgende peildata (31 december) lager is dan 104%⁽²⁾

Hoogte feitelijke dekkingsgraad	Hoogte beleidsdekkingsgraad	Korting
Lager dan 104,0%	Lager dan 104,0%	Ja, omvang korting gelijk aan verschil feitelijke dekkingsgraad en 104,0%
Gelijk of hoger dan 104,0%	Lager dan 104,0%	Nee

(1) De kritische dekkingsgraad is vastgesteld op basis van het herstelplan per 31 december 2020.

(2) Minimaal vereiste dekkingsgraad.

3.3 Pensioenzaken

3.3.1 Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen

De Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen opgesteld door de Pensioenfederatie, biedt pensioenfondsen een helder kader om de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) na te leven. Op 1 januari 2023 is de gedragslijn geactualiseerd. Het fonds verklaart dat het zich in 2024 aan de gedragslijn heeft gehouden. Er zijn bij het fonds het afgelopen jaar geen overtredingen van de wet- en regelgeving met betrekking tot de AVG geconstateerd.

Eind 2022 is een audit uitgevoerd op naleving van de AVG. In de audit is vastgesteld dat bij het fonds betrokken personen zich heel bewust zijn en vanuit hun gedrag

zeer zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens. Tegelijkertijd werd geconstateerd dat verbeteringen wenselijk zijn in de vastlegging van persoonsgegevens (dataminimalisatie) en het proces van autorisatie en controle. Deze aanbevelingen zijn begin 2024 opgevolgd.

3.3.2 Klachten en geschillen

Op 1 juli 2023 is de Wtp in werking getreden. De Wtp stelt nadere eisen aan de omgang met klachten en geschillen. Het fonds heeft daarom in 2023 de klachten- en geschillenregeling geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Klachten en geschillen kunnen via de website, de mail, telefonisch of schriftelijk worden voorgelegd. Eind 2023 heeft het fonds zich aangesloten bij de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (hierna: GIP). Klachten die de interne procedure hebben doorlopen, maar niet naar tevredenheid van deelnemers zijn opgelost, kunnen aan de GIP worden voorgelegd. In 2022 heeft de Pensioenfederatie de Gedragslijn goed omgaan met klachten gepubliceerd. Deze gedragslijn bevat een stappenplan om op 1 januari 2024 aan de gedragslijn te voldoen. Het fonds heeft deze stappen uitgevoerd en voldoet aan de gedragslijn. De 1-meting die in 2023 is uitgevoerd toonde aan dat het fonds aan de eigen gestelde ambitie (volwassen) voldoet. Omdat het fonds inmiddels in liquidatie is, hoefde de jaarlijkse meting in 2024 niet meer te worden ingevuld.

In 2024 zijn er vijf klachten ontvangen. Deze klachten zijn divers van aard en kennen geen samenhang. Alle klachten zijn bestuurlijk besproken en door het fonds zelf naar tevredenheid afgehandeld. In onderstaande tabel is een korte omschrijving van iedere klacht opgenomen en het eventuele leer- of verbeterpunt dat op basis van de klacht is doorgevoerd.

Klacht	Korte toelichting	Leer- of verbeterpunt
1. Nieuws overgang HNPF via media	Een deelnemer vernam het nieuws dat het pensioenfonds een CWO naar HNPF gaat doen via de media en kon hier bij het fonds zelf niets over vinden. Het bleek dat gelijktijdig een oude versie van de website was teruggezet door de IT-leverancier, waardoor de berichtgeving op onze eigen site was verdwenen.	Duidelijker afstemmen met de leverancier bij aanpassingen aan portalen.
2. Website HNPF en onduidelijkheid overgang	Naar aanleiding van onze berichtgeving over de overgang naar HNPF is een deelnemer op de website van HNPF gaan kijken / op zoek gegaan naar onze kringpagina. Deze was niet te vinden, waarop betreffende deelnemer via de website van HNPF een klacht heeft ingediend. Omdat hij op de website niets kon vinden, waren de gevolgen van de overgang voor hem ook niet duidelijk. We hebben contact opgenomen met de betreffende deelnemer, uitleg gegeven en hem gewezen op de transitiepagina op onze website.	N.v.t.
3. MFA portaal	Omdat wij nog geen gebruik maken van DigiD, moeten deelnemers op het portaal inloggen met behulp van multi-factor-authenticatie (hierna: MFA). De werking van MFA en ook de noodzaak van deze extra stap om in te loggen werd niet begrepen.	Duidelijker uitleg op de homepage geplaatst.
4. Timing bijeenkomsten	De eerste deelnemersbijeenkomsten van 2024 waren eind juni gepland. Dit viel in de vakantie van een deelnemer, waardoor degene niet aanwezig kon zijn.	Presentatie, film en Q&A van de bijeenkomst op transitiepagina geplaatst.
5. Reactie termijn einde dienst	Deelnemers met een partner krijgen bij uitdiensttreding standaard het voorstel verzekering van het partnerpensioen vrijwillig voort te zetten. De reactietermijn om bezwaar te maken is een maand. Deze termijn viel precies samen met de overgang naar HNPF eind december, waardoor het fonds minder goed bereikbaar was.	De reactietermijn is voor deze deelnemer verlengd.

3.3.3 Pensioenadministratiesysteem

In 2023 is het fonds overgestapt op het pensioenadministratiesysteem AxyLife van Lumera. Aan het begin van 2024 stonden nog enkele restpunten uit de implementatie open. Deze zijn succesvol afgerond en daarmee heeft het project vlak voor de zomer decharge gekregen. Onder begeleiding van een business consultant van Lumera zijn alle werkprocessen uitgewerkt. Met ondersteuning van onze risicomanager is vervolgens voor alle processen een risicoanalyse uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een Risk & Control Matrix (hierna: RCM), waarin per proces de risico's en beheersmaatregelen zijn opgenomen. Geheel 2024 is conform deze nieuwe werkwijze gewerkt en zijn in samenwerking met de tweede lijn rapportages opgeleverd over opzet, bestaan en werking van de beheersmaatregelen. Hiermee is een grote stap voorwaarts gemaakt in het aantoonbaar in control uitvoeren van de werkzaamheden op de pensioenadministratie.

Doordat in 2023 veel tijd en aandacht van onze medewerkers pensioenadministratie uitging naar de implementatie van het nieuwe pensioenadministratiesysteem, waren enige achterstanden opgelopen in de reguliere werkzaamheden. Ook was er minder tijd beschikbaar voor het voeren van persoonlijke gesprekken met deelnemers. Deze achterstanden zijn door extra inzet van de medewerkers in het eerste kwartaal van 2024 weer ingelopen. Nu het systeem volledig in gebruik is, inclusief de planner en de portalen, kon ook feitelijk invulling gegeven worden aan de open norm keuzebegeleiding. De planner geeft direct inzage in de effecten van keuzes die rondom pensionering kunnen worden gemaakt. Met een toelichting daarbij in de vorm van persoonlijke pensioengesprekken wordt aan de wettelijke norm voor keuzebegeleiding voldaan. Deze werkwijze wordt door deelnemer ook hoog gewaardeerd.

3.3.4 Verloop aantal deelnemers

Verloop deelnemers 2024

	Totaal	Actief	Gewezen	Pensioen-gerechtigd	waarvan ouderdom- spensioen	waarvan partner- pensioen	waarvan wezen- pensioen
Aantal per 1 januari	7.191	776	3.437	2.978	2.260	698	20
Mutaties							
– herclassificatie ⁽¹⁾	–4			–4	–5	1	
– indiensttreding	63	63					
– uitdiensttreding	0	–64	64				
– pensionering	0	–8	–154	162	162		
– afkoop/waardeoverdracht	–63		–51	–12	–6	–1	–5
– overlijden deelnemer	–34	–1	–8	–25	–84	53	6
– overlijden partner	–43			–43		–43	
– conversie	2		2				
– hervatting/beëindiging	–7			–7			–7
Totaal mutaties	–86	–10	–147	71	67	10	–6
%	–1,2%	–1,3%	–4,3%	2,4%	3,0%	1,4%	–30,0%
Aantal per 31 december ⁽²⁾	7.105	766	3.290	3.049	2.327	708	14

(1) Een systeemaanpassing zorgde voor gewijzigde telling van dossiers met verzekerde polissen in de beginstand van 2024

(2) Actief: 45 (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt

3.4 Overdracht pensioenuitvoering naar HNPF

Parrallel aan de reguliere werkzaamheden op de pensioenadministratie, is door onze medewerkers de overdracht van de pensioenadministratie aan HNPF voorbereid. In de werkgroep pensioenadministratie en IT, is conform het transitieplan pensioenbeheer dat door deze werkgroep is opgeleverd gestructureerd gewerkt aan de overdracht. De uitvoerder van HNPF, Dion Pensioen Services (hierna: DPS) maakt gebruik van hetzelfde pensioenadministratiesysteem. Dit maakte de overdracht eenvoudiger, maar wel tijdskritisch. De inrichting van het model voor ons fonds in AxyLife, is door middel van een lift & shift methode overgezet van de shared hosting omgeving van ons fonds naar de eigen hosting omgeving van DPS. Dit betekende echter wel dat deze hele operatie zorgvuldig moest worden voorbereid en volledig gerealiseerd moest worden tussen de laatste pensioenbetaling bij ons fonds in december 2024 en de eerste pensioenbetaling vanuit HNPF in januari 2025. Zeker met de tussenliggende feestdagen en de betaaldatum die bij ons fonds de 15^e van de maand is, vroeg dit veel inzet en een goede samenwerking tussen alle partijen. Alle werkzaamheden aan de kant van het fonds moesten uiterlijk 13 december 2024 zijn afgerond. Dit betekende volledig bij zijn in de mutatieverwerking en ook het aanschrijven van alle deelnemers die voor 1 juli 2025 de AOW-leeftijd bereikten moest zijn afgerond. Dit is gelukt. Op 13 december 2024 waren alle mutaties aan de kant van ons fonds afgerond. De stopbrieven waren ingericht en voor alle deelnemers gerealiseerd, de toeslagverlening per 1 januari 2025 was al verwerkt en ook de fiscale jaaropgaves 2024 en gepensioneerden UPO's waren al klaar en zijn eind december 2024 verzonden. In de daaropvolgende freeze periode is de lift & shift succesvol gerealiseerd. Vanaf begin januari 2025 kon er aan de kant van DPS weer worden gemuteerd en de pensioenbetalingen van januari 2025 werden daardoor tijdig en juist uitgevoerd. De openstaande werkvoorraden (zoals lopende waardeoverdrachten en echtscheidingen) zijn in januari 2025 overgedragen. In februari 2025 zijn ook de aansluitingen op de Basisregistratie Personen en het Nationaal Pensioenregister gerealiseerd en zijn de portalen weer in gebruik genomen. Eind februari 2025 is een volledig en schoon controleverslag opgeleverd. De laatste stap die nog gezet wordt is het overdragen van de fysieke en digitale archieven.

4. Financieel

4.1 Financiële toelichting 2024

Het fonds behaalde in 2024 een negatief resultaat van € 2,8 miljoen (2023: € 58,4 miljoen positief). Het eigen vermogen daalde daardoor van € 249,4 miljoen ultimo 2023 naar € 246,6 miljoen ultimo 2024.

Ontwikkeling feitelijke dekkingsgraad

<i>in procenten</i>	<i>2024</i>	<i>2023</i>
Feitelijke dekkingsgraad per 1 januari	128,9	122,9
Resultaat op premie	-0,4	-0,1
Pensioenuitkeringen	1,3	1,1
Toeslagverlening	-4,0	-0,2
Overrendement	3,4	9,8
Wijziging marktrente (UFR) per 31 december	-1,7	-4,7
Wijziging grondslagen	-0,3	-
Overige oorzaken	-0,1	0,1
Feitelijke dekkingsgraad per 31 december	127,1	128,9

De feitelijke dekkingsgraad daalde in 2024 van 128,9% naar 127,1%. De belangrijkste factor was de toeslagverlening (-/- 4,0%-punt). De gedaalde rente droeg voor renteafdekking negatief bij (-/- 1,7%-punt). Het overrendement droeg positief bij (+ 3,4%-punt). Zie voor een toelichting op het rendement paragraaf 4.4.8 en voor de actuariële analyse paragraaf 4.2.

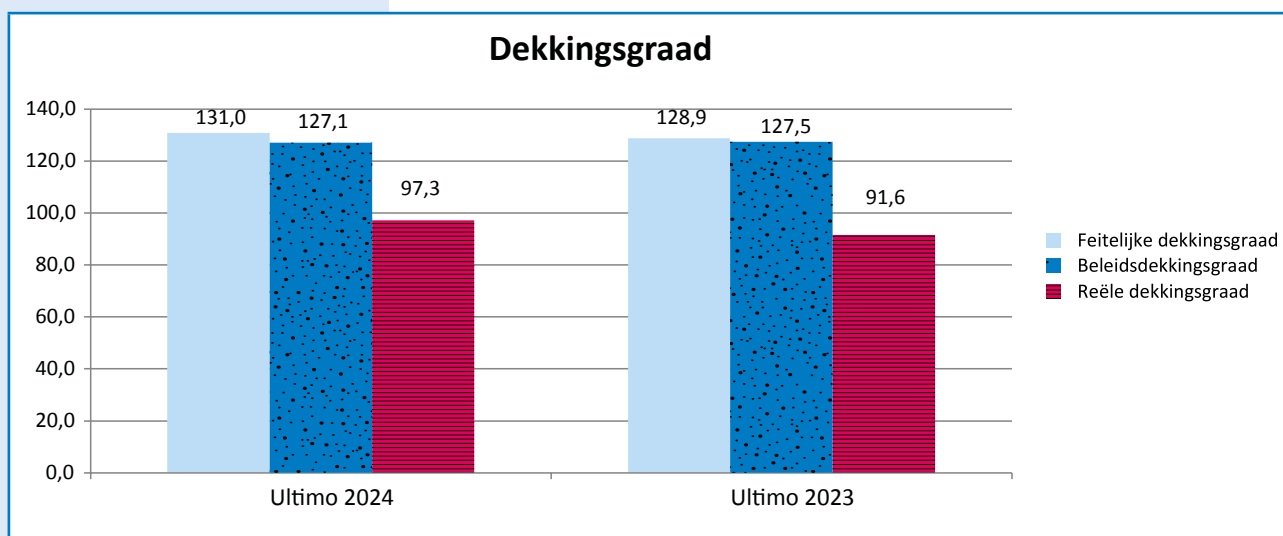
Het negatieve effect van de premie was 0,4%-punt, omdat de beschikbare premie lager was dan de zuivere kostendeekkende premie (exclusief bufferopslag; zie paragraaf 4.2 en de toelichting op de jaarrekening nummer 8). Pensioenuitkeringen hadden een positief effect als gevolg van vrijval van de buffer (1,3%-punt).

De beleidsdekkingsgraad steeg in 2024 van 127,5% naar 131,0%. De toegekende toeslagverlening van 3,06% per 1 januari 2025 en rentedaling aan het einde van het jaar werken langzamer door in de beleidsdekkingsgraad dan in de feitelijke dekkingsgraad. Omdat de beleidsdekkingsgraad eind 2024 hoger was dan de vereiste dekkingsgraad van 117,4% heeft het fonds geen reservetekort.

Omdat de beleidsdekkingsgraad eind september 2024 hoger was dan 110,0%, was een gedeeltelijke toeslagverlening mogelijk van 3,06% (zie paragraaf 3.2.2). Dit had een negatief effect op de feitelijke dekkingsgraad van 4,0%-punt.

De reële dekkingsgraad steeg in 2024 van 91,6% naar 97,3%. Bij een reële dekkingsgraad hoger dan 100% is volledige toeslagverlening naar verwachting mogelijk (de reële dekkingsgraad is 100% als de beleidsdekkingsgraad gelijk is aan de grens voor volledige toeslagverwachting, 134,7% ultimo september 2024).

De feitelijke, beleids- en reële dekkingsgraad van het fonds waren ultimo 2024 en 2023:

4.2 Actuariële analyse

In onderstaande tabel is de actuariële verklaring van het resultaat opgenomen:

Actuariële analyse			
(in € miljoen)	2024		2023
Opbrengst beleggingen	66,9		116,1
Kosten pensioenregelingen			
Resultaat op bijdragen	0,8		1,1
Toeslagverlening	-26,5		-1,3
Benodigde interest	-29,1		-26,6
Wijziging actuariële grondslagen	-2,1		-
Wijziging rekenrente	-11,7		-31,9
Saldo opbrengst beleggingen/ kosten pensioenregelingen	-68,6		-58,7
Resultaat op levenskansen	-1,7		57,4
Overige verschillen	-0,3		-0,4
Saldo van baten en lasten	-0,8		1,4
	-2,8		58,4

Saldo opbrengst beleggingen/kosten pensioenregelingen

De beleggingsopbrengsten dekken in principe de actuariële kosten van de pensioenregeling. Het saldo opbrengst beleggingen/kosten pensioenregelingen was € 2,8 miljoen negatief (2023: € 58,4 miljoen positief). Het negatieve saldo komt vooral door de benodigde interest (een verlies van 29,1 miljoen), de toegekende toeslagverlening (een verlies van 26,5 miljoen) en de wijziging van de rekenrente (verlies van 11,7 miljoen). Het beleggingsresultaat was 66,9 miljoen positief.

Resultaat op bijdragen

Het actuariael tekort/overschot op bijdragen (pensioenpremies) is het saldo van de beschikbare bijdragen en de kosten van de opbouw van pensioenaanspraken van actieve deelnemers. In 2024 is er een overschot op bijdragen van € 0,8 miljoen (2023: overschot van € 1,1 miljoen), omdat de ontvangen premie van 24,5% hoger is dan de actuariael benodigde premie, waarbij de bufferopslag buiten beschouwing is gebleven (zie de toelichting op de jaarrekening nummer 8).

Het overschot op bijdragen komt tot uitdrukking in de premiedekkingsgraad van 95,8% (2023: 110,9%).

Resultaat op bijdragen

(in € miljoen)	2024	2023
<i>Beschikbaar:</i>		
Ontvangen premies en koopsommen	11,4	10,4
<i>Kosten:</i>		
Pensioenopbouw	10,4	9,1
Opslag voor uitvoeringskosten	0,2	0,2
	<u>10,6</u>	<u>9,3</u>
Overschot (+) / tekort (-)	0,8	1,1

Toeslagverlening

Het bestuur besloot op 11 november 2024 om per 1 januari 2025 de pensioenaanspraken en -rechten te verhogen met 3,06%. De lasten daarvan, € 26,5 miljoen, zijn verantwoord in boekjaar 2024. Per 1 januari 2024 was er een verhoging van 0,14% waarvan de lasten werden verantwoord in boekjaar 2023. Lasten worden in hetzelfde boekjaar verantwoord als een bestuursbesluit tot toeslagverlening.

Benodigde interest

De benodigde interest betreft de interest die volgens de actuariële grondslagen gerealiseerd dient te worden. In 2024 is de benodigde interest berekend met 3,4% rente, de 1-jaarsrente per 1 januari 2024 (2023: 3,3%).

Wijziging actuariële grondslagen

In 2024 was er een last van per saldo € 2,1 miljoen. De overgang op Prognosetafel AG 2024 resulteerde in een winst van € 2,1 miljoen. Het verhogen van de opslag excassokosten van 2,5% naar 2,7% plus een vaste opslag van € 2,5 miljoen resulteerde in een last van € 4,2 miljoen. In 2023 waren er geen baten en lasten omdat er geen grondslagwijzigingen waren.

Wijziging rekenrente

Door de daling van de rekenrente naar gemiddeld 2,2% (2023: 2,4%) steeg de voorziening pensioenverplichtingen met € 11,7 miljoen. De rekenrente wordt bepaald met een rentetermijnstructuur op basis van de UFR-systematiek, die DNB heeft vastgesteld.

Resultaat op levenskansen

Het resultaat op levenskansen ontstaat als deelnemers langer/korter leven dan wordt verwacht volgens de overlevingstafels (langlevenrisico) en als meer/minder nabestaandenpensioen ingaat (kortlevenrisico). In 2024 was er een negatief resultaat op levenskansen (sterfteverlies) van € 0,3 miljoen (2023: een negatief resultaat van € 0,4 miljoen), waarvan een verlies van € 1,6 miljoen op langlevens (2023: een verlies van € 1,1 miljoen) en een winst van € 1,3 miljoen op kortleven (2023: een winst van € 0,7 miljoen).

Overige verschillen

Naast de genoemde verschillen zijn er nog andere geringe afwijkingen ten gevolge van resultaten op onder meer inkomende en uitgaande waardeoverdrachten, uitruil en de overgang op een nieuw pensioenadministratiesysteem.

4.3 Herstelplan en haalbaarheidstoets

4.3.1 Herstelplan

Het fonds heeft geen reservetekort, een herstelplan is daarom niet van toepassing.

4.3.2 Haalbaarheidstoets 2024

De risicobereidheid van het fonds is vertaald in een korte- en langetermijnrisicohouding:

- Kortetermijnrisicohouding: de vereiste dekkingsgraad van het fonds mag niet lager zijn dan 114% en niet hoger dan 120%.
- Langetermijnrisicohouding: deze risicohouding bestaat uit drie grenzen:
- Vanuit de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat ten minste gelijk te zijn aan 93%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat ten minste gelijk te zijn aan 87%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een 'slechtweersscenario' (lees: 5^e percentiel) 35% te bedragen.

De langetermijnrisicohouding wordt jaarlijks getoetst met een haalbaarheidstoets. Er wordt vooral gekeken naar het pensioenresultaat (maatstaf voor de koopkracht), en of de verdeling daarvan over alle leeftijdsgroepen evenwichtig is. De veronderstelde uitkomsten zijn op basis van het huidige beleid en de feitelijke dekkingsgraad. Bij overschrijding van risicogrenzen zal het bestuur, na discussie met de sociale partners en met het verantwoordingsorgaan en rekening houdend met de situatie en inzichten op dat moment, besluiten of en wanneer actie noodzakelijk is.

Uit de reguliere haalbaarheidstoets 2024 bleek dat de uitkomsten binnen de grenzen van de aanvangshaalbaarheidstoets uit 2022 vielen:

- Het pensioenresultaat voor het mediaan scenario was gelijk aan 98,7% (2023: 99,5%) en daarmee hoger dan de ondergrens van 87%.
- De afwijking van het pensioenresultaat in het 'slechtweersscenario' was gelijk aan 33,1% (2023: 21,9%) en daarmee lager dan de maximale afwijking van 35%.

Het pensioenresultaat was volgens de haalbaarheidstoets 2024 lager dan in 2023 vanwege lagere veronderstelde rentes op de korte termijn in de gehanteerde scenario's van DNB. Het pensioenresultaat, zoals vastgesteld in de haalbaarheidstoets, is een momentopname. Er is geen garantie dat het onder alle omstandigheden wordt gerealiseerd. Nadrukkelijk geldt dat het resultaat een gemiddelde is over een 60-jarige periode en uitgaat van de door DNB voorgeschreven economische scenario's.

4.4 Beleggingen

4.4.1 Beleggingsbeleid

Het fonds laat zich bij het nemen van beleggingsbeslissingen, naast de risicohouding, leiden door de investment beliefs, die zijn vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (hierna: ABTN). Uit de investment beliefs volgt in de eerste plaats dat een top-downbenadering wordt gehanteerd, waarbij op basis van het risicobeleid op balansniveau de keuze voor de asset allocatie een hogere prioriteit heeft dan de individuele selectie van vermogenstitels. Verder heeft het fonds een voorkeur voor een grotendeels passief beheer in efficiënte markten, wordt alleen belegd in strategieën en vermogensinstrumenten en -titels die het fonds begrijpt en kiest het, indien mogelijk, voor een MVB-beleid (zie paragraaf 4.4.6).

De doelstelling van het beleggingsbeleid is het op lange termijn realiseren van een zo hoog mogelijk rendement bij een acceptabel risico, rekening houdend met MVB-uitgangspunten. Daartoe is de strategische asset allocatie vastgesteld, rekening

houdend met de pensioenverplichtingenstructuur en de risicobereidheid van het fonds (zie paragraaf 6.3).

De strategische asset allocatie bestaat uit 60% vastrentende waarden en 40% zakelijke waarden, op basis van de ALM-studie die begin 2021 is afgerond. Rond deze strategische gewichten wordt een bandbreedte aangehouden van + en -/5%-punt. Het bestuur besloot in 2023 om in afwijking van het beleid (minstens elke drie jaar) geen nieuwe ALM-studie uit te voeren. Het bestuur bereidde een CWO naar een nieuwe pensioenuitvoerder op korte termijn voor. De toegevoegde waarde van een ALM-studie was in 2024 te gering.

Het valutarisico wordt grotendeels afgedekt (zie de toelichting op de jaarrekening nummer 5.1c).

Het fonds hanteert daarnaast een beleidsstaffel voor de afdekking van het renterisico. De mate van afdekking is afhankelijk van de hoogte van de 20-jaars euro-swaprente. Bij een hogere rente is de afdekking hoger. Het fonds heeft bewust gekozen voor het niet volledig afdekken van het renterisico bij lage rentestanden, om opwaarts potentieel te houden als de rente stijgt. Deze rentebeleidsstaffel is 'eenzijdig'. Dat wil zeggen dat de renteafdekking bij een stijgende rente wordt verhoogd overeenkomstig de staffel, maar vervolgens bij een eventuele dalende rente niet weer wordt verlaagd.

Hoewel de rente in het jaar daalde, was de impact op de dekkingsgraad zeer beperkt. Gemiddeld werd 85% van het renterisico afgedekt.

Beleidsstaffel renteafdekking

20-jaars rente	Renteafdekking (marktwaaarde)
1,0%	45%
1,5%	55%
2,0%	65%
2,5%	75%
3,0%	85%
3,5%	95%
4,0%	100%

4.4.2 Politieke en economische ontwikkelingen

Per saldo daalde de rente in 2024. In de eerste helft van 2024 steeg de rente om vervolgens in de tweede helft van 2024 te dalen. Financiële markten volgden nauwkeurig de (verwachte) rentebesluiten van centrale banken. Een renteverhoging in Japan leidde kortstondig tot wereldwijde onrust. Veel 'carry trades' (kopen van Amerikaanse aandelen met goedkope Japanse leningen) werden gedwongen afgewikkeld met een verkoop van aandelen.

In Amerika waren er zorgen over de groeiverwachtingen van de economie en houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Amerikaanse presidentsverkiezingen hadden beperkt invloed op financiële markten. In Europa nam onrust toe in aanloop naar Europese verkiezingen. Spreads op Frans, Spaans en Italiaans overheidspapier liepen verder op na president Macron's onverwachte aankondiging van nationale verkiezingen in Frankrijk. Spreads namen daarna weer wat af, maar bleven voor Frankrijk relatief hoog vanwege politieke onzekerheid.

Per saldo zijn de aandelen in 2024 verder in waarde gestegen. De aanhoudende oorlog tussen Rusland en Oekraïne en het conflict tussen Israël en Hamas bleef weinig impact op aandelenbeurzen houden. Met name Amerikaanse aandelenbeurzen deden het goed. De technologiesector wordt daar gedreven door daadwerkelijke winstgroei en de potentie van artificial intelligence (hierna: AI). Het is wel de

vraag of de enorme investeringen die nodig zijn voor AI worden terugverdiend. Europese aandelenkoersen presteerden minder goed dan de Amerikaanse.

Inflatie bleef in 2024 een rol spelen. Inflatie nam af, dat gaf onder andere de Europese Centrale Bank (ECB) en Federal Reserve (FED) ruimte om renteverlagingen door te voeren. Op korte termijn blijft inflatie waarschijnlijk beperkt. Op langere termijn blijven er factoren voor opwaartse druk op inflatie: een krappe arbeidsmarkt, demografische ontwikkelingen als vergrijzing en investeringen in de energietransitie en AI.

De vooruitzichten voor 2025 blijven onzeker. De geopolitieke onrust die er binnen de wereldorde is, kan grote gevolgen hebben voor de wereldeconomie. De spanning tussen de Verenigde Staten en China blijft onverminderd groot, de dreiging van een handelsoorlog tussen Amerika en andere werelddelen neemt toe en conflicten zoals de oorlog tussen Rusland en Oekraïne kunnen uitbreiden. De volatiliteit op de financiële markten was tot nu toe in 2025 hoog met per saldo gedaalde aandelenkoersen. Veel zal afhangen van president Trump, welke retoriek permanent wordt omgezet in beleid en de reactie van andere landen. Door de CWO per 1 januari 2025 is er geen directe impact meer op het fonds.

4.4.3 Samenstelling van de beleggingsportefeuille

Samenstelling beleggingen (op basis van mandaten⁽¹⁾) per 31 december

(in € miljoen)	2024	%	2023	%
LDI-mandaat ⁽²⁾	396,4	34,1	414,6	37,4
Bedrijfsobligaties	177,0	15,3	163,2	14,7
MBS Fund	93,3	8,1	86,4	7,8
Vastrentende waarden	666,7	57,5	664,2	59,9
Aandelen	391,6	33,9	349,4	31,6
Vastgoed	97,0	8,4	91,9	8,3
Private Equity	0,9	0,1	1,3	0,1
Zakelijke waarden	489,5	42,4	442,6	40,0
Liquide middelen	3,2	0,1	2,4	0,1
Totaal exclusief afdekking valutarisico	1.159,4	100,0	1.109,2	100,0
Valutatermijncontracten	-8,6		3,7	
Totaal inclusief afdekking valutarisico	1.150,8		1.112,9	

(1) De indeling op basis van mandaten wijkt af van (de toelichting op) de balans. Dit betreft vooral de liquide middelen, derivaten en uitgewisselde onderpandsverplichtingen die in dit overzicht, indien van toepassing, bij de mandaten zijn opgenomen.

(2) Het LDI-mandaat bestaat uit staatsobligaties, overheidsgerelateerde obligaties, renteswaps en liquiditeiten.

De vastrentende waarden wijzigden in 2024 per saldo beperkt. De waarde nam toe vanwege portefeuille herbalancerings en de gedaalde rente. De waarde daalde door kasonttrekkingen uit het LDI-mandaat voor pensioenuitkeringen en de afwikkeling van valutatermijncontracten (zie toelichting op de jaarrekening nummer 4). Het belang in vastrentende waarden daalde in 2024 van 59,9% naar 57,5%.

Het belang in zakelijke waarden nam in 2024 toe van 40,0% naar 42,4%. Ondanks portefeuille herbalancerings steeg het belang vanwege de hogere rendementen op zakelijke waarden dan op vastrentende waarden.

In de volgende paragrafen wordt een toelichting gegeven per beleggingscategorie.

4.4.4 Vastrentende waarden

Het beheer van de vastrentende mandaten is uitbesteed aan BlackRock. Het betreft twee discretionaire portefeuilles en een beleggingsfonds.

De ratingverdeling van de totale vastrentende portefeuille staat in de toelichting op de jaarrekening nummer 5.1e.

LDI-mandaat

De doelstelling van het LDI-mandaat (Liability-driven Investments) is om het renterisico te beheersen met langlopende obligaties, aangevuld met renteswaps en liquiditeiten. Samen met de overige vastrentende beleggingen wordt eind 2024 84% (eind 2023: 85%) van het renterisico tegen de euro-swaprente afgedekt.

De obligaties bestaan uit staatsobligaties van eurolanden met een hoge rating en SSA-obligaties (SSA: Supranational, Sub-sovereign, Agency), obligaties van hoge kwaliteit die gelieerd zijn aan en/of gegarandeerd worden door nationale overheden.

Het beheer is in beperkte mate actief om extra rendement te genereren boven de euro-swaprente.

Bedrijfsobligaties

De bedrijfsobligaties worden actief beheerd en betreft een wereldwijde portefeuille, waarin voornamelijk is belegd in bedrijfsobligaties met een rating hoger dan BBB en voor maximaal 5% in obligaties met een lagere rating (emerging markets debt en high yield). In dit mandaat worden uitsluitingen toegepast op basis van ESG-criteria (zie paragraaf 4.4.6). Vanaf april 2024 is het bestaande mandaat beperkt aangepast met een credit screened strategie. Daarmee zijn de actieve performance doelstelling en risicolimieten verlaagd met grotere aandacht op beperking van het neerwaartse risico.

MBS Fund

Het MBS Fund (Mortgage-Backed Securities) is een indexfonds dat belegt in Amerikaanse hypotheekobligaties met directe of indirecte overheidsgarantie. Deze hypotheekobligaties hebben een AAA-rating. Na staatsobligaties is de MBS markt de grootste in vastrentende waarden in de Verenigde Staten.

4.4.5 Zakelijke waarden

Aandelen

De beleggingen in aandelen worden volledig passief beheerd, conform een van de investment beliefs van het fonds (zie paragraaf 4.4.1). Er wordt een regionale verdeling aangehouden die overeenkomt met de samenstelling van de MSCI-wereldindex (zie de toelichting op de jaarrekening nummer 5.1b). Het beheer wordt uitgevoerd door BlackRock.

Voor de developed markets vindt het beheer plaats in een discretionair mandaat en wordt de 'MSCI World ex Real Estate ESG Focus Select Screen Index' gevolgd (zie paragraaf 4.4.6). Voor de emerging markets wordt belegd in een ETF, dat de 'MSCI EM ESG Enhanced Focus CTB Index' volgt.

Vastgoed

De beleggingen in vastgoed vinden plaats in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. Het bestuur besloot vanaf 2024 de bandbreedte van het beursgenoteerd- en niet-beursgenoteerd vastgoed samen te voegen om beter rekening te houden met het illiquide karakter voor vastgoed zonder beursnotering. Het

gezamenlijke gewicht van deze beleggingen is 8,4% bij een strategische weging van 8,0% en een bandbreedte van 6,5% – 9,5%.

De beursgenoteerde vastgoedfondsen worden actief en wereldwijd belegd. Het gewicht van deze beleggingen is 3,9%. Principal Global Investors is de beheerder van dit mandaat.

Voor de belegging in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen participeert het fonds in het Global Alpha Fund van CBRE Global Investors. Het gewicht van deze belegging is 4,5%.

Private equity

De beleggingen in private equity zijn participaties in 'fund of funds': in een fonds van Stafford met wereldwijde spreiding, en in een fonds van Wilshire Private Markets Group in de Verenigde Staten.

In 2014 is besloten geen nieuwe verplichtingen meer aan te gaan in private equity vanwege het gebrek aan transparantie bij deze beleggingscategorie. De omvang van de fondsen daalde de afgelopen jaren, omdat restituties van kapitaal plaatsvonden, en zal verder afgebouwd worden. In 2024 werden geen fondsen afgewikkeld.

4.4.6 Maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid

Het fonds wil als institutionele belegger namens en in het belang van de deelnemers maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. In 2022 heeft het fonds de MVB-ambities herijkt, concrete doelstellingen geformuleerd en een breed deelnemersonderzoek uitgevoerd om de wensen van de deelnemers vast te stellen. Het motto 'het MVB-beleid van het fonds is gericht op deelnemers die gezond kunnen leven in een duurzame en vreedzame wereld' is daarvan een samenvatting.

Daarna heeft het fonds in 2023 het MVB-beleid vernieuwd. Het MVB-beleid helpt het fonds als leidraad voor beleggingsbeslissingen waarvan MVB een integraal onderdeel is. Het fonds vindt het belangrijk realistisch te zijn in zijn ambities en verwachte resultaten en geen beloftes te doen die het niet kan waarmaken. Het fonds weegt MVB-aspecten mee naast risico- en rendementsoverwegingen bij beleggingskeuzes en gelooft dat MVB goed kan samengaan met financiële ambities op lange termijn. Wel kan er een spanningsveld ontstaan tussen ambities op lange en korte termijn. MVB implementatie mag financiële ambities niet in de weg staan. Het fonds gaat daarbij uit van de volgende uitgangspunten (MVB-investment beliefs):

- Het fonds heeft een beleid geformuleerd om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
- Het fonds ziet MVB als integraal onderdeel van het beleggingsproces.
- Het fonds stuurt in aanvulling op ESG-factoren (environmental, social and governance) op de hieronder genoemde Sustainable Development Goals (hierna: SDG) doelstellingen van de Verenigde Naties.
- Het fonds formuleert meetbare doelstellingen met betrekking tot SDG's 3 (goede gezondheid en welzijn), 7 (betaalbare en duurzame energie), 12 (verantwoorde consumptie en productie) en 13 (klimaatactie) en een CO₂ reductie-doelstelling.
- Het fonds toetst of er materiële wijzigingen in MVB-ambities zijn bij het verantwoordingsorgaan en/of de deelnemers.
- MVB-implementatie mag niet leiden tot significant hogere kosten of aantasting van het risico/rendementsprofiel en daarmee ten koste gaan van de financiële ambities.
- Het fonds erkent dat belangrijke ESG-risicofactoren tot reputatie -, compliance -, financiële - en/of operationele risico's leiden, identificeert en beheerst deze indien mogelijk en monitort de risico's in een MVB-risicodashboard.
- Vermogensbeheerders van het fonds treden actief op in aandeelhoudersvergaderingen volgens de richtlijnen van goed corporate governance en zij voeren een engagement beleid.

- Het fonds sluit waar mogelijk naast wettelijke uitsluitingen bedrijven uit die in belangrijke mate betrokken zijn bij producten, diensten en gedrag waar het fonds zich niet aan wil verbinden.
- Het fonds legt verantwoording af over de afweging, keuzes en uitkomsten op dit vlak.

Uit de enquête van 2022 bleek dat er onder de deelnemers brede steun was voor aanvullende uitsluitingen op kinderarbeid en de kans- en gokspelindustrie. Het bestuur heeft de mogelijkheden voor implementatie onderzocht, waarbij de risico/rendementsdoelstellingen van het fonds behouden blijven. Vanaf juli 2024 worden bedrijven in mandaten voor aandelen ontwikkelde markten en bedrijfsobligaties uitgesloten als zij actief zijn in de gok- en kansspelindustrie of bovenmatig betrokken zijn bij kinderarbeid.

MVB in de mandaten

In de mandaten van het fonds krijgt de implementatie van MVB steeds meer aandacht. Vanaf 2023 vindt MVB-implementatie plaats door middel van ESG-factoren, via uitsluitingen en via stembeleid. Eind 2024 werd in ongeveer 90% van de beleggingsportefeuille MVB-criteria toegepast. Dit percentage is hoger dan als groen wordt geclassificeerd in de SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation). Op het MBS Fund en private equity ('oude' uitlopende mandaten) werden (nog) geen ESG-criteria toegepast.

De invulling van MVB per mandaat, voor zover van toepassing, is als volgt:

Vastrentend

- LDI-mandaat: minimum percentage GSS (Green, Social of Sustainable) obligaties en uitsluitingen.

Minimaal 10% van de staatsobligaties in het LDI-mandaat zijn geclassificeerd als GSS obligaties. Voor geldmarktfondsen worden op basis van MSCI-data uitsluitingen toegepast van producenten van tabak, controversiële wapens en thermische kolen en meer algemeen van bedrijven die in strijd handelen met de UN Global Compact Principles.

- Bedrijfsobligaties uitsluitingsbeleid.

Bij de bedrijfsobligaties worden op basis van MSCI-data uitsluitingen toegepast van producenten van tabak, controversiële wapens en thermische kolen, bedrijven in de gok- en kansspelindustrie, bedrijven die bovenmatig betrokken zijn bij kinderarbeid en meer algemeen bedrijven die in strijd handelen met de UN Global Compact Principles uitgesloten.

Aandelen

- Developed markets: ESG-optimalisatie en uitsluitingsbeleid.

Het mandaat volgt de MSCI World ex Real Estate ESG Focus Select Screen Index, die op basis van MSCI-data de ESG score maximaliseert, maar waarbij de tracking error ten opzichte van de 'parent' MSCI-index maximaal 0,5% mag zijn. Producenten van tabak, controversiële wapens en thermische kolen, bedrijven in de gok- en kansspelindustrie, bedrijven die bovenmatig betrokken zijn bij kinderarbeid en meer algemeen bedrijven die in strijd handelen met de UN Global Compact Principles zijn uitgesloten.

- Emerging markets: ESG-optimalisatie en uitsluitingsbeleid.

Het fonds volgt de MSCI Emerging Markets ESG Enhanced Focus CTB Index (Climate Transition Benchmark), die op basis van MSCI-data de ESG score maximaliseert, maar waarbij de tracking error ten opzichte van de 'parent' MSCI-index maximaal 1,5% mag zijn. Producenten van tabak en controversiële wapens en meer algemeen van bedrijven die in strijd handelen met de UN Global Compact Principles zijn uitgesloten.

Vastgoed

- Beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd vastgoed: ESG-integratie.

De vastgoedbeheerders houden bij investeringen rekening met ESG-criteria en monitoren dit.

In 2023 heeft het fonds onderzocht in hoeverre aanvullende sturing mogelijk is op de SDG-doelstellingen van de Verenigde Naties met de (na uitvraag bij de deelnemers) door het fonds gekozen focusgebieden SDG 3 (goede gezondheid en welzijn), 7 (betaalbare en duurzame energie), 12 (verantwoorde consumptie en productie) en 13 (klimaatactie). Deze SDG's passen het beste bij de visie van het fonds en de belangen van de deelnemers. Analyses met historische data lieten zien dat het vrijwel onmogelijk is om te sturen op de SDG's zonder aantasting van het vastgestelde risico/rendementsprofiel. Het fonds heeft er daarom voor gekozen om de prestaties van de portefeuille op deze SDG's te blijven volgen maar er niet actief op te sturen. Het fonds streeft naar een CO₂-reductie van 40% ten opzichte van 2018, gemeten in scope 1 en 2 uitstoot ten opzichte van het geïnvesteerd kapitaal. Dit streven is niet expliciet als harde doelstelling opgenomen in de beleggingsrichtlijnen vanwege mogelijke ongewenste gevolgen. De methodiek is bijvoorbeeld gevoelig voor veranderingen in waarderingsniveaus.

Het resultaat van de huidige MVB-implementatie voor aandelen, beursgenoteerd vastgoed en bedrijfsobligaties wordt waar van toepassing in onderstaande tabellen geconcretiseerd met de ESG-rating op basis van MSCI data) en de CO₂-exposure.

De resultaten worden vergeleken met de 'parent' indexen. Dat zijn de benchmarks voor de mandaten, maar zonder toepassing van de ESG-criteria. Met name de MVB-implementatie voor de aandelen vertaalt zich in een hogere ESG-score dan de indices, maar ook bij de andere mandaten wordt hoger gescoord.

De CO₂-exposure is voor aandelen aanzienlijk lager dan de 'parent' index, vooral omdat is gekozen voor ESG-indices. De CO₂-exposure wordt daarnaast vergeleken met 2018, omdat vanaf dat moment wijzigingen in de mandaten zijn aangebracht op het gebied van ESG. De reductie in gewogen gemiddelde CO₂-exposure vanaf 2018 is 41%.

MSCI ESG score

De scores lopen van 0–10	Fonds		'Parent index'	
	Score	Rating	Score	Rating
Bedrijfsobligaties	7,0	A	6,8	A
Aandelen developed markets	7,8	AA	6,8	A
Aandelen emerging markets	7,2	AA	5,9	A
Beursgenoteerd vastgoed	6,4	A	6,2	A
	7,4	AA	6,7	A

CO₂ exposure

In duizend kilo per USD miljoen belegd vermogen	Fonds 31-12-2024	'Parent index' 31-12-2024	Fonds 31-12-2018
Bedrijfsobligaties	94	83	96
Aandelen developed markets	53	68	108
Aandelen emerging markets	114	217	267
Beursgenoteerd vastgoed	13	12	16
Totaal (gewogen)	66	77	112

IMVB-convenant

In 2019 heeft het fonds het IMVB-convenant (Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) ondertekend, waarin Nederlandse pensioenfondsen samenwerken met de overheid, vakbonden en niet-gouvernementele organisaties om het maatschappelijk verantwoord ondernemen te bevorderen. Het fonds heeft geparticipeerd in het 'brede spoor' van het convenant en heeft de nodige vereisten daarvoor opgenomen in de MVB-beleidsnota. Het convenant was 31 december 2022 afgerond. Het fonds blijft zich wel inzetten voor de gedachten achter het convenant en blijft onder andere rapportagevereisten uitvoeren.

SFDR – ecologische of sociale kenmerken van de beleggingsportefeuille – EU Taxonomie

Vanaf 10 maart 2021 is de SFDR van kracht, een Europese richtlijn die eisen stelt aan de rapportage van financiële producten die ESG toepassen. De bedoeling van de richtlijn is 'greenwashing' te voorkomen, waarbij financiële producten zich duurzamer voordoen dan ze daadwerkelijk zijn. De richtlijn is een verplichting, die onder andere van toepassing is op pensioenregelingen.

Het fonds classificeert zijn pensioenregeling als een duurzaam product dat ecologische of sociale kenmerken promoot (SFDR artikel 8), waarbij gedeeltelijk in duurzame producten wordt belegd. Het fonds heeft met de pensioenregeling duurzaam beleggen niet als doel, maar de visie dat duurzaam beleggen bijdraagt aan zijn lange termijn doelstelling. Per 1 januari 2024 is voldaan aan de informatieverplichting volgens de 'level II' vereisten voor een artikel 8 regeling. In de bijlage SFDR is de periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten conform de SFDR opgenomen. Het fonds houdt op dit moment geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren, in de zin van artikel 4 van SFDR.

4.4.7 Stem- en engagementbeleid

Het fonds heeft een stem- en engagementbeleid vastgesteld in het kader van de vereisten van de Shareholders Rights Directive II. Dit stembeleid is gepubliceerd op de website van het fonds.

De doelstellingen van het stembeleid zijn:

- Beschermen van de belangen van (de deelnemers en andere stakeholders van) het fonds.
- Verbeteren van de lange termijn waardecreatie voor alle 'stakeholders' van de ondernemingen in portefeuille.
- Verbeteren van het duurzame profiel van de investeringen, omdat de 'OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen' en de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' worden nageleefd.
- Verbeteren van de 'corporate governance' van de ondernemingen in portefeuille.
- Bevorderen dat ondernemingen in portefeuille een beheerst beloningsbeleid hanteren, dat in dienst staat van de hierboven genoemde doelstellingen.

BlackRock en Principal voeren het stem- en engagementbeleid van het fonds uit. Het fonds belegt in aandelenindexmandaten/-beleggingsfondsen. Dit beperkt de mogelijkheden om als pensioenfonds zelf op te treden als actief aandeelhouder. Wel heeft het bestuur in 2023 gekozen voor het Glass-Lewis climate stemraamwerk dat afwijkt van het standaard raamwerk van BlackRock. Hierdoor stemt BlackRock op aandeelhoudersvergaderingen voor het fonds op een manier die beter bij het MVB-beleid van het fonds past dan het standaard BlackRock raamwerk. Het bestuur toetst periodiek het beleid van de twee vermogensbeheerders aan bovengenoemde doelstellingen.

4.4.8 Rendementen

Rendement per categorie

<i>(in procenten)</i>	<i>Fonds 2024</i>	<i>Benchmark 2024</i>	<i>Fonds 2023</i>	<i>Benchmark 2023</i>
<i>Nettorendement</i>				
Vastrentende waarden	1,9	7,4 ⁽¹⁾	8,5	7,7 ⁽¹⁾
Zakelijke waarden				
– Aandelen	25,9	25,0	18,4	17,5
– Vastgoed	7,7	9,6	–0,5	8,9
– Private Equity	–17,3	25,0	–11,0	17,5
Totaal voor afdekking valutarisico	9,8	13,2	10,9	11,2
Totaal na afdekking valutarisico	6,1	9,5	11,6	11,9
<i>Bruto totaalrendement ⁽²⁾</i>	6,4		12,0	
<i>Bijdrage aan het nettorendement</i>				
Vastrentende waarden	1,2	4,6	5,2	4,7
Zakelijke waarden	8,7	8,7	5,7	6,5
– Aandelen	8,1	7,8	5,8	5,8
– Vastgoed	0,6	0,8	–0,1	0,7
– Private Equity	0,0	0,0	0,0	0,0
Afdekking valutarisico	–3,8	–3,7	0,7	0,7
Totaal nettorendement	6,1	9,5	11,6	11,9
Bijdrage renteafdekking ⁽³⁾	3,0	3,0	3,2	3,3

(1) De benchmark voor de vastrentende waarden zijn de pensioenverplichtingen
 (2) Totaalrendement voor aftrek van de vermogensbeheerkosten (zie paragraaf 4.5)
 (3) Bijdrage aan het totaal nettorendement bij 'zuivere' afdekking van de kasstromen

De belangrijkste ontwikkelingen voor het rendement in 2024 waren:

- De stijging van de aandelenbeurzen, waardoor positieve rendementen werden behaald op zakelijke waarden.
- De daling van de kapitaalmarktrente, waardoor het rendement op vastrentende waarden positief was.

In 2024 was het totaal nettorendement afgerond 3,4% lager dan de benchmark. Het fonds zet voor een groot deel (staats)obligaties in voor renteafdekking. Door een toename van de swapspread presteerde de renteafdekking slechter dan de benchmark (de af te dekken pensioenverplichtingen).

De bedrijfsobligaties en het MBS Fund worden (binnen de vastrentende waarden) afzonderlijk vergeleken met een specifieke benchmark. Zie onderstaande tabel.

Nettorendement credits versus de benchmark

(in procenten)	Fonds 2024	Benchmark 2024	Fonds 2023	Benchmark 2023
Bedrijfsobligaties	8,3	7,9	6,1	5,9
MBS Fund	7,9	8,0	1,5	1,5

Het rendement op aandelen wordt in onderstaande tabel gespecificeerd naar de twee regio's:

Nettorendement aandelen per regio versus de benchmark

(in procenten)	Fonds 2024	Benchmark 2024	Fonds 2023	Benchmark 2023
Developed markets	27,4	26,2	20,2	19,0
Emerging markets	13,4	14,4	4,7	5,1
	<u>25,9</u>	<u>25,0</u>	<u>18,4</u>	<u>17,5</u>

Het aandelenmandaat voor de developed markets liet een outperformance zien ten opzichte van de benchmark (MSCI World ex Real Estate ESG Focus Select Screen Index). De aandelenfondsen emerging markets lieten een underperformance zien ten opzichte van de benchmark (MSCI Emerging Markets ESG Enhanced Focus CTB Index).

Het fonds vergelijkt het rendement van het developed markets mandaat ook met de standaard ('parent') MSCI-index (zonder ESG-karakteristieken; niet opgenomen in de tabel). Hiermee wordt het effect van het ESG-beleid gemeten voor dit mandaat. Ten opzichte van die benchmark was er een outperformance van 0,8% in 2024. Vanaf de start van dit mandaat in 2019 bedraagt de outperformance cumulatief 6,8%.

4.5 Uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer

De kosten van het fonds zijn uitgesplitst in uitvoeringskosten van de pensioenregeling en kosten vermogensbeheer.

Het fonds publiceert voor de kosten vermogensbeheer doelbewust alleen geaggregeerde cijfers. De gegevens per beleggingscategorie zijn eenvoudig te herleiden tot individuele mandaten en managers en bevatten daarmee concurrentiegevoelige informatie.

Uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer

<i>(Bedragen in € duizend, per deelnemer in €, percentages in procenten van het gemiddeld belegd vermogen)</i>	2024	%	2023	%
Gemiddeld belegd vermogen ⁽¹⁾	1.129.713		1.045.916	
Uitvoeringskosten				
Kosten uitvoering pensioenregeling inclusief CWO	2.519	0,22	1.267	0,12
Kosten uitvoering pensioenregeling exclusief CWO	1.230	0,11	1.267	0,12
– Aantal deelnemers	7.105		7.191	
– Aantal deelnemers exclusief gewezen deelnemers	3.815		3.754	
– Kosten per deelnemer (in €) inclusief CWO	355		176	
– Kosten exclusief gewezen deelnemers (in €), inclusief CWO	660		338	
– Kosten per deelnemer (in €) exclusief CWO	173		176	
– Kosten exclusief gewezen deelnemers (in €), exclusief CWO	322		338	
Kosten vermogensbeheer				
– Management fees	1.199	0,11	1.314	0,13
– Consultants, custodian en juridische kosten	597	0,05	669	0,06
– Bijkomende beheerskosten mandaten	462	0,04	529	0,05
– Bewaarloon en belastingdiensten custodian	183	0,02	121	0,01
– Performance fees	78	0,01	–55	–0,01
– Toegerekende interne kosten	711	0,06	615	0,06
Totale kosten vermogensbeheer (exclusief transactiekosten)	3.230	0,29	3.193	0,30
– Transactiekosten	952	0,08	1.180	0,11
Totale kosten vermogensbeheer (inclusief transactiekosten)	4.182	0,37	4.373	0,41
Totaal uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer	6.701	0,59	5.640	0,54
Exclusief CWO	5.412	0,48	5.640	0,54

(1) Het gemiddeld belegd vermogen wordt vastgesteld op basis van de maandultimostanden.

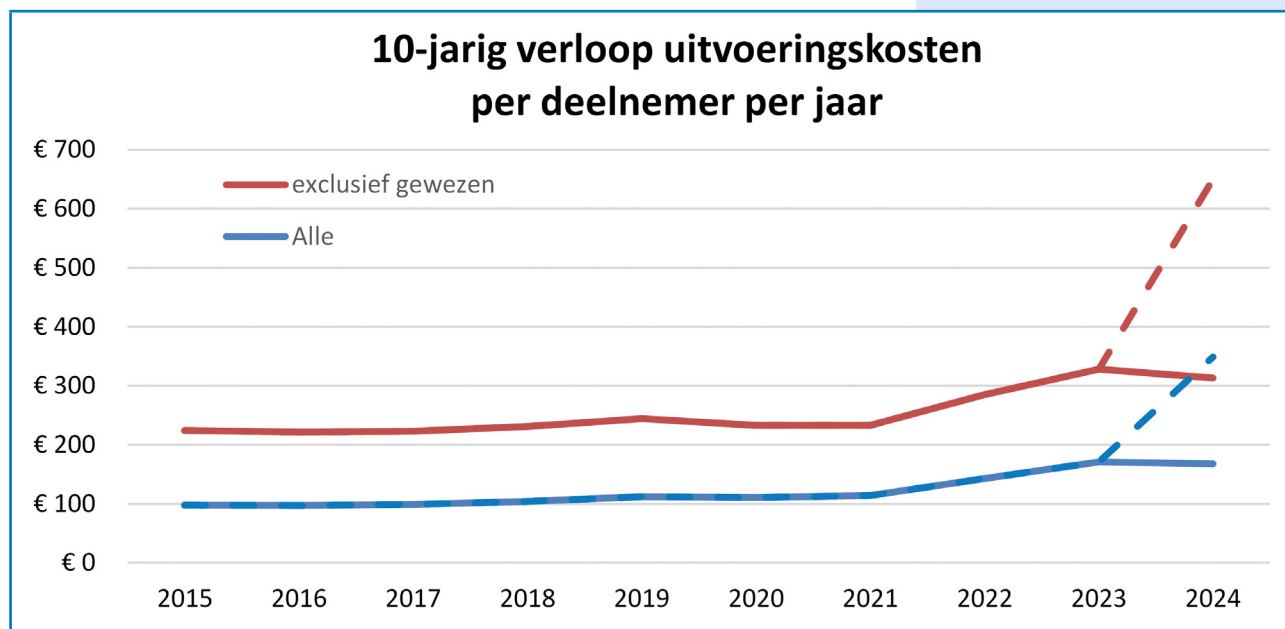
Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten van de pensioenregeling bestaan uit bestuurskosten, administratiekosten, advies- en controlekosten en huur (volgens de rubricering in de DNB-jaarverslagstaten; zie de toelichting op de jaarrekening nummer 8), verhoogd met kosten gedragen door de werkgever. In 2024 waren de uitvoeringskosten 98,8% hoger dan in 2023 door de CWO. Exclusief CWO was er een afname van 2,9%.

Interne kosten die betrekking hebben op het vermogensbeheer, zoals personeels- en controlekosten, worden volgens vaste verdeelsleutels toegerekend aan de kosten vermogensbeheer. In 2024 was dit per saldo 22% van de interne kosten (2023: 33%). De verdeelsleutels zijn vastgesteld op basis van de werkzaamheden die betrekking hebben op de beleggingen, en een inschatting van de daaraan toe te rekenen advies- en controlekosten. In de kosten voor de CWO was het deel vermogensbeheer beperkt.

Exclusief kosten voor de CWO dalen de pensioenbeheerkosten per deelnemer exclusief gewezen deelnemers in 2024 van € 338 naar € 322 (van € 176 naar € 173 inclusief gewezen deelnemers). Pensioenbeheerkosten met betrekking tot de CWO

bedroegen € 338 per deelnemer exclusief gewezen deelnemers (€ 182 inclusief gewezen deelnemers). De totale kosten per deelnemer exclusief gewezen deelnemers stijgen daardoor naar € 660 (€ 355 inclusief gewezen deelnemers). In onderstaande grafiek is het 10-jarig verloop van de kosten per deelnemer weergegeven. De onderste doorgetrokken lijn betreft de kosten per deelnemer (alle) exclusief CWO, de bovenste lijn zonder gewezen deelnemers. De stippellijnen geven de kosten inclusief CWO kosten weer.

Beoordeling bestuur van de uitvoeringskosten van de pensioenregeling en benchmarking

Het bestuur heeft als doelstelling de uitvoering van de pensioenregeling tegen een goede prijs/kwaliteitverhouding te realiseren. Om te toetsen of aan deze doelstelling wordt voldaan, heeft het fonds deelgenomen aan het benchmarkonderzoek 2024 van Bell. In de peergroup van Bell van vergelijkbare pensioenfondsen bedroegen de uitvoeringskosten over de periode 2021-2023 gemiddeld € 352,- per deelnemer (actieve deelnemers en pensioengerechtigden) per jaar. De uitvoeringskosten van het fonds bedroegen over die periode gemiddeld € 291,-. In 2023 waren de kosten per deelnemer € 338 tegenover € 389 in de peergroup. De kosten van het fonds over 2024 kunnen nog niet worden vergeleken met andere pensioenfondsen, omdat de benchmarkonderzoeken een jaar later plaatsvinden.

Het bestuur vindt het van groot belang dat een hoog kwaliteitsniveau wordt gerealiseerd op het gebied van communicatie, deskundigheidsbevordering en risicobeheer tegen aanvaardbare uitvoeringskosten. Daarom acht het bestuur het kosten-niveau passend bij het geleverde en vereiste kwaliteitsniveau en de compliance vereisten. In 2022 en 2023 namen de kosten toe vanwege investeringen in automatisering en zouden bij voortbestaan van het fonds in het nieuwe pensioenstelsel structureel nog verder toenemen. Het bestuur vindt het belangrijk dat de nieuwe uitvoerende partij een hoog kwaliteitsniveau handhaaft tegen passende kosten. Daar is bij de selectie van HNPF nadrukkelijk rekening mee gehouden.

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer (inclusief transactiekosten) stegen uitgedrukt in euro beperkt. Uitgedrukt in percentage van het belegd vermogen daalden de totale kosten naar van 0,41% naar 0,37% vanwege een daling van de transactiekosten en een toename van het gemiddeld belegd vermogen.

■ Management fees

De managementfees zijn de vergoedingen voor de externe vermogensbeheerders. Het fonds heeft een mix van passief en actief beheer. De kosten van passief beheer

zijn lager dan van actief beheer. De managementfees van vastgoed en private equity zijn hoger dan van aandelen- en obligatiemandaten. In de meeste mandaten is de hoogte van de managementfee, al dan niet met een staffel, gerelateerd aan de omvang van het mandaat. De management fees daalden. Medio 2023 is voor aandelen opkomende markten overgaan van een B-fund naar een ETF waar totale kosten worden ingehouden zonder expliciet vastgestelde management fee. Eindafrekeningen van management fees over 2023 verlaagden de kosten door de vrijval van prudente reserveringen.

- Consultants, custodian en juridische kosten

De kosten voor consultants en juridische kosten hebben betrekking op de advisering bij de selectie, aanstelling en monitoring van de externe vermogensbeheerders en de strategische advisering op het gebied van vermogensbeheer. De kosten voor de custodian hebben betrekking op de beleggingsadministratie, de performance-meting, de compliance controles en de financiële risicomonitoring. In 2024 daalden deze kosten. In aanloop naar de CWO werd aanvullende inzet van dienstverleners beperkt.

- Bijkomende beheerskosten mandaten

De bijkomende beheerskosten van het extern vermogensbeheer betreffen naast custodian- en auditkosten van de beleggingsfondsen waarin het fonds participeert, de kosten van de onderliggende beleggingsfondsen in enkele 'fund of funds'-participaties. Deze kosten worden niet rechtstreeks bij het fonds in rekening gebracht, maar zijn verwerkt in de waarde van de beleggingen (indirecte beleggingsopbrengsten; zie de toelichting op de jaarrekening nummer 8). Deze kosten daalden door een afname van belegd vermogen en onderliggende kosten in het niet-beursgenoteerde vastgoedfonds.

- Bewaarloon en belastingdiensten custodian

Het bewaarloon betreft de kosten voor het in depot houden (bewaring) van effecten van de discretionaire mandaten. De kosten voor belastingdiensten hebben betrekking op de vrijstelling en terugvordering van dividendbelasting. De kosten namen in 2024 toe. In aanloop naar de CWO factureerde Caceis lopende terugvordering van dividendbelasting. Voor 2024 werd na afwikkeling gefactureerd.

- Performance fees

De performance fees hebben betrekking op de private equity fondsen. De managers van private equity ontvangen een performance fee als een vooraf afgesproken minimumrendement ('hurdle rate') wordt behaald. Bij de berekening van dit minimumrendement wordt de hele looptijd van de investering meegenomen. In 2024 waren performance fees van toepassing door positieve gerealiseerde resultaten. In 2023 waren deze kosten nog negatief als gevolg van negatieve rendementen (aanpassing op de reserveringen daarvoor).

- Toegerekende interne kosten

Zie de bovenstaande toelichting bij de uitvoeringskosten van de pensioenregeling.

- Transactiekosten

De transactiekosten hebben betrekking op aan- en verkopen van beleggingen. Deze kosten bestaan uit provisie, belastingen, settlement- en betalingskosten. Bij een aantal transacties (onder andere obligaties en valuta) worden provisies niet apart in rekening gebracht, maar verwerkt in de bied- en laatkoersen ('bid-ask spreads'). Voor beleggingsfondsen wordt het 'look through-principe' toegepast. De hoogte van de transactiekosten moet worden beoordeeld in relatie tot de mate van actief beheer. Het nominaal transactievolume in rentederivaten en interne transactiekosten binnen de ETF voor aandelen opkomende markten namen af.

Beoordeling bestuur van de kosten vermogensbeheer en benchmarking

Het bestuur beoordeelt de hoogte van de kosten vermogensbeheer naar de aard van de beleggingsman-daten, het verwachte rendement en het risico van een beleggingscategorie. Naast passieve mandaten tegen relatief lage kosten, heeft het fonds een aantal actieve mandaten en participaties in private equity en vastgoed, waar het kostenniveau aanzienlijk hoger is. Het fonds toetst de managementfees periodiek, voor het laatst in november 2022, en deze zijn op totaalniveau markt-conform.

Uit het benchmarkonderzoek over 2021-2023 van Bell blijkt dat het fonds gemiddeld lagere vermogens-beheerkosten (0,28%, exclusief transactiekosten) heeft dan de peergroup (0,31%). De transactiekosten waren hoger (0,10%) dan bij de peergroup (0,08%) vanwege het grote aantal kleine transacties in het bedrijfsobligatie mandaat en het actief karakter van het LDI-mandaat. Inclusief transactiekosten waren de vermogensbeheerkosten 0,38% en daarmee lager dan van de peergroup (0,39%). In 2023 waren de totale kosten 0,42% en daarmee net iets hoger dan die van de peergroup (0,40%). De kosten van het fonds over 2024 kunnen nog niet worden vergeleken met andere pensioenfondsen, omdat de benchmarkonderzoeken een jaar later plaatsvinden.

Uit het benchmarkonderzoek van Bell blijkt dat het fonds afgezet tegen het gelopen risico een passend rendement heeft behaald, dat relatief hoog was vergeleken met de peergroup tegen (iets) lagere kosten. Waar kosten hoger zijn binnen de beleggingscategorieën is dat verklaarbaar en een bewuste keuze. Rendementen binnen de beleggingscategorieën zijn vergelijkbaar met of hoger dan andere fondsen. Het bestuur acht het kostenniveau daarom passend bij de gekozen mandaten, het gebruik van adviseurs, de diensten van de custodian en de interne vermogensbeheerkosten. Het bestuur vindt het belangrijk dat de nieuwe uitvoerende partij een passend kostenniveau handhaaft. Daar is in de selectie van HNPF nadrukkelijk rekening mee gehouden.

4.6 Overdracht beleggingen naar HNPF

Het fonds heeft met HNPF en Van Lanschot Kempen Investment Management (hierna: VLK) als fiduciair van HNPF de overdracht van de beleggingen voorbereid. De werkgroep vermogensbeheer heeft een transitieplan vermogensbeheer opgesteld en deze uitgevoerd om de beleggingen in januari 2025 van het fonds over te dragen aan de eigen kring binnen HNPF. De overeengekomen in-kind overname zorgde voor een goed beheersbare overdracht. De vermogensbeheerders en uitvoering blijven gelijk waardoor geen nieuwe afspraken nodig waren. Uitzonderingen zijn het LDI-mandaat en de valuta-afdekking waarvan het beheer van BlackRock naar Cardano en VLK ging. Cardano en VLK beheren deze beleggingen al langer voor andere kringen binnen HNPF en hebben ervaring met vermogensbeheertransities.

Alle betrokken partijen hebben goed samengewerkt in de transitie. Het fonds, HNPF, vermogensbeheerders en de custodian hebben elkaar goed weten te vinden voor een soepele overgang. Dat Caceis custodian is van zowel het fonds als HNPF was behulpzaam. VLK had als ervaren fiduciair een waardevolle rol in de begeleiding.

In januari 2025 zijn alle beleggingen zonder problemen overgegaan naar de eigen kring binnen HNPF.

5. Governance

5.1 Organisatie

Het fonds wordt bestuurd door het bestuur en is zelfadministrerend. Het fonds is ingericht volgens het drie lijnen model. Er is binnen het fonds een scheiding aangebracht tussen de eerste en de tweede lijn. De derde lijn wordt extern uitgevoerd. Bestuurlijke taken en verantwoordelijkheden (strategie, beleid en monitoring) en de taken en verantwoordelijkheden van het pensioenbureau (beleidsadvisering, implementatie, uitvoering en verantwoording) zijn duidelijk verdeeld.

De personalia van het fonds en zijn organen, zoals beschreven in de volgende paragrafen, zijn opgenomen in bijlage 1.

5.1.1 Bestuur

Het bestuur draagt op basis van de uitvoeringsovereenkomst met WKNL zorg voor de uitvoering van de pensioenregeling. De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in artikel 12 van de statuten. Het bestuur bestuurt het fonds en beheert het vermogen. Het bestuur is bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking binnen de statutaire doelstelling van het fonds. Het bestuur is paritair samengesteld en bestaat uit zes leden: twee vertegenwoordigers van de werkgever, twee vertegenwoordigers van de actieve deelnemers, één vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden en één extern onafhankelijk bestuurslid. De directie van WKNL draagt de vertegenwoordigers van de werkgever voor. Het verantwoordingsorgaan draagt de vertegenwoordigers van de actieve deelnemers en de pensioengerechtigden voor. Het bestuur benoemt het extern onafhankelijk bestuurslid. Het bestuur benoemt alle bestuursleden, na het horen van de raad van toezicht over de gevolgde procedure.

Het bestuur wordt ondersteund door een drietal commissies.

- Beleggingscommissie.
- Pensioencommissie.
- Risicobeheercommissie.

De beleggingscommissie en pensioencommissie zijn belast met de beleidsvoorbereiding en het monitoren van de uitvoering (ieder op het eigen domein). De risicobeheercommissie is een tweedelijnscommissie en ziet toe op de integrale risicobeheersing van het fonds. Naast twee bestuursleden heeft iedere commissie een derde lid (extern deskundige). Medewerkers van het pensioenbureau zijn toegevoegd en adviseren de commissies.

In 2024 vergaderde het bestuur 20 keer. Er waren vier kwartaalvergaderingen (voor de reguliere, jaarlijks terugkerende onderwerpen). Voorafgaand aan deze vergaderingen vergaderden de commissies om de bestuursvergadering voor te bereiden. Met het oog op de CWO en liquidatie van het fonds, besloot het bestuur om met ingang van 2024 iedere maand te vergaderen om sturing te geven aan deze transitie (zogenoemde transitievergaderingen). Naast de maandelijkse transitievergaderingen werden vier extra transitievergaderingen ingelast. Besluitvorming door het bestuur in de transitievergaderingen werd voorbereid door het pensioenbureau en de stuurgroep. Twee bestuursleden, de heren R. Kruijff en C.E. Gijsbers waren namens het bestuur lid van deze stuurgroep.

Naast deze vergaderingen werden vier studiedagen georganiseerd. De studiedagen in maart en juli hadden betrekking op de CWO en liquidatie en werden bijgewoond door zowel het verantwoordingsorgaan als de raad van toezicht. De studiedagen in augustus en september stonden in het teken van het nieuwe pensioenstelsel. Tot slot hebben twee overlegvergaderingen met het verantwoordingsorgaan en twee overlegvergaderingen met de raad van toezicht plaatsgevonden.

5.1.2 Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur, gevraagd of uit eigen beweging over aangelegenheden die het fonds betreffen. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan het instemmingsrecht over elk voorgenomen besluit van het bestuur tot het beleid inzake beloningen en inzake elk voorgenomen besluit tot ontbinding, fusie en splitsing van het fonds. Het bestuur legt periodiek verantwoording af over het gevoerde beleid aan het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid om na afloop van ieder boekjaar een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het gevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. De taken en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in artikel 16 van de statuten en in het reglement verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan heeft tien leden. Eén zetel is beschikbaar voor de werkgever, één zetel voor de gewezen deelnemers en de overige acht zetels zijn naar rato verdeeld op basis van de onderlinge getalsverhoudingen van de actieve deelnemers (twee zetels) en de pensioengerechtigden (zes zetels). Met het oog op de CWO en liquidatie vergaderde het verantwoordingsorgaan in 2024 ook iedere maand, telkens twee weken na afloop van de transitievergadering van het bestuur. Zij heeft zich daarbij laten bijstaan door een extern adviseur, de heer H.J. Strang. Samen met de adviseur heeft het verantwoordingsorgaan een beoordelingskader, dat het verantwoordingsorgaan gebruikt als toets bij voorgenomen bestuursbesluiten bij de CWO en liquidatie van het fonds, opgesteld en gedeeld met het bestuur. Dit is behulpzaam om de verwachtingen over en weer helder te maken. Tijdens een gedeelte van iedere vergadering van het verantwoordingsorgaan was een bestuurlijke delegatie aanwezig om een toelichting te geven en vragen te beantwoorden. Het bestuur is het verantwoordingsorgaan dankbaar voor de constructieve samenwerking en de (extra) inzet die zij ook dit jaar geleverd heeft.

Wisselingen in het verantwoordingsorgaan

Ultimo 2023 had het verantwoordingsorgaan één vacature voor een zetel namens de pensioengerechtigden. Mevrouw M. Peters-Eshuis is door het verantwoordingsorgaan voorgedragen. Na het doorlopen van de verkiezingsprocedure, waarin zich geen tegenkandidaten hebben gemeld, is zij per 6 september 2024 benoemd door het bestuur.

5.1.3 Raad van toezicht

De raad van toezicht is belast met het intern toezicht. Het bestuur heeft de raad van toezicht ingesteld na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en na de goedkeuring door DNB. De raad van toezicht bestaat uit drie leden.

De taak van de raad van toezicht is toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad van toezicht ziet tenminste toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur, legt verantwoording af over de uitvoering van zijn taken en de uitoefening van zijn bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever, en doet verslag daarvan in het jaarverslag van het fonds. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde. Leden van de raad van toezicht nemen enkele keren per jaar als toehoorder deel aan bestuursvergaderingen en commissievergaderingen. Ook is een afvaardiging van de raad van toezicht aanwezig bij de studiedagen van het bestuur.

Conform artikel 19 van de statuten is er een reglement intern toezicht opgesteld, waarin de taken en bevoegdheden van de raad van toezicht zijn vastgelegd. De raad van toezicht heeft een rooster van aftreden vastgesteld. In overleg met het bestuur is besloten het rooster van aftreden aan te passen, zodat de raad van toezicht in zijn huidige samenstelling kan voortbestaan tot het fonds wordt opgeheven. Het bestuur is de raad van toezicht erkentelijk voor de constructieve samenwerking.

5.1.4 Sleutelfuncties

Het bestuur heeft drie sleutelfuncties ingericht:

- De actuariële functie. Deze ziet onder meer toe op de berekeningen van de technische voorzieningen en premiestelling van het fonds.
- De risicobeheerfunctie. Deze beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem en heeft een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer.
- De interne auditfunctie. Deze ziet toe op de werking van het risicobeheersysteem, onder andere door het uitvoeren van interne audits binnen de bedrijfsvoering van het fonds.

5.1.5 Pensioenbureau

Het bestuur heeft de beleidsadvisering ten behoeve van de bestuurlijke taken, de implementatie van het beleid en de uitvoering van de pensioenregeling gedelegeerd aan het pensioenbureau. De belangrijkste werkzaamheden van het pensioenbureau betreffen bestuursondersteuning, vermogensbeheer, pensioenadministratie, risicomanagement en pensioencommunicatie. Het pensioenbureau profileert zich daarnaast als het kenniscentrum pensioenen binnen WKNL. Het pensioenbureau is zodanig ingericht dat de doelstelling van het fonds op een effectieve en efficiënte wijze kan worden gerealiseerd.

Het pensioenbureau staat onder leiding van de directeur van het pensioenfonds, die zich terzijde laat staan door de chief investment officer, het hoofd pensioenzaken en de overige stafmedewerkers. Ieder kwartaal legt de directeur verantwoording af aan het bestuur door middel van de kwartaalrapportage.

5.1.6 Sociale pensioencommissie (geen fondsgoed) (geen fondsgoed)

In de sociale pensioencommissie vindt overleg plaats tussen sociale partners binnen WKNL over de pensioenovereenkomst. De inhoud van de pensioenovereenkomst, voor zover dit zaken betreft die niet zijn geregeld in de CAO, wordt vastgesteld in deze commissie. De commissie bestaat uit twee werkgeversvertegenwoordigers en twee werknemersvertegenwoordigers die door de COR benoemd worden. Pas na instemming van de COR kunnen wijzigingen in de pensioenovereenkomst worden doorgevoerd. Het pensioenbureau voert het secretariaat van de sociale pensioencommissie.

In 2023 werd overeenstemming bereikt over de premie en pensioenopbouw tot overgang op het nieuwe pensioenstelsel. Eind 2024 is in een aparte werkgroep van sociale partners gewerkt aan het transitieplan. Het transitieplan is op 18 november 2024 ondertekend door de COR en de werkgever en gepubliceerd op de website van het fonds. De combinatie van deze afspraken en de positieve ervaring met het rechtstreeks onderhandelen met de COR hebben sociale partners op 5 december 2024 doen besluiten de sociale pensioencommissie per 1 januari 2025 op te heffen.

5.2 Externe controle en advies

5.2.1 Compliance officer

Het bestuur is verantwoordelijk voor het compliant zijn van het fonds. Het bestuur draagt zorg voor het vaststellen van effectieve beheersmaatregelen om aan de compliance verplichtingen te voldoen, alsmede het monitoren en sanctioneren daarvan. Het bestuur heeft de heer H. Pullen van TriVu als externe compliance officer van het fonds aangesteld. Binnen het bestuur is de voorzitter het eerste aanspreekpunt voor de compliance officer en binnen het pensioenbureau de directeur. De compliance officer rapporteert minimaal één keer per jaar aan het bestuur (zie de verklaring van de compliance officer).

5.2.2 Externe controle

Het bestuur heeft KPMG Accountants N.V. benoemd als externe accountant. De accountant controleert jaarlijks de administratie van het fonds, het jaarverslag en de staten voor DNB. De accountant doet verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een accountantsverslag aan het bestuur.

Het bestuur heeft Towers Watson Netherlands B.V., onderdeel van Willis Towers Watson, benoemd als certificerend actuaaris. De actuaaris controleert jaarlijks het actuariële verslag en stelt een actuariële verklaring op. De certificerend actuaaris is daarnaast houder en vervuller van de actuariële functie (zie paragraaf 5.1.4).

5.2.3 Externe ondersteuning en uitbesteding

Het fonds wordt ondersteund en geadviseerd door de volgende externe deskundigen/organisaties, naast de hiervoor genoemde organisaties:

- AON, strategisch adviseur liquidatie en CWO;
- BDO Advisory, vervuller sleutelfunctie interne audit;
- BDO Technology & Managed Services, strategisch IT adviseur;
- BlackRock, strategisch advies vermogensbeheer, risicobudgettering en financiële risicorapportage;
- Blom Veugelers Zuiderman Advocaten, juridisch adviseur;
- Caceis: beleggingsadministratie, performancemeting en financiële risicomonitoring;
- Deloitte Risk Advisory (Deloitte), strategisch adviseur integraal risicomanagement;
- Emma Handson: notuleren kwartaalvergaderingen van het bestuur, pensioencommissie en risicobeheercommissie;
- Lumera, leverancier software pensioenadministratiepakket AxyLife;
- PCI IT Solutions, provider van de ICT-infrastructuur;
- Sprenkels, adviserend actuaaris en adviseur ALM;
- Willis Towers Watson, adviseur voor selectie, evaluatie en monitoring van de externe vermogensbeheerders; en
- Wolters Kluwer, leverancier van de financiële administratiepakketten Twinfield en Basecone.

Het fonds heeft de beleggingen volledig ondergebracht bij externe vermogensbeheerders in vier discretionaire mandaten en participaties in (beleggings)fondsen (zie paragrafen 4.4.4 en 4.4.5).

5.3 Code Pensioenfondsen

De 'Code Pensioenfondsen' (hierna: de Code) is een gedragscode voor de pensioensector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt. De code is per 1 januari 2024 herzien. De normen zijn gegroepeerd aan de hand van vijf thema's: goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden, goed besturen, effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen, verantwoording en inspraak organiseren en effectief functioneren van fondsorganen.

Toepassing van de Code is wettelijk verankerd. De 49 normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. Er is ruimte om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt. De Code gaat daarbij uit van het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Daar waar niet (geheel) wordt voldaan aan de voorschriften van de Code, dient dit te worden vermeld en uitgelegd. Overigens bepaalt de Code dat het gaat om de intentie, niet om de naleving van de letter.

Het fonds streeft ernaar de Code volledig na te leven en voldoet per 31 december 2024 aan alle voorschriften, met uitzondering van de diversiteitsvereisten op gebied van leeftijd voor het verantwoordingsorgaan (zie bijlage 2: Checklist naleving Code Pensioenfondsen).

Samenstelling fondsorganen naar geslacht en leeftijd per 31 december 2024

	Geslacht		Leeftijd				
	Man	Vrouw	20–40	41–50	51–60	61–70	>70
Bestuur	4	2	1	1	1	3	
Verantwoordingsorgaan	7	3		1	2	3	4
Raad van toezicht	2	1				3	
Deelnemers	3.545	3.560	420	688	1.753	1.801	2.443

5.4 Geschiktheid

5.4.1 Geschiktheid en opleiding

Het bestuur en de overige fondsorganen dienen in termen van bezetting te beschikken over voldoende capaciteit. Daarnaast zijn de beschikbaarheid van voldoende tijd voor het naar behoren kunnen uitvoeren van de taken en verantwoordelijkheden en het beschikken over een vastgesteld kennisniveau en specifieke competenties vereisten voor het goed functioneren van alle fondsorganen. Ter borging van het voldoen aan de wettelijke vereisten, maar primair te borging van de geschiktheid van het bestuur, stelde het bestuur het geschiktheidsbeleid vast. Onderdeel van dit beleid zijn de vereisten die de geschiktheid borgen. Het betreft 14 deskundigheidsgebieden, een set van 17 competenties onderverdeeld naar de gebieden denken, voelen en kracht en vereisten aan professioneel gedrag. Onderdeel van het beleid is ook de cyclus van geschiktheidsbevorderingen waarmee blijvende ontwikkeling van bestuursleden individueel en het bestuur als collectief worden gerealiseerd.

In 2024 ontplooidde het bestuur diverse activiteiten ter bevordering van de geschiktheid. Op collectief niveau werden vier studiedagen georganiseerd. Twee studiedagen stonden in het teken van de liquidatie en CWO en werden ook bijgewoond door het voltallige verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. De andere twee studiedagen stonden in het teken van de overgang op het nieuwe pensioenstelsel. Tijdens de bestuursvergadering is in het kader van de ontwikkeling twee keer stilgestaan bij IT-awareness. Eénmaal aan de hand van een presentatie met de laatste ontwikkelingen in relatie tot de eigen IT omgeving van het fonds en éénmaal naar aanleiding van de uitkomsten uit de audit op de IT omgeving. De beleggingscommissie nam deel aan de jaarlijkse studiedag georganiseerd door BlackRock. De onderwerpen waren MVB (voting choice en IMVB rapportage), langjarige economische outlook, aandachtspunten bij de transitie naar HNPF (LDI en algemeen) en de rol van het belanghebbendenorgaan in een APF. Alle individuele bestuursleden nemen daarnaast op regelmatige basis deel aan seminars en webinars en volgen de ontwikkelingen aan de hand van vakliteratuur. De heer P.M. van der Jagt volgde een module Bestuur, organiseren en verantwoording uit het SPO leertraject Geschikt worden op Niveau A. Bij de jaarlijkse uitvraag geschiktheid in het derde kwartaal bleek dat het bestuur voldoet aan haar eigen doelstellingen op het gebied van geschiktheid. Gezien de ontplooidde activiteiten in 2024, de gevolgde opleidingen en de geïnvesteerde tijd over alle relevante pensioenaandachtsgebieden, is het bestuur van mening dat het bestuur, de sleutelfunctiehouders, de medewerkers van het pensioenbureau en de leden van de raad van toezicht zowel individueel als collectief voldoen aan de geschiktheidseisen en dat de deskundigheid van het verantwoordingsorgaan als collectief op een goed niveau is.

5.4.2 Zelfevaluatie functioneren bestuur

Het bestuur onderkent het belang van openheid binnen het bestuur. Ter uitvoering van artikel 11 lid 2 van de statuten en het geschiktheidsbeleid is een procedure vastgesteld voor de jaarlijkse evaluatie van het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden. Het eigen functioneren is voor het bestuur een voortdurend aandachtspunt. Hierbij betreft het bestuur conform de

Code (minimaal) eens per drie jaar een externe partij. De evaluatie van individuele bestuursleden vond plaats aan de hand van een gesprek met de voorzitter. De collectieve zelfevaluatie vond op 30 september 2024 plaats. Dit keer in eigen kring.

Bij de collectieve zelfevaluatie kwamen onder andere de volgende onderwerpen aan de orde: geschiktheid, samenstelling & diversiteit, gedrag & cultuur en ondersteuning door het pensioenbureau. Tevens is het geschiktheidsplan 2024 geëvalueerd. Alle geplande activiteiten zijn daarbij gerealiseerd. Met het oog op de liquidatie en CWO werd geen nieuw geschiktheidsplan opgesteld. Wel werden de aandachtspunten ESG, IT en het nieuwe pensioenstelsel als aandachtspunten voor verdere doorontwikkeling meegegeven aan het belanghebbendenorgaan.

5.5 Beloningsbeleid en beloningsstructuur

Het beloningsbeleid van het fonds voldoet aan de normen zoals die zijn neergelegd in de Code, de principes voor beheerst beloningsbeleid en de SFDR. Doel van het geformuleerde beloningsbeleid is de bevordering van de integriteit en soliditeit van het fonds met een focus op de langetermijnbelangen van het fonds, waarbij het beloningsbeleid geen prikkels bevat die afbreuk doen aan de verplichtingen van het fonds om zich in te zetten voor de belangen van zijn deelnemers en andere stakeholders, of andere op het fonds rustende zorgvuldigheidverplichtingen.

De beloning moedigt niet aan tot het nemen van vermijdbare duurzaamheidsrisico's of tot het afwijken van het MVB-beleid van het fonds.

Beloningsstructuur:

- Bestuursleden niet in actieve dienst ontvangen een vaste vergoeding op jaarbasis. Bestuursleden in actieve dienst ontvangen de helft van deze vergoeding.
- Bestuursleden die als lid van de stuurgroep of werkgroep ingesteld voor de CWO additionele werkzaamheden verrichten, ontvangen hiervoor in 2024 een marktconforme vergoeding op uurbasis.
- De externe bestuursvoorzitter ontvangt van de werkgever een op jaarbasis overeengekomen vaste vergoeding.
- Het externe onafhankelijke bestuurslid, tevens voorzitter van de beleggingscommissie, ontvangt een vaste vergoeding op jaarbasis.
- De sleutelfunctiehouders ontvangen een vaste vergoeding op jaarbasis.
- Externe leden van bestuurlijke commissies die niet in dienst zijn van de werkgever ontvangen een vaste vergoeding op jaarbasis.
- De leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen met ingang van 2024 de maximale vrijwilligersvergoeding. De voorzitter en de secretaris van het verantwoordingsorgaan ontvangen een vaste vergoeding op jaarbasis.
- De leden van de raad van toezicht ontvangen voor het uitvoeren van hun werkzaamheden een vaste vergoeding op jaarbasis.
- De medewerkers van het pensioenbureau zijn in dienst van WKNL en zijn gedetacheerd bij het fonds. De beloning vindt plaats conform de arbeidsvoorwaarden van WKNL.
- Met ingang van 2023 en doorlopend in 2024 huurt het pensioenfonds externe medewerkers in om de tijdelijke piek in de benodigde capaciteit te kunnen opvangen. Aan deze externe medewerkers wordt een marktconforme vergoeding op uurbasis verstrekt.
- Aan externe partijen (de vermogensbeheerders en andere relevante uitbestedingspartijen) is verzocht te bevestigen dat zij de voor hen geldende regels ten aanzien van beheerst beloningsbeleid naleven.

Voor de totale vergoedingen aan de bestuursleden en de leden van de raad van toezicht wordt verwezen naar de toelichting op de jaarrekening nummer 10.

5.6 Fraudebeheersing en naleving wet- en regelgeving

Het bestuur heeft zowel preventieve als repressieve beheersmaatregelen genomen om fraude en overtredingen te voorkomen. In de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (hierna: SIRA) van het fonds wordt een onderscheid gemaakt tussen interne en externe fraude. De beheersmaatregelen tegen interne fraude zijn: periodieke screening van de medewerkers van het pensioenbureau, het toepassen van functie-

scheiding en het vier-ogenprincipe bij betalingen en beleggingstransacties en de pensioenadministratie uitvoeren volgens vastgelegde procesbeschrijvingen. Maatregelen tegen externe fraude door vermogensbeheerders en andere leveranciers bestaat uit het toetsen van het compliance beleid van deze organisaties, het monitoren van de resultaten, de ISAE 3402 rapportages en het toepassen van de regels in het vastgelegde uitbestedingsbeleid.

Het onderwerp fraude wordt periodiek binnen het bestuur besproken. Bij het bestuur zijn geen voorvallen van fraude en/of vermoede fraude bekend die op het fonds van invloed zijn, en/of overtreding van de wet- en regelgeving die impact hebben op de jaarrekening 2024. Voorafgaand aan de overgang naar HNPF is een naam-nummer controle uitgevoerd op de IBAN-rekeningen van pensioengerechtigden. Hieruit zijn geen bijzonderheden of fraudesignalen naar voren gekomen.

De SIRA is in 2024 geëvalueerd en geactualiseerd. Daarnaast heeft het bestuur ten behoeve van awareness een aantal casussen behandeld met de compliance officer op het gebied van cybersecurity.

5.7 Gedragscode

Het bestuur is bij de opstelling, toetsing en naleving van de gedragscode van het fonds uitgegaan van de eisen die zijn vastgelegd in de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. De gedragscode wordt periodiek geactualiseerd. Jaarlijks wordt formeel en expliciet aan alle verbonden personen van het fonds gevraagd of zij de gedragscode hebben nageleefd. De compliance officer heeft de naleving van de gedragscode en andere compliance regels door het fonds en de verbonden personen vastgesteld en gerapporteerd aan het bestuur, waarbij over 2024 geen bijzonderheden zijn gemeld.

Conform de voor het fonds geldende SIRA en gedragscode, heeft het bestuur periodiek vastgesteld dat er in het afgelopen jaar geen aanwijzingen zijn geweest die aanleiding tot belangenverstrengeling of een vermoeden daarvan zouden kunnen zijn.

6. Risicobeheer

6.1 IRM-beleid

Het fonds hecht groot belang aan een goede inrichting van het integraal risicomanagement (hierna: IRM), waarvan de identificatie en beheersing van risico's onderdeel vormen. De missie van het fonds voor het risicomanagement is om invulling te geven aan een adequate risicobeheersing, waarbij het risicomanagement in het algemeen een signalerende en controlerende functie heeft. Tevens draait het om het verwezenlijken van een beheerste en integere bedrijfsvoering, die bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen, missie, visie en strategie van het fonds.

De hoofddoelstelling van het risicomanagement is het in samenhang vaststellen en (doen) managen van de (bestuurlijk relevante) kernrisico's binnen de kaders van de geformuleerde risicobereidheid, ter optimalisering van de realisatie van de doelstellingen van het fonds en het beperken van potentiële verstoringen. Hiertoe heeft het fonds het IRM-beleid, dat in 2023 is geactualiseerd. Bij IRM gaat het om de combinatie van het identificeren van significante risico's, het inschatten van daarmee samenhangende beloningen dan wel van eventueel te treffen noodzakelijke beheersmaatregelen, het uitvoeren of toezien op de uitvoering daarvan, de periodieke (her)beoordeling en bijsturing binnen een heldere structuur en de verslaglegging daarover. Dit is een cyclisch en interactief proces waarbij de tijdige dialoog en de kwaliteit van die dialoog met de stakeholders essentieel is.

6.2 IRM-raamwerk

Voor de identificatie en groepering van de fondsspecifieke risico's hanteert het fonds onderstaand IRM-raamwerk. Eind 2023 is een top-7 strategische risico's door het bestuur vastgesteld. Vier strategische risico's (resourcing, tijdslijnen, stakeholdermanagement en APF selectie/uitvoering) zijn afkomstig uit de uitgevoerde en opgestelde specifieke ERB (zie paragraaf 6.5). De top-7 strategische risico's krijgen bijzondere aandacht van het bestuur en betreffen onderstaande zeven risico's die invloed kunnen hebben op de strategie van het fonds.

IRM-Raamwerk

Strategische risico's	Geopolitiek/economie/inflatie/rente	Geopolitieke spanningen bedreigen de wereldvrede (verschuiving van de wereldorde) en leiden tot groeivertraging (structureel lagere rendementen) en structureel hogere inflatie. Deze ontwikkelingen alsook monetair ingrijpen, beïnvloeden het gerealiseerde rendement, de rentestand en de dekkingsgraad van het fonds.
	ESG	ESG-risico's (zowel fysiek als transitie) zijn van invloed op het (lange termijn) rendement. Er worden steeds verdergaande eisen gesteld op het gebied van ESG (zowel rapportage, communicatie en beleggingswijze).
	Nieuwe wet- en regelgeving	Toenemende vereisten uit nationale en internationale wet en regelgeving, regeldruk en uitvoeringsvereisten (vanuit toezichthouders) alsmede strengere governance vereisten.
	Resourcing	Een liquidatiescenario vergt veel van de bestaande organisatie (bestuur en medewerkers van het pensioenbureau). Veel werk moet plaatsvinden in korte tijd. Daarnaast is het een gegeven dat het pensioenstelsel in Nederland de grootste transformatie ooit doormaakt, waardoor de vraag naar geschikte resources ongekend hoog is. Er zal voor het fonds veel effort zitten in het behouden en aantrekken van geschikt personeel (capaciteit en kwaliteit) met betrekking tot de zogenaamde 'run & change' van de fondsorganisatie.
	Tijdslijnen	De tijdslijnen zijn kort en staan onder druk. Om het liquidatiescenario aantoonbaar beheerst en integer ten uitvoer te brengen dienen alle stappen zoals uiteengezet in het vastgestelde liquidatieproces gedegen uitgevoerd te worden en de risico's rondom het behalen van de voorgenomen tijdspaden zullen goed beheerst moeten worden.
	Stakeholdermanagement	Hier gaat het om het risico dat essentiële goedkeuringen die benodigd zijn op kritieke punten binnen het vastgestelde liquidatieproces niet of niet op tijd worden gegeven, waardoor het liquidatieproces mogelijk vertraging oploopt of in het geheel geen doorgang kan vinden (en alternatieve paden bewandeld moeten worden).
	APF selectie/uitvoering	Hier gaat het om risico's rondom de APF selectie en de uitvoering (de uitvoering van het vastgestelde liquidatieproces en de (toekomstige) pensioenuitvoering) waardoor het fonds zich mogelijk niet bij het gewenste APF voegt. Dit kan onder andere blijken uit kwaliteitsissues in de uitvoering bij het gekozen APF, de pensioenregeling die (niet geheel) kan worden uitgevoerd of tegen hogere kosten dan initieel gecommitteerd.
Financiële risico's	Balansrisico	Het risico dat het fonds niet in staat is financiële tegenvallers op te vangen en nominale toezeggingen niet waar kan maken. Het balansrisico heeft betrekking op de beweeglijkheid van de dekkingsgraad.
	Matching- / renterisico	Het risico dat rentefluctuaties kunnen leiden tot ongewenste effecten op de balans en het (premie)resultaat, als gevolg van het niet op elkaar afgestemd zijn van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.
	Marktrisico	Het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen de beleggingsportefeuille.
	Kredietrisico	Het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen niet nakomt.

IRM-Raamwerk

Financiële risico's	Liquiditeitsrisico	Het risico dat de liquide middelen van het fonds onvoldoende toereikend zijn om aan zijn betalingsverplichtingen te voldoen.
	Verzekeringstechnisch risico	Het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten, als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen.
	ESG risico	De negatieve consequenties van niet-duurzame ecologische, economische of sociale ontwikkelingen op de toekomstige waarde van de beleggingen.
	Operationeel vermogensbeheer risico	Het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke- en/of technische tekortkomingen binnen het domein vermogensbeheer.
Operationele risico's	Operationeel pensioenadministratie risico	Het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke-en/of technische tekortkomingen binnen het domein pensioenadministratie.
	Uitbestedingsrisico	Het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden wordt geschaad.
	IT- en informatiebeveiligingsrisico	Het risico op opzettelijk of onopzettelijk misbruik of falen van de IT- en informatiebeveiligingsstructuur van het fonds.
	Governance risico (bestuurlijk proces)	Het risico op onjuist of onvolledig besluiten of handelen als gevolg van het niet volledig doorlopen van het bestuurlijke proces.
	Integriteits-, juridisch en compliance risico	Het risico op aantasting van de waarden van het fonds als gevolg van niet-integer handelen en/of niet conform in- en externe (gedrags)regels.
	Reputatierisico	Het risico op aantasting van de reputatie van het fonds.

De financiële en operationele risico's worden primair beheerst door het pensioenbureau. Per risico is er een risicodashboard met risico-indicatoren. Deze worden per kwartaal ingevuld en voorbereid door het pensioenbureau. Aansluitend worden deze besproken in de beleggingscommissie en de pensioencommissie, waarna zij worden doorgeleid naar de risicobeheercommissie en de sleutelfunctiehouder risicobeheer ten behoeve van zijn kwartaalrapportage.

6.3 Risicobereidheid

Het fonds verstaat onder risicobereidheid: de mate van risico, op een breed niveau, die een organisatie wil accepteren in het streven naar waarde. Een duidelijke risicobereidheid zorgt ervoor dat ook de allocatie en inzet van middelen wordt geoptimaliseerd: deze worden niet ingezet voor het verminderen van risico's die al op een acceptabel niveau zijn, maar juist wel voor het nemen van gepaste maatregelen tegen risico's die de vastgestelde tolerantiegrenzen overschrijden. Ten aanzien van de risicobereidheid wordt er onderscheid gemaakt in laag, gemiddeld en hoog. De categorieën hebben een algemeen kenmerk die hier onder staan beschreven. Om nadere duiding te geven aan deze classificatie (eenduidige risicotaal/risicobegrip) wordt deze expliciet toegelicht en concreet uitgewerkt per risicocategorie uit het IRM-raamwerk.

Laag: In dit geval wordt de risicobereidheid gekenmerkt door de wens dat er zo min mogelijk risico's worden genomen, passend bij de aard en omvang van het fonds;
 Gemiddeld: In dit geval wordt de risicobereidheid gekenmerkt door de wens de mate van blootstelling aan risico's te balanceren, vanuit de visie dat het fonds zich bewust is van deze risico's, maar zich ook realiseert dat het gegeven haar omvang niet (kosten)efficiënt is om deze risico's volledig vooraf te mitigeren;

Hoog: In dit geval wordt de risicobereidheid gekenmerkt door de overtuiging dat het nemen van risico bijdraagt aan het realiseren van de strategische doelstellingen van het fonds, bijvoorbeeld als het gaat om marktrisico's en het behalen van rendement.

6.4 Financiële risico's

De financiële risico's en de beheersing daarvan zijn uitgewerkt in de toelichting op de jaarrekening. Deze risico's bestaan voor een belangrijk deel uit de risico's die zijn opgenomen in de berekening van het VEV (S1 tot en met S10). Daarnaast maken ze deel uit van het IRM-raamwerk (zie paragraaf 6.2). De belangrijkste factoren die toeslagverlening en eventuele kortingen bepalen zijn: de ontwikkeling van de rente en het rendement op de zakelijke waarden. Het beleid van het fonds is er vooral op gericht de risico's rond deze twee factoren te beheersen. Daarnaast zijn er andere factoren, zoals de (onverwachte) ontwikkeling van de sterftekansen.

In onderstaande tabel is aangegeven hoe groot de impact van ontwikkelingen in de rente en het rendement op zakelijke waarden is op de feitelijke dekkingsgraad en wat de gevolgen zijn voor de pensioenaanspraken en -rechten, uitgaande van de feitelijke dekkingsgraad ultimo 2024. In deze tabel wordt verondersteld dat 85% van het renterisico is afgedekt.

Effect rente en rendement op de feitelijke dekkingsgraad

		Rendement: zakelijke waarden					
		–40,0%	–25,0%	–12,5%	0,0%	+12,5%	+25%
Parellele verschuiving UFR Curve	–0,75%	103,6%	111,1%	117,1%	123,2%	129,3%	135,4%
	–0,50%	104,3%	112,0%	118,2%	124,5%	130,8%	137,1%
	–0,25%	105,0%	112,9%	119,4%	125,9%	132,4%	138,9%
	0,00%	105,8%	114,0%	120,7%	127,4%	134,2%	140,9%
	+0,25%	106,6%	115,1%	122,1%	129,0%	136,0%	143,0%
	+0,50%	107,5%	116,3%	123,5%	130,8%	138,0%	145,3%

 Korting (niet van toepassing)
 Korting bij onvoldoende herstel in drie jaar
 Geen toeslagverlening
 Gedeeltelijke toeslagverlening
 Volledige toeslagverlening

In deze tabel is rekening gehouden met een initieel verwachte feitelijke dekkingsgraad van 127,4% per eind december 2024 en niet de definitieve feitelijke dekkingsgraad van 127,1%.

6.5 Opvolging Eigen risicobeoordeling (ERB)

Het wettelijk kader voor de ERB is beschreven in artikel 18b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Er moet ten minste eens in de drie jaar een reguliere ERB worden uitgevoerd en opgesteld of zoveel eerder als een significante wijziging van het risicoprofiel of de pensioenregeling dat vereist. Hiertoe heeft het fonds het ERB-beleid vastgesteld dat in 2023 is geactualiseerd.

De ERB is onderdeel van het strategisch risicomanagementproces van het fonds en is een integrale analyse en beoordeling van:

- De risico's waaraan het fonds is of in de toekomst kan worden blootgesteld.
- De consequenties van deze risico's voor de financiële positie van het fonds en de pensioenen van de deelnemers.
- De effectiviteit van het risicobeheer en de doelmatigheid daarvan.

Eind 2023 is een nieuwe ERB uitgevoerd. De conclusie van het bestuur was dat de doelmatigheid van het risicobeheer goed is en het risicomanagement-volwassen-

heidsniveau van het fonds tevens als goed wordt beoordeeld. Er is een evenwichtige verdeling tussen kosten, baten en inzet. Onderdeel van de ERB was een specifieke vraag, gerelateerd aan besluitvorming over het onderzoek naar de toekomst van het fonds (zie paragraaf 1.2.1). Rondom deze vraag werden in totaal 33 risico's geïdentificeerd, verdeeld over de drie fases van de CWO en liquidatie: de ontwerpfase, de formaliseringsfase en de uitvoeringsfase. Later zijn hier nog twee risico's aan toegevoegd. Deze risico's telden samen op tot vier strategische risico's (resourcing, tijdslijnen, stakeholdermanagement en APF selectie/uitvoering) die zijn opgenomen in het IRM-raamwerk (zie paragraaf 6.2). Het bestuur besloot om ter beheersing van dit grote project de 35 risico's in de vorm van een risico self-assessment (hierna: RSA) ieder kwartaal te evalueren en bij te sturen waar nodig. Het dashboard van deze risico's stelde het bestuur in staat de ontwikkeling van de risico's te volgen in de tijd. Deze RSA's vormden ook belangrijke input voor de opinies en rapportages van de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Deze werkwijze heeft bijgedragen aan een beheerste overgang naar HNPF.

6.6 Incidenten

Het pensioenfonds beschikt over een incidentenregister. Het register maakt onderscheid in vier typen incidenten: integriteitsincident, beveiligingsincident, operationeel incident en overig incident. Het pensioenbureau rapporteert incidenten ieder kwartaal door middel van dit incidentenregister.

In 2024 zijn vier incidenten gerapporteerd. Het betreft drie operationele incidenten en één beveiligingsincident. Voor alle incidenten is een root cause analyse (RCA) uitgevoerd. Alle incidenten zijn opgelost en er zijn additionele maatregelen getroffen om herhaling in de toekomst te voorkomen.

6.7 Interne audits

Opvolging bevindingen interne audits vóór 2024

Het fonds heeft de laatste bevindingen (wenselijke verbeteringen in de vastlegging van persoonsgegevens (dataminimalisatie) en het proces van autorisatie en controle) van de eind 2022 uitgevoerde interne audit Privacy begin 2024 opgevolgd. De bevindingen uit de audit interne beheersing van pensioenadministratiesysteem AxyLife uit 2023 zijn in het derde kwartaal van 2024 volledig opgevolgd. Van alle processen in de pensioenadministratie is een risicoanalyse gedaan en zijn beheersmaatregelen vastgesteld. Deze zijn vastgelegd in een risk en control matrix (RCM). De risicomanager heeft gedurende 2024 aan de hand van deze RCM en het verslag van de uitgevoerde controles vanuit de pensioenadministratie gecontroleerd op opzet, bestaan en werking van de beheersmaatregelen.

Interne audits in 2024

In 2024 zijn twee interne audits uitgevoerd:

■ Audit besluitvorming CWO en liquidatie

Interne audit heeft vastgesteld dat het formele proces met betrekking tot besluitvorming ter voorgenomen liquidatie van het fonds met voldoende aandacht voor rollen, verantwoordelijkheden en consistentie is vastgelegd en uitgevoerd. Interne audit heeft vastgesteld dat het fonds een gedegen, transparant besluitvormingsproces heeft gevolgd. Stakeholders zijn op de juiste en tijdige wijze betrokken en de afwegingen en keuzes die zijn gemaakt, zijn voldoende duidelijk onderbouwd. Tegelijkertijd heeft Interne audit twee bevindingen en een verbeterpunt vastgesteld om het besluitvormingsproces en de vastlegging hiervan zo bestendig mogelijk te maken met het oog op het vervolgtraject. Beide aanbevelingen zijn opgevolgd.

■ Audit beheersing Cybersecurity en IT-risico's

De audit is eind augustus afgerond. Het fonds heeft het afgelopen jaar stappen gezet in beheersing van de cybersecurity- en IT-risico's. Belangrijke ontwikkelingen zijn de start van een nieuwe sleutelfunctionaris risicobeheer en een nieuwe risicomanager en het vernieuwen van de risicodashboard-methodiek voor zowel de kantooromgeving als het pensioenadministratiesysteem. Tot slot zijn ook overlegstructuren aangescherpt, waarbij de ambitie is uitgesproken om resultaten van de

risicodashboards, service level rapportages, periodieke overleggen met leveranciers en de monitoringswerkzaamheden periodiek te bespreken in de risicobeheercommissie. In totaal zijn er 11 aanbevelingen gedaan, waarvan er vier zijn geclassificeerd als een gemiddeld risico (corrigerende actie noodzakelijk binnen zes maanden). De overige aanbevelingen zijn geclassificeerd als laag risico en vereisen geen urgente corrigerende actie.

Gezien de beperkte tijd die het fonds na oplevering van de audit nog bestaat, is ervoor gekozen om de bevindingen met een medium risico zo veel mogelijk op te volgen binnen de tijd die het fonds nog restte. Daar waar dit niet haalbaar was, heeft het bestuur expliciet vastgesteld dat het risiconiveau dat volgt uit de audit voor de resterende looptijd van het fonds wordt geaccepteerd. Aandachtspunt vanuit de audit was met name de restore test. Deze heeft in november succesvol plaatsgevonden.

Interne audits 2025

In verband met de liquidatie van het fonds vinden in 2025 geen audits meer plaats.

7. Toekomstparagraaf

Per 1 januari 2025 zijn alle bezittingen en verplichtingen van het fonds overgedragen aan HNPF. Het fonds is in liquidatie. Het bestuur treedt op als college van vereffenaars (hierna: het college) en zal de feitelijke opheffing en ontbinding van de stichting begeleiden. Hiertoe wordt een liquidatieverslag opgesteld en worden belanghebbenden tijdig in de gelegenheid gesteld verzet aan te tekenen. Enkele medewerkers van het pensioenbureau blijven nog tot 1 juli 2025 werkzaam om de operationele afwikkeling te verzorgen.

Deventer, 7 mei 2025

College van vereffenaars:

R. Kruijff, voorzitter
A.P. Keur, secretaris
D. Blees
C.E. Gijsbers
D. Schaafsma
S.E.M. Verhoef

Verklaring van de compliance officer

Het pensioenfonds dient zorg te dragen voor een beheerste en integere bedrijfsvoering en heeft TriVu in dat kader benoemd tot externe compliance officer. Het pensioenfonds heeft een eigen gedragscode die op de website van het fonds is gepubliceerd. De gedragscode heeft tot doel om gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen. Dit draagt bij aan het integer functioneren van het fonds en het waarborgen van de goede naam en reputatie.

Op grond van de gedragscode zijn 34 personen aangewezen die als verbonden persoon onder de gedragscode van het fonds vallen. Over 2024 hebben deze verbonden personen een verklaring van naleving van de gedragscode ingevuld en ondertekend waarbij meldingen ten aanzien van de gedragsnormen zoals nevenfuncties, geschenken, uitnodigingen en privébelangen zijn vastgelegd. Verder beschikt het fonds, naast de gedragscode, over compliance documenten zoals een incidentenregeling, klokkenluidersregeling, een beloningsbeleid, die deels zijn gebundeld in het compliance handboek. De SIRA is in 2024 geactualiseerd. Verder heeft het fonds in 2024 aandacht besteed aan awareness op het gebied van cybercrime in relatie tot integriteitsrisico's.

In de jaarlijkse rapportage over 2024 zijn mijn bevindingen opgenomen. Ik heb naar aanleiding van de door mij uitgevoerde toetsing de volgende bevindingen:

1. De meldingen die de verbonden personen in 2024 hebben gedaan, vallen binnen de normen van de gedragscode van het fonds.
2. Het fonds heeft focus op de naleving van de gedragsnormen en aanverwante compliance gerelateerde onderwerpen zoals beloningsbeleid, sanctiewetgeving en terrorismefinanciering bij haar uitbestedingspartijen en toetst dit periodiek.
3. Er zijn in 2024 vier meldingen geweest van incidenten die adequaat zijn afgehandeld. Er zijn in 2024 geen meldingen geweest van misstanden, onbehoorlijk handelen, of fraude. In 2024 zijn vijf klachten ingediend die adequaat zijn afgewikkeld.
4. Het fonds beschikt over toereikende compliance documenten. Het compliance handboek is in 2024 geactualiseerd, waarbij onder meer het compliance charter en de klokkenluidersregeling zijn aangepast.

Zevenbergen, 10 februari 2025

TriVu

H. Pullen

Verslag van het verantwoordingsorgaan en reactie van het college

Het verantwoordingsorgaan is door het bestuur ingesteld. Op basis van de uitgangspunten van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen is door het bestuur het reglement verantwoordingsorgaan vastgesteld. Het verantwoordingsorgaan heeft een adviserende taak en instemmingsrecht, wordt door het bestuur geconsulteerd en rapporteert zijn bevindingen aan het bestuur.

Advisering

- Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur gevraagd of uit eigen beweging over aangelegenheden die het fonds betreffen, waaronder over elk voorgenomen besluit van het bestuur tot:
- Wijziging van de statuten en reglementen van het fonds;
- Vaststelling van het bestuursverslag, de jaarrekening, de begroting, de ABTN en het herstelplan;
- Vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten, indien de financiële toestand van het fonds daartoe aanleiding geeft;
- Het vaststellen of wijzigen van het toeslagenbeleid;
- Het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid; en
- De samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

Instemmingsrecht

- Het verantwoordingsorgaan heeft instemmingsrecht over elk voorgenomen besluit van het bestuur tot:
- Het beleid inzake beloningen;
- Ontbinding, fusie en splitsing van het fonds; en
- Het omzetten van het fonds in een andere rechtsvorm.

Overleg

In het overleg tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan over het verslagjaar 2024 waren de belangrijkste onderwerpen ter instemming, advisering of ter kennisneming:

1. De uitvoering van de reguliere werkzaamheden;
2. De CWO naar HNPF en de voorgenomen liquidatie van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland ; en
3. Het transitieplan van sociale partners voor de overgang op de Wtp en het voorstellen in te varen bij HNPF per 1 januari 2027.

Reguliere werkzaamheden

- Het jaarplan 2024 van het bestuur en de vooruitzichten.
- Het pensioenreglement 2024, waaronder de hoogte van de pensioenpremie en het pensioenopbouwpercentage 2024.

- De statutenwijziging in verband met de gewijzigde klachten- en geschillenregeling.
- Het toeslagenbeleid.
- De klachten- en geschillenregeling.
- Het eindrapport 2023 van de raad van toezicht en de reactie van het bestuur.
- Het accountantsverslag 2023 en het actuarieel rapport 2023.
- De ontwikkeling van de financiële positie c.q. dekkingsgraad.
- Het MVB/ESG-beleid.
- De toeslagverlening per 1 januari 2025.
- De begroting voor 2024.
- De ABTN.
- Toehoorder bij de vergaderingen van de pensioen-, de beleggings- en de risicobeheercommissie.

Werkzaamheden in verband met de CWO en liquidatie

- Het vergaderschema 2024 in relatie tot het plan van aanpak voor de CWO en liquidatie.
- Het beoordelingskader dat het verantwoordingsorgaan in overleg met de externe adviseur van het verantwoordingsorgaan heeft opgesteld als leidraad voor het beoordelen van (voorgenomen) bestuursbesluiten en stappen om te komen tot de CWO en liquidatie.
- De vier verantwoordingsdocumenten:
 1. Voorgenomen besluit tot liquidatie;
 2. Keuze type pensioenuitvoerder;
 3. Selectie APF voor liquidatie en overdracht; en
 4. Formaliseren afspraken en opstellen dossier voor DNB.
- De beëindigingsovereenkomst.
- De overeenkomst van CWO en vrijwaring.
- De financiering van de koopsom in verband met de CWO.
- De AFM-leidraad voor de communicatie over een CWO.
- De transitieplannen voor de beleggingen en de pensioenadministratie.
- De communicatie aan de deelnemers.
- Aanvullende, tijdelijke beloningen voor bestuursleden die veel extra tijd besteden aan de ingestelde stuurgroep en werkgroepen die onderdelen van de CWO uitwerkten.
- De begroting 2025.
- Het ontbindingsbesluit van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland.

Kennisdeling in aanloop naar de overgang op de Wtp

- Het transitieplan opgesteld door de sociale partners en onderliggende berekeningen.

Naast de reguliere werkzaamheden besteedde het verantwoordingsorgaan veel tijd aan de werkzaamheden in verband met de CWO en de voorgenomen liquidatie. Daarin stond de overgang naar de nieuwe pensioenuitvoerder HNPF in voorbereiding op de overgang op de Wtp centraal. Het verantwoordingsorgaan vergaderde maandelijks, telkens twee weken na de vergadering van het bestuur. Naast de reguliere zaken werden ook voorgenomen besluiten in het kader van het plan van aanpak voor de CWO en liquidatie geagendeerd en toegelicht door een delegatie van het bestuur. Vragen vanuit het verantwoordingsorgaan werden ter plekke of schriftelijk beantwoord. Een uitgebreide planning met een update over de actuele status was een vast onderdeel van het overleg met het bestuur. Ook bracht het verantwoordingsorgaan zaken zelfstandig aan, zoals de suggestie voor gezamenlijke studiedagen.

Bevindingen van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft kennis kunnen nemen van het transitieplan dat sociale partners opstelden. De keuze voor de FPR met een risicodelingsreserve is voor het verantwoordingsorgaan navolgbaar en komt tegemoet aan de wens voor een stabiel pensioen. Aan de hand van het eigen beoordelingskader heeft het verantwoordingsorgaan het bestuur positief geadviseerd over de keuze voor HNPF als nieuwe pensioenuitvoerder en de CWO per 1 januari 2025. Het verantwoordingsorgaan is content dat het beoordelingskader voor de evenwichtigheid van het invaren onderdeel is van de CWO afspraken in de vorm van een bijlage bij de overeenkomst. Daarmee is het gedachtegoed van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland geborgd. Het is niet meer aan dit verantwoordingsorgaan maar aan het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Wolters Kluwer Nederland om de bestuursbesluiten voor deze volgende stap te bespreken en te beoordelen. Het verantwoordingsorgaan stemde tot slot in met het besluit tot liquidatie van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland.

De besluiten die het bestuur heeft genomen vonden binnen de wettelijke kaders plaats. Het verantwoordingsorgaan oordeelt positief over het handelen van het bestuur in 2024.

Bijzondere waardering heeft het verantwoordingsorgaan voor de nauwe samenwerking in een open sfeer met het bestuur in het afgelopen jaar. Er stond letterlijk en figuurlijk veel op het programma en dat is naar volle tevredenheid afgerond. Niet in de laatste plaats dankzij de grote betrokkenheid en inzet van alle betrokkenen. Zeer grote waardering heeft het verantwoordingsorgaan voor de inzet en bijdragen van de interne en externe medewerkers van het pensioenbureau.

Deventer, 17 maart 2025

Verantwoordingsorgaan:

P.P.J.M. Ankoné, voorzitter

P.M. van der Jagt, secretaris

R.G.C. Crommelin

B. Damen

M.B.J. van der Horst-van Zuijlen

R. Neve

M. Peters

R.P. Stienstra

R.H. Swens

A.C. Visser

Reactie van het college

Het college heeft kennisgenomen van het verslag van het verantwoordingsorgaan en kan zich vinden in de bevindingen en het oordeel van het verantwoordingsorgaan. Het college bedankt het verantwoordingsorgaan voor de prettige en constructieve samenwerking, in het bijzonder met betrekking tot de CWO.

Verslag van de raad van toezicht en reactie van het college

Ook het jaar 2024 heeft in het teken van de transitie van het fonds gestaan. Naast de reguliere onderwerpen heeft de toekomst van het fonds de agenda bepaald. Na onderzoek wat de consequenties van invoering van de Wtp zou kunnen betekenen voor het fonds is het bestuur tot de conclusie gekomen dat een tussenstap, eerst een CWO en daarna overgang naar de Wtp, een betere oplossing is. In 2023 was geconstateerd dat het in eigen beheer houden van het fonds geen valide oplossing was voor het fonds. De (nieuwe) regeling elders onderbrengen en in het verlengde daarvan de opgebouwde rechten (de pensioenaanspraken en -rechten van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden) te laten aansluiten was wel een valide richting.

Na het reeds in 2023 genomen besluit om te kiezen voor een CWO en voorgenomen liquidatie van het fonds heeft 2024 in het teken gestaan van het proces en de selectie van de toekomstige uitvoerder en het voorbereiden van de transitie naar de Wtp. De raad heeft dit besluitvormingsproces gevolgd aan de hand van het door de raad opgestelde beoordelingskader, met daarin onder meer beoordeling van de analyse van alternatieven, van de financiële/governance/operationele risico's, van de evenwichtigheid, van mogelijke belangenverstrengelingen, van de documentatie van het besluitvormingsproces en de wijze waarop het bestuur tot besluitvorming is gekomen, het zogenaamde BOB-proces (beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming).

Naast het hierboven geschetste proces heeft het bestuur (en het pensioenbureau) de reguliere werkzaamheden ook moeten uitvoeren. Hieronder vindt u de bevindingen van de raad op de verschillende onderwerpen.

Algemeen

De leden van de raad zijn benoemd op basis van vooraf vastgestelde profielschetsen, met daarin opgenomen eisen ten aanzien van geschiktheid, deskundigheid, competenties, onafhankelijkheid en beschikbaarheid en na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan.

De raad is als volgt samengesteld:

- E.C.H. Klijn (voorzitter), met de aandachtsgebieden governance, pensioenregeling en communicatie;
- E.R. Capitain, met de aandachtsgebieden risicomanagement en financiële opzet; en
- L.L.F. Rutgers, met de aandachtsgebieden vermogensbeheer en balansmanagement.

Rooster van aftreden:

Alle leden van de raad zijn benoemd tot het moment van opheffing van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland.

De leden van de raad hebben aangegeven, naast de andere werkzaamheden die zij vervullen, voldoende tijd beschikbaar te hebben voor het fonds. Zij voldoen aan de VTE-score zoals die voor bestuurders en leden van een raad van toezicht voor pensioenfonds wordt gehanteerd.

Alle leden van de raad zijn onafhankelijk. Zij zijn geen actieve- of gewezen deelnemer of pensioen gerechtigde in het fonds en hebben ook geen zakelijke belangen bij het fonds. Hoofd- en neven functies van de leden van de raad zijn beoordeeld door de compliance officer en vastgelegd in het register.

De taak van de raad wordt bepaald door wet en regelgeving voor de pensioenfondsen inclusief de Code Pensioenfondsen en de statuten en reglementen van het fonds. Met ingang van 1 januari 2024 is een nieuwe Code Pensioenfondsen van kracht. De VITP-Toezichtcode is hierin opgenomen. In de nieuwe Code is opgenomen dat het intern toezicht ook een visie op toezicht moet ontwikkelen. De raad heeft deze visie opgenomen in het werkplan 2024.

De raad heeft in 2024 veelvuldig overleg gehad, zowel fysiek als digitaal. Daarnaast heeft de raad overleg gevoerd met het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Ook dit jaar heeft de raad verschillende bestuurscommissies bijgewoond zijnde de beleggingscommissie, de pensioencommissie en de risicobeheercommissie. Verder is er na iedere kwartaalvergadering van het bestuur verslag gedaan door de bestuursvoorzitter en/of bestuurssecretaris en directeur van het fonds over deze bestuursvergadering in aanwezigheid van de voorzitter en secretaris van het verantwoordingsorgaan en de voorzitter van de raad. Daarnaast heeft het bestuur vierstudiedagen georganiseerd. Twee daarvan vonden plaats met alle gremia van het fonds.

De raad heeft periodiek overleg met de controlerend accountant, de certificerend actuaris en de sleutelfunctiehouders risicobeheer, interne audit en actuariel.

De bevindingen naar aanleiding van het gevoerde toezicht zijn hieronder opgenomen bij de van toepassing zijnde normen in het kader van de Code Pensioenfondsen.

De raad heeft zijn functioneren in de jaarlijkse zelfevaluatie beoordeeld. Dit heeft in het eerste kwartaal van 2025 plaatsgevonden.

Toezichtthema's 2024

De raad stelt jaarlijks toezichtthema's vast. Voor 2024 waren dat naast de reguliere aandachtsgebieden:

- Het proces rondom de voorgenomen liquidatie van het fonds en de CWO;
- De bestendiging van de goede boardroom dynamiek van het fonds mede in het kader van de besluitvorming die gepaard ging met de voorgenomen liquidatie en CWO; en
- Het communicatiebeleid in het kader van de CWO en de voorgenomen liquidatie.

Goedgekeurde besluiten

Op grond van de Pensioenwet en de statuten behoeven een aantal bestuursbesluiten de goedkeuring van de raad. De raad heeft in 2024 zijn goedkeuring verleend aan de volgende besluiten:

- Het besluit tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening over 2023;
- De goedkeuring voor de CWO en de voorgenomen liquidatie van het fonds conform art. 104 lid 3 van de Pensioenwet; en
- De goedkeuring van het besluit tot ontbinding van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland, conform art. 26 lid 1 van de statuten van de stichting.

De raad heeft over de vaststelling van het verslag van het bestuur en de jaarrekening over 2024 overleg gevoerd met het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de accountant, de certificerend actuaris en met interne audit. Op grond hiervan heeft de raad op 7 mei 2025 het besluit tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening 2024 goedgekeurd.

Code Pensioenfondsen

Het bestuur legt in zijn verslag verantwoording af over de wijze waarop de normen van de Code Pensioenfondsen worden toegepast. De raad stelt vast dat het bestuur een analyse heeft gedaan naar de toepassing van de normen. Alle normen worden adequaat toegepast, zowel naar de letter als de geest.

Proces naar nieuwe uitvoerder

Het proces is door het bestuur onderverdeeld in vier stappen te weten:

1. Onderzoek toekomst fonds;
2. Selectie type pensioenuitvoerder voor liquidatie en overdracht;
3. Selectie APF voor liquidatie en overdracht; en
4. Formalisering afspraken en opstellen CWO-dossier voor DNB.

Ad 1: het onderzoek is eind 2023 afgerond en heeft geleid tot het voorgenomen besluit tot de CWO en liquidatie van het fonds.

Ad 2: Door het bestuur is eerst een aantal criteria opgesteld. De raad kan zich vinden in de criteria en heeft hier ook met het bestuur over gediscussieerd en input geleverd. Daarna is een proces gevolgd waarbij de alternatieven zijn beoordeeld op basis van de vastgestelde criteria. Dit alles heeft geleid tot een logische keuze voor een toekomstig pensioenuitvoerder, zijnde een APF.

Ad 3: De raad heeft het selectieproces kunnen volgen en de gehanteerde criteria van het selectieproces en de bestuurlijke keuzes hierin (de weging van de criteria, het in kaart brengen van de risico's, het hebben van een fall back scenario) horen bij een dergelijk selectieproces. Ook is aandacht geweest voor mogelijke belangenverstrengeling. Dit alles heeft geleid tot een logische uitkomst. De raad heeft geconstateerd dat het uitbestedingsbeleid is gevolgd en evenwichtigheid van de belangen van alle deelnemers ook in dit deel continu de aandacht heeft gehad en nadrukkelijk is meegenomen in de besluitvorming.

Ad 4: De raad heeft het bestuur gestimuleerd goede afspraken te maken met het APF over eventueel noodzakelijke fall-back's in het geval HNPF, de geselecteerde uitvoerder, niet de gewenste garanties inzake de uitvoering van de pensioenregeling zou kunnen nakomen. Het bestuur was zich bewust van de mogelijke risico's en heeft voldoende zekerheidsclausules in de contracten onderhandeld en mogelijkheden voor fall-back's ingeregeld.

De boardroom dynamics

Het bestuur is in staat gesteld door het pensioenbureau om het BOB-proces goed in te richten. De duidelijke, kwalitatief hoogstaande, notities met daarbij ook de afwegingen van alternatieven gaf het bestuur de mogelijkheid om tot gewogen besluiten te komen. Daarbij werden middels een uitgevoerde specifieke ERB alle risico's benoemd, werd goed gekeken naar de impact op de verschillende deelnemersgroepen (evenwichtigheid) en nam het bestuur de ruimte om tot een goed oordeel te komen, waarna besluitvorming plaatsvond. Uit de notulen en de gesprekken met het bestuur is de raad gebleken dat voldoende ruimte is geweest voor open discussies binnen het bestuur.

Communicatiebeleid rondom de CWO

Het bestuur heeft twee communicatieplannen opgesteld: één voor de dagelijkse operatie en één voor de transitie. Dit heeft geleid tot intensief contact met de deelnemers middels persoonlijke brieven, informatie op de website, in de kwartaal-nieuwsbrieven en deelnemersbijkomsten. Uit de reacties van de deelnemers is gebleken dat het bestuur inzake de CWO en voorgenomen liquidatie een logische en te begrijpen keuze heeft gemaakt.

De raad concludeert dat het proces van de overdracht naar HNPF zorgvuldig is verlopen. De laatste fase heeft voor de nodige druk gezorgd maar de eerste maanden na overdracht naar HNPF is de uitvoering zonder problemen verlopen. Een groot compliment aan het pensioenbureau.

Dagelijkse operatie

Naast de werkzaamheden voor de transitie heeft het pensioenbureau ook de dagelijkse operatie overeind gehouden. De transitiewerkzaamheden hebben geleid tot extra inhuur maar de inspanningen van de reeds aanwezige medewerkers namen ook zeker toe. Daarnaast gaf de beslissing van het opheffen van het fonds een voor hen onzekere toekomst en daarmee de nodige extra spanning. De raad constateert dat het bestuur en met name de directeur van het fonds de nodige inspanningen hebben gepleegd om de medewerkers voldoende perspectief te bieden naar een nieuwe toekomst, hetzij financieel hetzij door middel van een nieuwe baan.

De reguliere werkzaamheden bestonden onder andere uit het vaststellen van de SIRA en de risicoanalyse voor de pensioenadministratie. Een IT-audit is uitgevoerd, het communicatiebeleid is gevolgd en ook heeft de monitoring van de leveranciers plaatsgevonden. Het vermogensbeheer heeft geen veranderingen ondergaan mede omdat het vermogen in kind kon overgaan. Het MVB-beleid was voldoende op orde en behoefde geen aanscherping. De raad spreekt zijn grote waardering uit voor de intensieve inspanningen die geleverd zijn door het pensioenbureau, waardoor de dagelijkse werkzaamheden niet geleden hebben onder de transitieperikelen.

Dit is het laatste verslag van de raad. We hebben met veel plezier en genoegdoening onze taak kunnen vervullen. De collegiale en professionele omgeving heeft bijgedragen aan een optimale zorg voor de deelnemers. De samenwerking tussen bestuur, verantwoordingsorgaan en de raad is dan ook zeer goed geweest. Wij wensen iedereen een gezonde en lange toekomst toe.

7 mei 2025

E.C.H. Klijn
E.R. Capitain
L.L.F. Rutgers

Reactie van het college

Het college dankt de raad van toezicht voor de wijze waarop zij het college met raad terzijde heeft gestaan. Dit wordt door het college als toegevoegde waarde voor het fonds zeer op prijs gesteld. Het college kan zich ook goed vinden in het verslag en het oordeel van de raad van toezicht. Het college wenst ook de raad van toezicht een gezonde en lange toekomst toe.

Jaarrekening 2024

Balans per 31 december 2024, na bestemming van saldo baten en lasten

(x € 1.000)	2024	2023
Activa		
Beleggingen	1.102.763	992.068
Derivaten (actief)	15.591	23.494
Herverzekerde pensioenverplichtingen	3.149	3.324
Vorderingen en overlopende activa	16.119	19.349
Liquide middelen	55.680	123.386
	1.193.302	1.161.621
Passiva		
Algemene reserve	245.459	249.386
Bestemmingsreserve	1.155	–
Eigen vermogen	246.614	249.386
Voorziening pensioenverplichtingen	906.023	864.279
Derivaten (passief)	39.299	39.954
Overige schulden en overlopende passiva	1.366	8.002
	1.193.302	1.161.621
Feitelijke dekkingsgraad ⁽¹⁾	127,1%	128,9%
Beleidsdekkingsgraad ⁽¹⁾	131,0%	127,5%

(1) De feitelijke dekkingsgraad is gedefinieerd als quotiënt met in de teller het pensioenvermogen (het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen en de algemene reserve), en in de noemer de voorziening pensioenverplichtingen. De beleidsdekkingsgraad is het 12-maandsgemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad.

Staat van baten en lasten 2024

(x € 1.000)	2024	2023
Baten		
Beleggingsopbrengsten ⁽¹⁾	66.850	116.134
Premies en koopsommen	11.359	10.355
Pensioenuitkeringen herverzekering	361	382
	<u>78.570</u>	<u>126.871</u>
Lasten		
Pensioenuitkeringen	36.426	36.054
Uitvoeringskosten	2.482	1.231
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening:		
– Pensioenopbouw	10.623	9.333
– Toeslagverlening	26.472	1.331
– Rentetoevoeging	29.107	26.568
– Onttrekking voor pensioenuitkeringen	–36.605	–36.204
– Onttrekking voor uitvoeringskosten	–1.116	–1.106
– Wijziging marktrente 31 december	11.718	31.884
– Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten	–469	169
– Wijziging actuariële grondslagen	2.097	–
– Resultaat op levenskansen	274	422
– Overige mutaties	–182	–1.169
	<u>41.919</u>	<u>31.228</u>
Saldo waardeoverdrachten	480	–77
Premie herverzekering	35	32
	<u>81.342</u>	<u>68.468</u>
Saldo van baten en lasten	–2.772	58.403
Bestemming saldo van baten en lasten		
Naar bestemmingsreserve	1.155	–
Naar algemene reserve	–3.927	58.403

(1) De beleggingsopbrengsten zijn na aftrek van de kosten vermogensbeheer.

Kasstroomoverzicht 2024

(x € 1.000)	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premies en koopsommen	11.359	10.355
Inkomende waardeoverdrachten	1.075	1.305
Uitkeringen herverzekeringen	361	382
	12.795	12.042
Uitgaven		
Pensioenuitkeringen	36.426	36.054
Uitgaande waardeoverdrachten	1.555	1.228
Uitvoeringskosten	2.482	1.231
Premie herverzekering	35	32
	40.498	38.545
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-27.703	-26.503
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Bruto directe beleggingsopbrengsten	27.559	24.931
Directe kosten vermogensbeheer	-2.987	-2.888
Mutatie opgebouwde rente	-2.343	120
Verkopen en aflossingen van beleggingen	339.834	352.409
Aankopen en verstrekkingen beleggingen	-401.701	-418.882
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-39.638	-44.310
Mutatie vorderingen en schulden	-3.406	11.456
Mutatie liquide middelen	-70.747	-59.357
Liquide middelen per 1 januari	123.386	179.274
Koers- en omrekeningsverschillen liquide middelen	3.041	3.469
Mutatie liquide middelen	-70.747	-59.357
Liquide middelen per 31 december ⁽¹⁾	55.680	123.386

(1) De afname van de liquide middelen komt vooral omdat in het LDI mandaat meer is belegd in obligaties in plaats van geldmarktfondsen (zie toelichting op de jaarrekening nummer 4).

Toelichting op de jaarrekening 2024

1. Inleiding

Het statutaire doel van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland (hierna: het fonds), statutair gevestigd in Deventer, is het nu en in de toekomst verlenen van pensioenaanspraken en uitbetalen van pensioenen aan de (gewezen) deelnemers en hun nagelaten betrekkingen overeenkomstig het bepaalde in de reglementen. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van Wolters Kluwer Holding Nederland B.V. (hierna: WKNL) en de met haar gelieerde ondernemingen, die vallen onder de werkingssfeer van de tussen het fonds en WKNL gesloten uitvoeringsovereenkomst.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds, staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41244973 en is lid van de Pensioenfederatie.

2. Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening 2024 is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen, zoals opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW), en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2024, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2024 en is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Het fonds is in liquidatie maar blijft gebruik maken van de toepassing van de continuïteitsveronderstelling op grond van RJ Richtlijn 170 Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit, paragraaf 104. Hierin wordt gesteld dat de jaarrekening opgesteld kan worden uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, als de liquidatie zich voltrekt volgens een bij oprichting dan wel bij dat besluit bepaald scenario waarin de rechtspersoon naar verwachting aan al zijn verplichtingen zal voldoen. Het fonds is voornemens de liquidatie en vereffening in 2025 af te ronden. Het fonds kan aan al haar verplichtingen voldoen.

3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva en voor resultaatbepaling

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarden van zowel de activa en verplichtingen, als de baten en lasten. De schattingen en

hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk en betrouwbaar worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenduidige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. De effecten van schattingswijzigingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden. Uit de toelichting op de jaarrekening nummer 4 (zie de tabel met waarderingsniveaus) blijkt dat voor € 122,4 miljoen (11,3%) van de beleggingen van het fonds de waardering gebaseerd is op afgeleide marktnoteringen of andere waarderingsmodellen (2023: € 121,5 miljoen en 12,5%). Het maken van de schattingen van de marktwaarde van deze beleggingen vergt in meer of mindere mate oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en modellen. De mate van schattingonzekerheid die hiermee samenhangt, is nader toegelicht bij de tabel waarderingsniveaus.

Opname van een actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en de betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen in de staat van baten en lasten.

Financieel instrument

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten.

Actuele (of reële) waarde

De actuele waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Beleggingen worden gewaardeerd op marktwaaarde. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Waarden in buitenlandse valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

De belangrijkste gebruikte valutakoersen ultimo 2024 zijn:

- USD 1,04 (ultimo 2023: 1,10)
- GBP 0,83 (ultimo 2023: 0,87)
- JPY 162,74 (ultimo 2023: 155,73)

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

Zakelijke waarden

- Aandelen en private equity

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op basis van de taxatiewaarde of de laatst bekende intrinsieke waarde per balansdatum of de lagere verkoopwaarde.

- Vastgoedbeleggingen (indirect vastgoed)

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde welke is bepaald op basis van de taxatiewaarde of de laatst bekende intrinsieke waarde per balansdatum of de lagere verkoopwaarde.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde. Derivaten die worden verhandeld op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer derivaten niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

Herverzekerde pensioenverplichtingen

Vorderingen uit hoofde van herverzekerde pensioenverplichtingen worden als een actief verantwoord en gewaardeerd tegen de contante waarde van de verzekerde uitkeringen uit hoofde van het contract, volgens de grondslagen van het fonds.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt naar waarden in buitenlandse valuta.

Algemene reserve

De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. Het saldo over het boekjaar wordt, na eventuele toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserve, ten gunste of ten laste gebracht van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve

Indien de ontvangen premie hoger is dan de kostendeekkende premie, volgens de grondslagen van het fonds, wordt het meerdere toegevoegd aan een bestemmingsreserve, de premie-egaliseringsreserve. Indien de ontvangen premie lager is dan de kostendeekkende premie, wordt het verschil onttrokken aan de premie-egaliseringsreserve, voor zover het saldo toereikend is, om de pensioenopbouw zo veel mogelijk op peil te houden. Toevoegingen en onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve worden verwerkt als bestemming van (een deel van) het saldo over het boekjaar.

Pensioenvermogen

Daar waar in de jaarrekening gesproken wordt van het pensioenvermogen wordt bedoeld de som van de algemene reserve en de voorziening pensioenverplichtingen. Het pensioenvermogen ultimo 2024 bedraagt € 1.151,5 miljoen (2023: € 1.113,7 miljoen).

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde. Deze waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum opgebouwde pensioenverplichtingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur die DNB publiceert.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Het bestuur besluit jaarlijks of toeslagen verleend worden op de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. De last van een eventuele toeslagverlening wordt in de berekening verwerkt in het jaar dat het (definitieve) besluit is genomen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

De gehanteerde grondslagen en methoden voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen zijn vastgelegd in de ABTN. De belangrijkste actuariële grondslagen zijn:

- Volledige affinanciering van verkregen aanspraken naar de stand van 31 december volgens het koopsysteem.
- Prognosetafel AG2024 rekening houdend met ervaringssterfte. In 2024 is de prognosetafel aangepast en in de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen verwerkt vanaf 30 september 2024.
- De ervaringssterfte is in 2022 fondsspecifiek vastgesteld, waarbij rekening is gehouden met het inkomensniveau van de deelnemers, verdeeld over inkomenscategorieën volgens het inkomensmodel van de adviserend actuaire. In 2024 is de ervaringssterfte 2022 nog als passend beoordeeld.
- Voor actieve deelnemers is het partnerpensioen verzekerd op risicobasis.
- Verondersteld wordt dat iedere actieve deelnemer en gewezen deelnemer met aanspraken op partnerpensioen een partner heeft.
- Aangenomen wordt dat de vrouw drie jaar jonger is dan de man.

- In het ouderdomspensioen is een opslag van 0,9% opgenomen voor de eenmalige uitkering bij overlijden.
- In de voorziening pensioenverplichtingen wordt rekening gehouden met een kostenopslag van 2,7% van de voorziening pensioenverplichtingen plus een vaste opslag van € 2,5 miljoen voor toekomstige administratie- en excassokosten.
- De technische voorziening voor zieke actieve deelnemers op balansdatum die naar verwachting in de toekomst arbeidsongeschikt zullen worden verklaard, wordt bepaald op basis van twee keer de opslag voor arbeidsongeschiktheid in de premie, als benadering voor de daadwerkelijke ziektegevallen per balansdatum.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd op de nominale waarde.

Dekkingsgraad

De feitelijke dekkingsgraad op balansdatum is een quotiënt met in de teller het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen en de algemene reserve, en in de noemer de voorziening pensioenverplichtingen.

De beleidsdekkingsgraad is het 12-maandsgemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad.

De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de grens voor volledige toeslagverwachting.

Beleggingsopbrengsten

De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte beleggingsopbrengsten. Directe beleggingsopbrengsten hebben betrekking op ontvangen rente en dividenden. Indirecte beleggingsopbrengsten hebben betrekking op gerealiseerde en onge-realiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten.

(In)directe beleggingsopbrengsten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en andere kosten vermogensbeheer verrekend.

Premies en koopsommen

Onder premies en koopsommen van de werkgever en de actieve deelnemers wordt verstaan de in rekening gebrachte bedragen voor de in het verslagjaar opgebouwde en verzekerde pensioenen. De premies en koopsommen zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan pensioengerechtigden bruto uitgekeerde bedragen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de rentetermijnstructuur (UFR), die DNB publiceert. De rentetoevoeging wordt tegen de 1-jaarsrente primo berekend over de beginstand en de mutaties van de voorziening pensioenverplichtingen gedurende het jaar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de indirecte methode opgesteld. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

4. Toelichting op de balans per 31 december 2024 (x € 1.000)

Mutatieoverzicht beleggingen

	<i>Vastrentend</i>	<i>Aandelen</i>	<i>Vastgoed</i>	<i>Private equity</i>	<i>Totaal</i>
2024					
Balanswaarde per 1 januari	552.503	348.657	89.651	1.257	992.068
Aankopen/verstrekkingen	295.752	94.616	11.313	20	401.701
Verkopen/aflossingen	-227.523	-132.736	-9.737	-35	-370.031
Herwaardering	-6.753	80.414	3.701	-318	77.044
Mutatie opgelopen rente	1.981	–	–	–	1.981
Balanswaarde per 31 december	615.960	390.951	94.928	924	1.102.763

Mutatieoverzicht beleggingen (totaal inclusief derivaten)

	<i>Totaal beleggingen</i>	<i>Valutatermijncontracten ⁽¹⁾</i>	<i>Renteswaps ⁽¹⁾</i>	<i>Totaal inclusief derivaten</i>
2024				
Balanswaarde per 1 januari	992.068	3.727	-20.187	975.608
Aankopen/verstrekkingen	401.701	–	–	401.701
Verkopen/aflossingen	-370.031	27.479	2.718	-339.834
Herwaardering	77.044	-40.141	2.334	39.237
Mutatie opgelopen rente	1.981	–	362	2.343
Balanswaarde per 31 december	1.102.763	-8.935	-14.773	1.079.055

(1) Aankopen en verkopen valutatermijncontracten en renteswaps op marktwaarde en niet nominale posities

Mutatieoverzicht beleggingen

	<i>Vastrentend</i>	<i>Aandelen</i>	<i>Vastgoed</i>	<i>Private equity</i>	<i>Totaal</i>
2023					
Balanswaarde per 1 januari	419.055	323.881	93.987	1.826	838.749
Herclassificatie ⁽¹⁾	–	1.039	-1.039	–	–
Aankopen/verstrekkingen	270.689	137.860	10.333	–	418.882
Verkopen/aflossingen	-163.982	-165.070	-9.751	-199	-339.002
Herwaardering	25.035	50.947	-3.879	-370	71.733
Mutatie opgelopen rente	1.706	–	–	–	1706
Balanswaarde per 31 december	552.503	348.657	89.651	1.257	992.068

(1) Begin 2023 heeft een her-classificatie van € 1.039.000 beursgenoteerd vastgoed naar beursgenoteerde aandelen plaatsgevonden.

Mutatieoverzicht beleggingen (totaal inclusief derivaten)

2023	Totaal beleggingen	Valutatermijn- contracten ⁽¹⁾	Renteswaps ⁽¹⁾	Totaal inclusief derivaten
Balanswaarde per 1 januari	838.749	11.752	-31.868	818.633
Aankopen/verstrekkingen	418.882	0	0	418.882
Verkopen/aflossingen	-339.002	-15.181	1.774	-352.409
Herwaardering	71.733	7.156	11.733	90.622
Mutatie opgelopen rente	1.706	0	-1.826	-120
Balanswaarde per 31 december	992.068	3.727	-20.187	975.608

(1) Aankopen en verkopen valutatermijncontracten en renteswaps op marktwaarde en niet nominale posities

Derivaten

	2024		2023	
<i>Valutatermijncontracten per 31 december</i>				
Hoofdsommen ⁽¹⁾⁽²⁾				
1 & 3-maandscontracten	USD	569.691	USD	521.652
1 & 3-maandscontracten	GBP	17.955	GBP	21.037
1 & 3-maandscontracten	JPY	3.966.914	JPY	3.893.210
Balanswaarde per 31 december				
– actief	–		4.955	
– passief	-8.934		-1.228	
Totaal valutatermijncontracten	-8.934		3.727	
<i>Renteswaps per 31 december</i>				
Hoofdsommen ⁽¹⁾	458.297		447.044	
Balanswaarde per 31 december				
– actief	15.591		18.539	
– passief	-30.365		-38.726	
Totaal renteswaps	-14.774		-20.187	
<i>Totale balanswaarde per 31 december</i>				
– actief	15.591		23.494	
– passief	-39.299		-39.954	
Opgenomen onder Obligaties				
<i>Obligatiefutures per 31 december</i>				
Hoofdsommen ^{(1) (2)}	EUR	–	EUR	21.050
Balanswaarde	EUR	–	EUR	0

(1) De som van gekochte (long) en verkochte (short) posities (absolute bedragen in de oorspronkelijke valuta).

(2) Hoofdsommen in USD zijn omgerekend naar EUR met de wisselkoers per 31 december

Ontvangen cash collateral wordt verantwoord onder overige passiva en betaald cash collateral onder vorderingen en overlopende activa. Ontvangen of verstrekt collateral in obligaties heeft geen invloed op het eigendom van de obligaties en is daarom niet in de balans verantwoord.

Ultimo 2024 is per saldo een bedrag van € 14,9 miljoen in cash en € 7,5 miljoen in staatsobligaties verstrekt als collateral (2023: € 12,7 miljoen cash verstrekt en € 0,5 miljoen in staatsobligaties ontvangen). Dit collateral dient als zekerheid voor de waarde van de uitstaande renteswaps en valutatermijncontracten en wordt op dag-basis vastgesteld en uitgewisseld. De posities bij de diverse tegenpartijen worden gesaldeerd. Voor de renteswaps in central clearing is een margin (een vaste borgsom) gestort in de vorm van staatsobligaties, die eind 2024 een waarde heeft van € 17,1 miljoen (2023: € 19,0 miljoen).

Actuele waarde

De beleggingen van het fonds zijn gewaardeerd tegen actuele waarde, met een onderscheid tussen beleggingen met een direct waarneembare marktnotering, met een afgeleide marktnotering (gebaseerd op waarderingsmodellen waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata) en met een waardering gebaseerd op modellen waar geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Geschatte actuele waarden zijn naar hun aard subjectief en zijn inherent onderhevig aan onzekerheden en waardeoordelen ten aanzien van de volatiliteit, rentestand en kasstromen. Schattingen zijn gebaseerd op de op dat moment beschikbare informatie en marktomstandigheden.

Waarderingsniveaus

	niveau 1	niveau 2	niveau 3	
	marktnotering	afgeleide marktnotering	waarderings- modellen	Totaal
per 31 december 2024				
Vastrentend	522.707	93.253	–	615.960
Aandelen	390.952	–	–	390.952
Vastgoed	42.982	–	51.945	94.927
Private equity	–	–	924	924
Valutaderivaten	–	–8.934	–	–8.934
Rentederivaten	–	–14.774	–	–14.774
Totaal	956.641	69.545	52.869	1.079.055
In procenten	88,7%	6,4%	4,9%	100,0%

Waarderingsniveaus

	niveau 1	niveau 2	niveau 3	
	marktnotering	afgeleide marktnotering	waarderings- modellen	Totaal
per 31 december 2023				
Vastrentend	466.090	86.413	–	552.503
Aandelen	348.657	–	–	348.657
Vastgoed	39.386	–	50.265	89.651
Private equity	–	–	1.257	1.257
Valutaderivaten	–	3.727	–	3.727
Rentederivaten	–	–20.187	–	–20.187
Totaal	854.133	69.953	51.522	975.608
In procenten	87,5%	7,2%	5,3%	100,0%

Herverzekerde pensioenverplichtingen

	2024	2023
Stand per 1 januari	3.324	3.459
– Onttrekking voor pensioenuitkeringen	–361	–382
– Resultaat op overlevingskansen	67	50
– Wijziging marktrente 31 december	8	117
– Wijziging overlevingsgrondslagen	–21	–
– Overige mutaties	132	80
Stand per 31 december	3.149	3.324

De herverzekerde pensioenverplichtingen betreffen de overgenomen verzekeringsovereenkomsten van in het verleden toegetreden ondernemingen. Deze overeenkomsten zijn premievrij en er is geen sprake van resultaatdeling.

Vorderingen en overlopende activa

	2024	2023
– Dividendbelasting	1.153	946
– Pensioenpremie	–	71
– Rebate management fee	52	39
– Diversen	7	39
– Beleggingsdebiteuren ⁽¹⁾	14.907	18.254
Totaal	16.119	19.349

(1) Vordering uit hoofde van uitstaand cash collateral.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Liquide middelen

	2024	2023
Bankrekeningen	11.817	5.630
Geldmarktfondsen	43.863	117.756
Totaal	55.680	123.386

De positie in geldmarktfondsen wordt aangehouden in het LDI-mandaat in combinatie met renteswaps en in het bedrijfsobligatie mandaat

Algemene reserve

	2024	2023
Stand per 1 januari	249.386	190.983
Resultaat boekjaar (1)	-3.927	58.403
Stand per 31 december	245.459	249.386

(1) Resultaat boekjaar na mutatie in bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve

	2024	2023
Stand per 1 januari	-	-
Resultaat boekjaar (1)	1.155	-
Stand per 31 december	1.155	-

(1) Uit het resultaat boekjaar is een bedrag bestemd voor, of wordt onttrokken aan de premie-egaliseringsreserve.

Voorziening pensioenverplichtingen

	2024	%	2023	%
Actieve deelnemers	146.581	16,2	133.629	15,1
Gewezen deelnemers	302.082	33,3	300.714	34,8
Pensioengerechtigden	457.360	50,5	429.936	50,1
Totaal	906.023	100,0	864.279	100,0

De voorziening pensioenverplichting voor actieve deelnemers is inclusief de technische voorziening voor zieke actieve deelnemers die naar verwachting in de toekomst arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Deze voorziening is op balansdatum ultimo 2024 € 0,7 miljoen (2023: € 0,6 miljoen).

Ultimo 2024 bedraagt de gemiddeld gewogen discontovoet 2,2% (2023: 2,4%).

Verloop voorziening pensioenverplichtingen

	2024	2023
Stand per 1 januari	864.279	833.186
Herverzekerde pensioenverplichtingen	<u>-3.324</u>	<u>-3.459</u>
Voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening per 1 januari	860.955	829.727
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening:		
– Pensioenopbouw	10.623	9.333
– Toeslagverlening	26.472	1.331
– Rentetoevoeging	29.107	26.568
– Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-36.605	-36.204
– Onttrekking voor uitvoeringskosten	-1.116	-1.106
– Wijziging marktrente 31 december	11.718	31.884
– Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten	-469	169
– Wijziging actuariële grondslagen	2.097	–
– Resultaat op overlevingskansen	274	422
– Overige mutaties	<u>-182</u>	<u>-1.169</u>
Voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening per 31 december	902.874	860.955
Herverzekerde pensioenverplichtingen	<u>3.149</u>	<u>3.324</u>
Stand per 31 december	906.023	864.279

Overige passiva

	2024	2023
– Beleggingscrediteuren ⁽¹⁾	–	5.288
– Loonbelasting ⁽²⁾	–	594
– Bijdrage Zorgverzekeringswet ⁽²⁾	–	152
– Pensioenpremie	231	–
– Management fees	378	1.398
– Overige vermogensbeheerkosten	53	116
– Diverse crediteuren	<u>704</u>	<u>454</u>
Totaal	1.366	8.002

(1) Schulden uit hoofde van ontvangen cash collateral.

(2) In voorbereiding op de CWO zijn verschuldigde loonbelasting en ZVW bijdragen over december 2024 reeds voldaan

Alle overige passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

5. Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarom het belangrijkste risico voor het fonds.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's:

- Beleggingsbeleid (zie paragraaf 4.4.1).
- Premiebeleid (zie paragraaf 3.2.1 en de toelichting op de jaarrekening nummer 8).
- Toeslagen- en kortingsbeleid (zie paragrafen 3.2.2 en 3.2.3).
- Herverzekeringsbeleid (zie de toelichting op de jaarrekening nummer 5.1f).

5.1 Solvabiliteitsrisico

Solvabiliteitsrisico is het risico dat het fonds niet over voldoende vermogen beschikt ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen die DNB heeft voorgescreven. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de werkgever en de actieve deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en -rechten vermindert.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (VEV) wordt vastgesteld met de solvabiliteitstoets (S-toets). De berekening van het VEV, gebaseerd op de strategische asset mix, en het hieruit voortvloeiende overschot of tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Vereist (eigen) vermogen

(x € 1.000)	2024	%	2023	%
Voorziening pensioenverplichtingen	906.023	100,0	864.279	100,0
<i>Buffers:</i>				
S1 Renterisico	11.452	1,3	11.881	1,4
S2 Risico zakelijke waarden	122.038	13,5	117.354	13,6
S3 Valutarisico	15.045	1,7	11.344	1,3
S5 Kredietrisico	45.435	5,0	47.109	5,5
S6 Verzekeringstechnisch risico	19.011	2,1	18.173	2,1
S10 Risico actief beheer	3.529	0,4	5.034	0,6
Diversificatie-effect	-59.131	-6,6	-56.920	-6,6
Totaal S (vereiste buffers)	157.379	17,4	153.975	17,9
Vereist vermogen (art. 132 Pensioenwet)	1.063.402	117,4	1.018.254	117,9
Aanwezig fondsvermogen (totaal activa – schulden – premie-egalisereserve)	1.151.482	127,1	1.113.665	128,9
Overschot (+) / tekort (-)	88.080	9,7	95.411	11,0

Het fonds houdt geen buffers aan voor het grondstoffenrisico (S4), het liquiditeitsrisico (S7), het concentratierisico (S8) en het operationeel risico (S9). Het fonds belegt niet in grondstoffen. Het liquiditeitsrisico wordt zeer gering geacht. Ditzelfde geldt voor het concentratierisico. Voor de beheersing van het operationeel risico wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

De risico's S1 tot en met S10 worden in de volgende subparagrafen verder toegelicht.

5.1a Renterisico (S1)

Renterisico is het risico van waardeinstijging of waardedaling in individuele beleggingen en de mutatie in de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van veranderingen in het niveau van de rente. Het fonds dekt het renterisico af op basis van de euro-swaprente. Omdat het fonds in de balans renterisico loopt op basis van de UFR wijkt de marktrentegevoeligheid daarvan enigszins af.

De duration van de pensioenverplichtingen op basis van de euro-swaprente is eind 2024 14,4 jaar (2023: 14,4 jaar), terwijl de duration van de vastrentende beleggingen 16,4 jaar is (2023: 15,9 jaar). De nagestreefde rentehedge is begin oktober 2023 verhoogd van 75% naar 85%, conform de beleidsstaffel. De rentehedge kan binnen een bandbreedte van 3% afwijken van 85%. De werkelijke rentehedge was eind 2024 84,1% (2023: 84,9%).

De duration van de pensioenverplichtingen op basis van de UFR week eind 2024 niet af van de pensioenverplichtingen op basis van de euro-swaprente. Het verschil met afdekking tegen de euro-swaprente is de afgelopen paar jaar kleiner geworden, omdat de UFR geleidelijk wordt aangepast naar het niveau van de euro-swaprente. Eind 2024 was er nagenoeg geen verschil meer voor het fonds.

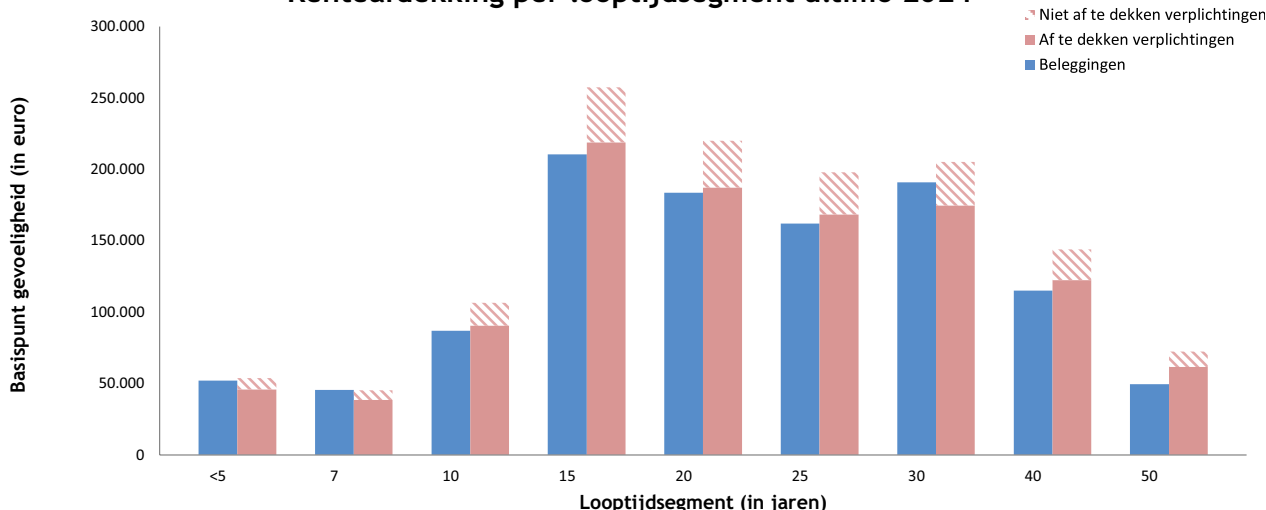
In de systematiek van het VEV daalt het renterisico (S1) in 2024 omdat de rente per saldo is gedaald waardoor de benodigde buffer daalt van 1,4% naar 1,3%.

Bij een niet volledige afdekking heeft een rentedaling een negatief effect op de dekingsgraad; een rentestijging heeft een positief effect.

De volledige vastrentende portefeuille wordt gebruikt om de afdekking van het renterisico te realiseren. Het fonds belegt in langlopende staatsobligaties, SSA-obligaties, renteswaps, liquiditeiten, bedrijfsobligaties en MBS (zie paragraaf 4.4.4). Als gevolg van ontwikkelingen in de swapsreads en credit spreads kunnen verschillen ontstaan ten opzichte van de nagestreefde renteafdekking. Dit komt tot uitdrukking in het rendement op de vastrentende waarden (zie paragraaf 4.4.8).

Het renterisico wordt beheerst in alle looptijdsegmenten, waarmee het curverisico is afgedekt. In onderstaande grafiek wordt het renterisico ultimo 2024 van de pensioenverplichtingen in ieder looptijdsegment weergegeven en in welke mate de vastrentende beleggingen dit afdekken. Het renterisico in de grafiek wordt uitgedrukt in de rentegevoeligheid in euro per basispunt (0,01%) rentewijziging.

Renteafdekking per looptijdsegment ultimo 2024

5.1b Marktrisico, waaronder risico zakelijke waarden (S2)

Marktrisico is het risico dat waardeinstijgingen of waardedalingen van individuele beleggingen plaatsvinden als gevolg van de ontwikkeling van marktprijzen. Wijzigingen in marktomstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde waarbij de wijzigingen in de actuele waarde direct worden verantwoord in het saldo van de baten en lasten. Het fonds mitigeert dit risico door middel van diversificatie. Op basis van de uitkomsten van ALM-studies wordt in meerdere beleggingscategorieën belegd. Binnen deze beleggingscategorieën wordt een brede spreiding aangehouden naar regio's, sectoren en debiteuren. Het fonds belegt in staatsobligaties, credits, aandelen en vastgoedondernemingen en voor de overige categorieën in beleggingsfondsen of vergelijkbare beleggingsvehikels. De vastrentende waarden worden wereldwijd belegd (zie de toelichting op de jaarrekening nummer 5.1e). De regionale procentuele verdeling van aandelen en vastgoed wordt vermeld in onderstaande tabellen.

Regioverdeling aandelen per 31 december

(in procenten)	Fonds 2024	MSCI ⁽¹⁾ 2024	Fonds 2023	MSCI ⁽¹⁾ 2023
Eurolanden	7,6	7,3	8,2	8,5
Overig Europa	7,0	6,9	8,0	8,2
Noord-Amerika	68,8	68,6	65,7	64,5
Pacific	7,2	7,1	7,9	8,0
Emerging Markets	9,4	10,1	10,2	10,8
	100,0	100,0	100,0	100,0

(1) Als vergelijking is de verdeling van de wereldindex van MSCI opgenomen.

Regioverdeling vastgoed per 31 december

(in procenten)	2024	2023
Europa	21,7	22,6
Noord-Amerika	56,5	55,0
Pacific	21,8	22,4
	100,0	100,0

5.1c Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico van waardeinstijging of waardedaling in individuele beleggingen als gevolg van valutaschommelingen. Het valutarisico wordt met valutatermijncontracten afgedekt voor de belangrijkste valuta: USD, GBP en JPY. De bruto valuta exposure ultimo 2024 van 57,7% wordt daarmee teruggebracht naar 6,1% (zie onderstaande tabel), zodat 89% $((57,7\% - 6,1\%) / 57,7\%)$ van het valutarisico is afgedekt (2023: 83%). Een negatief percentage in onderstaande tabel geeft aan, dat op balansdatum sprake was van een overdekking. De afdekking wordt maandelijks aangepast.

Valutarisico voor en na strategische afdekking per 31 december

(in procenten)	voor	na	voor	na
	afdekking	afdekking	afdekking	afdekking
	2024	2024	2023	2023
EUR	42,3	93,9	45,6	90,7
USD	46,3	-1,3	42,7	1,8
GBP	1,9	0,0	2,0	0,1
JPY	2,1	0,0	2,2	-0,1
Overig	7,4	7,4	7,5	7,5
	100,0	100,0	100,0	100,0

5.1d Grondstoffenrisico (S4)

Dit is het risico van waardeinstijgingen of -dalingen als gevolg van het beleggen in grondstoffen of grondstoffenderivaten. Het fonds belegt niet in deze instrumenten.

5.1e Kredietrisico (S5) en tegenpartijrisico

Kredietrisico is het risico dat het fonds verliezen lijdt als gevolg van een faillissement van een tegenpartij of betalingsonmacht van tegenpartijen op wie het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Het fonds belegt in portefeuilles met een brede tegenpartij spreiding, en gaat alleen transacties aan met tegenpartijen met een goede financiële reputatie, zodat dit risico wordt beperkt. De vastrentende waarden mogen voor maximaal 5% van de bedrijfsobligaties belegd worden in leningen met een lagere rating dan BBB (zie paragraaf 4.4.4). Voor de overige leningen geldt een minimale rating BBB. De volgens Moody's gewogen gemiddelde rating eind 2024 is A+.

Naast kredietrisico binnen de vastrentende portefeuille is er sprake van tegenpartijrisico bij toepassing van securities lending en bij het gebruik van derivaten. Het stellen van zekerheden in de vorm van collateral beperkt dit risico. De kwaliteit van het collateralbeheer is van groot belang. Voor de portefeuilles waarin dit aan de orde is, hebben de externe managers maatregelen getroffen om dit risico te beheersen (zie verder de toelichting op de jaarrekening onder nummer 4).

Kredietrisico

(in procenten van de vastrentende waarden en liquide middelen)	2024	2023
Ratingverdeling		
AAA	31,3	24,3
AA	33,8	34,8
A	15,9	22,8
BBB	16,6	15,6
<BBB	0,1	0,8
Geen rating	2,3	1,7
Totaal	100,0	100,0

De toename van leningen met rating AAA, en de afname van leningen met rating AA en A, komt doordat de verkoopopbrengsten van zakelijke waarden na herbalanceren voor het grootste deel in het LDI mandaat zijn gestort en binnen het LDI mandaat meer is belegd in staatsobligaties in plaats van geldmarktfondsen. De toename van leningen met rating BBB en afname van leningen met een rating onder BBB komt door de implementatie van de credit screened strategie in het mandaat voor bedrijfsobligaties (zie paragraaf 4.4.4).

5.1f Verzekeringstechnisch risico (S6)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens en (voor)overlijden. De berekende buffer (S6) dient ertoe uitzonderlijk negatieve variaties in de verzekeringstechnische resultaten te kunnen opvangen.

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Het fonds hanteert de meest actuele prognosetafel (AG2024, gepubliceerd in september 2024), rekening houdend met ervaringssterfte. Met deze tafels wordt voorzien in de trendmatige ontwikkeling van de overlevingstafels en systematische verschillen tussen de populatie van het fonds en de totale bevolking.

Het risico van overlijden van actieve deelnemers en gewezen deelnemers voor de 68-jarige leeftijd is herverzekerd bij Zwitserleven met een stop-lossverzekering. Het eigen risico voor het fonds is 150% van de jaarpremies over de gehele contractperiode van 2021 tot en met 2024 en er is geen resultaatdeling. Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor het fonds geen (toereikende) voorzieningen heeft getroffen.

5.1g Liquiditeitsrisico (S7)

Het liquiditeitsrisico houdt in dat het fonds niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, omdat beleggingen niet tijdig kunnen worden verkocht en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Bij het fonds overtreft het niveau van de uitkeringen de inkomende premies. Daarnaast kan een acute liquiditeitsbehoefte ontstaan bij de afwikkeling van rente- en valutaderivaten. Daarom belegt het fonds overwegend in liquide beleggingen, naast het aanhouden van een kredietovereenkomst met ABN AMRO Bank met onbepaalde looptijd voor een krediet in rekening-courant van maximaal € 8,0 miljoen.

Elk kwartaal monitort het fonds de liquiditeitspositie in het geval van marktschokken. Het fonds houdt daarbij rekening met de verplichtingen, die voortvloeien uit de 'central clearing' van een deel van de renteswaps, waarbij collateral alleen in cash uitgewisseld mag worden.

Het fonds heeft voldoende instrumenten beschikbaar om het liquiditeitsrisico op te vangen en houdt daarom geen VEV-buffer aan voor dit risico.

5.1h Concentratierisico (S8)

Concentratierisico kan optreden als het fonds grote posten heeft uitstaan bij een en dezelfde tegenpartij. Als er geen adequate spreiding is in de beleggingen in regio's, landen, economische sectoren of tegenpartijen kan concentratierisico optreden. Het fonds houdt in zijn strategische en tactische beleggingsbeleid rekening met dit concentratierisico. Ter beperking van het concentratierisico wordt een maximum aangehouden van 2% van het balanstotaal van het fonds voor iedere onderliggende belegging in een van de mandaten of beleggingsfondsen. Meerdere individuele beleggingstitels van één debiteur worden bij elkaar opgeteld. In de credit portefeuille gelden aanvullende limieten, gerelateerd aan de rating van de debiteur. Staatsobligaties, obligaties met staatsgarantie en derivaten zijn van deze regel uitgezonderd.

Omdat het concentratierisico voldoende wordt beheerst, houdt het fonds geen VEV-buffer aan voor dit risico.

5.1i Operationeel risico (S9)

Het fonds loopt bij de uitvoering van zijn activiteiten operationeel risico. Operationeel risico kan ontstaan als gevolg van gebeurtenissen zoals falende ICT-systemen, of naar aanleiding van externe gebeurtenissen, zoals natuurrampen. Het operationele risico kan zich verder voordoen in de vorm van fraude, inadequate vaststelling van premies of een foutief betalingsproces. Samengevat kan operationeel risico optreden door tekortschieten van processen en menselijke of (IT-) technische tekortkomingen.

Voor de beheersing van de operationele risico's wordt verwezen naar hoofdstuk 6. Het fonds houdt voor dit risico geen VEV-buffer aan.

5.1j Risico actief beheer (S10)

Het risico van actief beheer doet zich voor indien het actief beheer van beleggingsmandaten leidt tot negatieve resultaten. Volgens de voorschriften van het Financieel Toetsingskader (FTK) moet een buffer worden aangehouden voor actief beheer van beursgenoteerde aandelen. Voor het fonds geldt dit alleen voor het mandaat van de beursgenoteerde vastgoedfondsen.

5.2 Inflatierisico

Het fonds is gevoelig voor zowel inflatie als deflatie. Hoge of oplopende inflatie verhoogt de geambieerde toeslagverlening. Dit risico is niet afgedekt op de korte termijn. Op de lange termijn wordt verwacht dat het rendement op de zakelijke waarden gedeeltelijk compensatie biedt voor inflatie. Bij oplopende inflatie zal de rente stijgen. Stijgende rente verlaagt het rendement op vastrentende waarden. Bij een niet volledige renteafdekking, stijgt de feitelijke dekkingsgraad, en kan er meer ruimte zijn voor toeslagverlening. Bij onvolledige doorwerking van de inflatie in de rente en een hogere renteafdekking zal die ruimte echter beperkt zijn.

Afdekken van het inflatierisico is mogelijk met inflatieswaps of 'inflation linked bonds'. Beschikbare instrumenten dekken echter veelal de Europese inflatie af en niet de Nederlandse prijsinflatie. Het bestuur kan deze instrumenten desgewenst inzetten. Afdekken van het inflatierisico kan negatieve invloed hebben op de dekkingsgraad, waardoor de nominale aanspraken in gevaar kunnen komen. Naar aanleiding van de ALM-studie 2018 (in de ALM-studie van begin 2021 is dit niet expliciet onderzocht) is daarom vastgesteld dat het afdekken van het inflatierisico bij een te lage dekkingsgraad niet aan de orde is. Indien de dekkingsgraad een evenwichtsniveau bereikt, zal het afdekken van het inflatierisico opnieuw in overweging worden genomen.

Deflatie (dalende prijzen) kan nadelig zijn voor het fonds. Deflatie zal gepaard gaan met een negatieve economische ontwikkeling en lage rendementen. Daar staat tegenover dat geen toeslagen hoeven worden verleend en verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten in een dergelijke situatie niet hoeven leiden tot verlies van koopkracht.

5.3 Derivatenrisico

Derivatenrisico is het risico dat bij verkeerd gebruik van derivaten onbedoelde verliezen ontstaan. Dit kan onder andere worden veroorzaakt door het tegenpartijrisico (zie de toelichting op de jaarrekening nummer 5.1e), het liquiditeitsrisico (zie de toelichting op de jaarrekening nummer 5.1g) of onvoldoende kennis van de werking van derivaten. Tegenpartijrisico en liquiditeitsrisico zijn afgedekt als omschreven in genoemde toelichtingen. Bij de inzet van derivaten laat het fonds zich informeren door externe adviseurs en is de uitvoering uitbesteed bij de vermogensbeheerders. Het fonds maakt geen gebruik van derivaten of constructies die het niet begrijpt en zet derivaten alleen in voor het afdekken van risico's of, indien dit efficiënt is, ter vervanging van een directe belegging, zonder additionele exposure van risico.

5.4 Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarden verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar. Met de kredietcrisis van 2008, de coronacrisis van 2020 en de oorlog tussen Rusland en Oekraïne is dit voorheen zeer uitzonderlijk geachte risico manifest geworden. Bij het fonds heeft de kredietcrisis geleid tot verscherpte aandacht voor de kwaliteit van de kredietportefeuilles. Verder wordt in de ALM-studies en risicobudgetanalyses expliciet rekening gehouden met de impact van diverse economische scenario's, inclusief de gevoeligheid van beleggingen voor marktontwikkelingen. Het fonds heeft een contingencyplan opgesteld dat periodiek wordt geactualiseerd, met maatregelen en bevoegdheden om in geval van een (dreigende) crisissituatie versneld te kunnen ingrijpen en risico's te beperken.

5.5 Sponsorrisico

Sponsorrisico betreft het risico dat de werkgever in gebreke blijft bij de betaling van de premie, bijvoorbeeld in geval van faillissement, of bij de nakoming van de uitvoeringsovereenkomst. Ingeval dit risico manifest wordt, zal het bestuur maatregelen treffen om de gevolgen voor de deelnemers op een evenwichtige wijze af te wegen.

6. Niet uit de balans blijkende verplichtingen

a. Investerings- en stortingsverplichtingen

Het fonds is verplichtingen aangegaan voor beleggingen in private equity. Stortingen in private equity vinden gespreid plaats over meerdere jaren. Ultimo 2024 is € 0,1 miljoen (2023: € 0,1 miljoen) nog niet gestort.

b. Kredietovereenkomst

Ter beperking van het liquiditeitsrisico is met ABN AMRO Bank een kredietovereenkomst gesloten met onbepaalde looptijd voor een krediet in rekening-courant van maximaal € 8,0 miljoen. In 2024 is geen gebruikgemaakt van deze faciliteit.

7. Verbonden partijen

a. Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, tussen het fonds en WKNL, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

b. Transacties met bestuurders en de raad van toezicht

De beloning van bestuurders en de leden van de raad van toezicht staat in de toelichting op de jaarrekening nummer 10 en paragraaf 4.5. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

c. Overige transacties met verbonden partijen

De inhoud van de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling staat op de website van het fonds.

Daarnaast voert het fonds werkzaamheden uit voor WKNL, die gerelateerd zijn aan de uitvoering van de pensioenregeling, waarvoor een 'Overeenkomst van gemene rekening' is afgesloten. Het fonds huurt kantoorruimte van WKNL waarvoor een huurovereenkomst is afgesloten.

Het fonds heeft door te beleggen in een aandelenindexmandaat ultimo 2024 een belang in Wolters Kluwer N.V. van €0,6 miljoen (2023: € 0,4 miljoen). Ultimo 2024 belegde het fonds voor € 1,1 miljoen in obligaties van Wolters Kluwer (2023: niet). Hiermee voldoet het fonds aan artikel 135 van de Pensioenwet, dat voorschrijft dat beleggingen in de bijdragende onderneming worden beperkt tot 5% van de totale beleggingsportefeuille. In de fondsstatuten is een maximum van 2,5% opgenomen, waaraan wordt voldaan.

8. Toelichting op de staat van baten en lasten 2024 (x € 1.000)

Beleggingsopbrengsten

	2024	2023
<i>Directe beleggingsopbrengsten</i>		
Obligaties	16.825	13.147
Aandelen	6.921	7.812
Vastgoed	3.726	3.849
Liquide middelen	86	123
	<u>27.558</u>	<u>24.931</u>
Af:		
Directe kosten vermogensbeheer ⁽¹⁾	<u>2.986</u>	<u>2.888</u>
Netto directe opbrengsten	24.572	22.043
<i>Indirecte beleggingsopbrengsten</i>		
Obligaties	-6.199	25.430
Aandelen	80.580	51.170
Vastgoed	4.084	-3.439
Private equity	-375	-389
Renteswaps	2.455	12.132
Valutatermijncontracten	-40.112	7.203
Liquide middelen	3.041	3.469
	<u>43.474</u>	<u>95.576</u>
Af:		
Indirecte kosten vermogensbeheer ⁽¹⁾	<u>1.196</u>	<u>1.485</u>
Netto indirecte opbrengsten	42.278	94.091
Totaal beleggingsopbrengsten	66.850	116.134

(1) Directe kosten vermogensbeheer zijn kosten die het fonds rechtstreeks betaalt. Indirecte kosten vermogensbeheer zijn kosten die verwerkt zijn in de indirecte beleggingsopbrengsten van beleggingsfondsen. Transactiekosten zijn in zowel de directe als de indirecte kosten verwerkt. Voor zover transactiekosten niet direct in rekening worden gebracht, zijn deze afgeleid van de bied- en laatkoersen. Indien geen gegevens per transactie beschikbaar zijn, worden deze kosten geschat op basis van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. In paragraaf 4.5 worden de kosten vermogensbeheer toegelicht en gespecificeerd.

Premies en koopsommen

	2024	2023
<i>Feitelijke premie</i>		
Periodieke premies werkgevers	7.650	6.975
Periodieke premies deelnemers	3.709	3.380
Totaal	11.359	10.355
Dotatie premie-egaliseringsreserve	-1.155	-
Beschikbare premie	10.204	10.355
<i>Gedempte kostendeekkende premie</i>		
Actuarieel benodigde premie	5.660	5.594
Opslag voor uitvoeringskosten	200	200
Opslag voor instandhouding van het VEV	1.007	1.007
Opslag voor voorwaardelijke toeslag	3.337	3.455
Totaal	10.204	10.256
<i>Zuivere kostendeekkende premie</i>		
Actuarieel benodigde premie	10.448	9.155
Opslag voor uitvoeringskosten	200	200
Opslag voor instandhouding van het VEV	1.860	1.648
Totaal	12.508	11.003
Premiedekkingsgraad	95,8%	110,9%

In 2024 is een premie in rekening gebracht van 24,5% van de pensioengrondslag (2023: 24,5%).

De gedempte kostendeekkende premie voor 2024 is net als voor 2023 vastgesteld volgens artikel 128 van de Pensioenwet, met de verwachte waarde van het toekomstig rendement en een bufferopslag ter hoogte van het VEV per 31 december 2023 van 17,8% (per 31 december 2022: 18,0%). Bij deze premiedemping zijn de premiecomponenten in 2024 gebaseerd op de rentetermijnstructuur per 30 september 2023, zoals gepubliceerd door DNB, en de inflatiecurve per diezelfde datum (2023: rente en inflatie per 30 september 2022). In percentages van de pensioengrondslag bedroeg de gedempte kostendeekkende premie 22,0% (2023: 24,4%).

De zuivere kostendeekkende premie volgens artikel 128 van de Pensioenwet, inclusief de bufferopslag van 17,8% (2023: 18,0%), bedroeg in 2024 als percentage van de pensioengrondslag 27,0% (2023: 26,2%).

Het tekort op de zuivere kostendeekkende premie voor dotatie premie-egaliseringsreserve in 2024 was € 1,1 miljoen (2023: tekort van € 0,7 miljoen).

De premiedekkingsgraad was in 2024 95,8% (2023: 110,9%). De premiedekkingsgraad wordt berekend exclusief de bufferopslag, maar houdt wel rekening met dotatie/onttrekking aan de premie-egaliseringsreserve (in 2024: dotatie van 1.155, in 2023: niet van toepassing).

Voor een verdere toelichting op het premiebeleid zie paragraaf 3.2.

Pensioenuitkeringen

	2024	2023
Ouderdomspensioen	29.431	29.116
Partnerpensioen	6.932	6.840
Wezenpensioen	50	65
Prepensioen	13	33
Totaal	36.426	36.054

Uitvoeringskosten

	2024	2023
Bestuurskosten	403	400
Administratiekosten	1.745	1.038
Advies- en controlekosten	1.020	375
Huur	25	33
Bruto uitvoeringskosten	3.193	1.846
Interne kosten toegerekend aan vermogensbeheer	-711	-615
Uitvoeringskosten gedragen door pensioenfondsen	2.482	1.231
Kosten gedragen door werkgever	37	36
Netto uitvoeringskosten	2.519	1.267
Kosten CWO	1.289	-
Netto uitvoeringskosten exclusief CWO	1.230	1.267

Honoraria accountant

In de uitvoeringskosten zijn onder controlekosten begrepen de honoraria voor KPMG voor de controle van de jaarrekening.

	2024	2023
KPMG Accountants N.V.		
Controle jaarrekening	100	76
Andere controleopdrachten	-	15
Totaal KPMG Accountants N.V.	100	91

Kosten inclusief BTW

Vermeerdering voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening

De belangrijkste posten vermeld in de staat van baten en lasten zijn:

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de

in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en de verzekering voor nabestaandenpensioen.

Toeslagverlening

De toeslagverlening per 1 januari 2025 is opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2024. De toeslagverlening per 1 januari 2024 is opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2023.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is opgerent met 3,4% (2023: 3,3%), zijnde de 1-jaarsrente per 1 januari 2024.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de werkelijk betaalde pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Onttrekking voor uitvoeringskosten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening pensioenverplichtingen betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de werkelijk betaalde kosten in de verslagperiode. In de koopsommen voor de aan het boekjaar toe te rekenen pensioenopbouw is een vaste opslag van € 200.000,- opgenomen voor de huidige uitvoeringskosten. Daarnaast valt 2,7% van de actuarieel berekende verwachte uitkeringen voor dekking van toekomstige administratiekosten vrij.

Wijziging marktrente (UFR) 31 december

Jaarlijks wordt de marktwaaarde van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur per die datum. De ontwikkeling van de rente-termijnstructuur resulteerde in 2024 tot een stijging van de pensioenverplichtingen van € 11,7 miljoen.

Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten

De mutatie in de voorziening pensioenverplichtingen in verband met inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt als saldo verantwoord onder dit hoofd. Zie de onderstaande tabel.

Waardeoverdrachten

	2024	2023
Inkomende waardeoverdrachten	1.075	1.305
Uitgaande waardeoverdrachten en afkoop kleine pensioenen	-1.555	-1.228
Saldo	-480	77
<i>Resultaat op waardeoverdrachten</i>		
Inkomende waardeoverdrachten	1.075	1.305
Toevoeging aan voorziening (1)	-1.787	-1.399
Uitgaande waardeoverdrachten en afkoop kleine pensioenen	-1.555	-1.228
Onttrekking aan voorziening (1)	2.256	1.230
Resultaat	-11	-92

Resultaat op overlevingskansen

Het resultaat op overlevingskansen (sterfteresultaat) was in 2024 een last van € 0,3 miljoen (2023: last van € 0,4 miljoen).

Overige mutaties

Onder het hoofd overige mutaties worden onder andere de resultaten op arbeidsongeschiktheid en uitruil verantwoord. In 2024 bedroeg het resultaat op overige mutaties een verlies van € 0,2 miljoen (2023: een verlies van € 1,2 miljoen, inclusief overgang op een nieuw administratiesysteem)

9. Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden zijn in 2024 verricht door 8 werknemers die in dienst zijn of waren van de werkgever. De hieraan verbonden kosten bedroegen € 767.172,- (2023: € 667.381,-), die de werkgever heeft doorberekend aan het fonds. Een aantal medewerkers kreeg een tijdelijke FTE-verhoging voor ondersteuning bij de CWO. De kosten voor de regeling om medewerkers van het pensioenbureau tot liquidatiedatum te behouden zijn niet in deze kosten opgenomen (zie paragraaf 2.2).

10. Vergoedingen bestuur en raad van toezicht

Bestuursleden niet in actieve dienst ontvangen een vaste vergoeding op jaarbasis. Bestuursleden in actieve dienst ontvangen de helft van deze vergoeding. De externe bestuursvoorzitter ontvangt van de werkgever een op jaarbasis overeengekomen vaste vergoeding. Het externe onafhankelijke bestuurslid, tevens voorzitter van de beleggingscommissie, ontvangt een vaste vergoeding op jaarbasis.

In totaal is in 2024 € 116.545,- aan vergoedingen door het fonds verstrekt aan bestuursleden (2023: € 103.558,-).

De leden van de raad van toezicht ontvingen in 2024 voor het uitvoeren van hun werkzaamheden een met hen op jaarbasis overeengekomen vaste vergoeding, in totaal € 38.738,- (2023: € 38.652,-).

De kosten voor het bestuur waren in 2024 hoger dan in 2023 vanwege aanvullende vergoedingen voor tijdsbesteding aan de CWO.

11. Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

12. Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2025 heeft de CWO naar HNPf plaatsgevonden. Vanaf dat moment is het fonds in liquidatie. Er zijn geen pensioenactiviteiten meer, de bezittingen zijn overgedragen naar HNPf. Naar verwachting wordt de liquidatie van het fonds in 2025 afgerond..

13. Vaststelling van de jaarrekening

Het college van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland in liquidatie heeft de jaarrekening vastgesteld in de vergadering van 7 mei 2025. Bij deze vergadering was ook een delegatie van de raad van toezicht aanwezig.

Deventer, 7 mei 2025

College van vereffenaars:

R. Kruijff, voorzitter

A.P. Keur, secretaris

D. Blees

C.E. Gijsbers

D. Schaafsma

S.E.M. Verhoef

Raad van toezicht:

E.C.H. Klijn, voorzitter

E.R. Capitain

L.L.F. Rutgers

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland (in liquidatie) te Deventer is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland (in liquidatie), zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het college van vereffenaars van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 9.800.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 490.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland (in liquidatie) is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Apeldoorn, 7 mei 2025

drs. J.L.A. Schilder AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het College van Vereffenaars en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland in liquidatie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland in liquidatie per 31 december 2024 en van het saldo van baten en lasten over 2024, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland in liquidatie ('de Stichting' of 'het fonds') te Deventer gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2024;
- 2 de staat van baten en lasten over 2024;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2024; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

KPMG Accountants N.V., een naamloze vennootschap ingeschreven in het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Limited, een Engelse entiteit.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit
- Materialiteit van EUR 9,8 miljoen 0.9% van het pensioenvermogen
Risico van een afwijking van materieel belang vanwege risico's gerelateerd aan Fraude, NOCLAR en Continuïteit
- Frauderisico's: veronderstelde risico van doorbreken interne beheersing door het College van Vereffenaars geïdentificeerd en verder uiteengezet in de sectie 'Controleaanpak risico van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving'. - Risico's in verband met het niet naleven wet- en regelgeving (NOCLAR): geen rapporteerbare risico's van een afwijking van materieel belang vanwege NOCLAR risico's geïdentificeerd. - Continuïteitsrisico's: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd.
Kernpunten
- Waardering van beleggingen - Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen - Collectieve waardeoverdracht

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 9,8 miljoen (2023: EUR 9 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2024 (0,9%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het College van Vereffenaars en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 0,49 miljoen rapporteren aan het College van Vereffenaars en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan diverse vermogensbeheerders. Daarnaast is de beleggingsadministratie en custody dienstverlening uitbesteed.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door de diverse vermogensbeheerders, de beleggingsadministrateur en de custodian.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van de diverse vermogensbeheerders, de beleggingsadministrateur en de custodian, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2024 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het College van Vereffenaars van de kwaliteit van de uitbesteding aan de diverse vermogensbeheerders, beleggingsadministrateur en custodian.

Wij hebben, door middel van deelwaarnemingen beleggingen en beleggingsstromen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten verkregen.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 5 van het jaarverslag beschrijft het College van Vereffenaars de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en neemt de raad van toezicht deze beschrijving in beschouwing.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en haar bedrijfsomgeving, en van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het College van Vereffenaars en de raad van toezicht en bij andere relevante functies, zoals Compliance en hebben wij correspondentie met relevante toezichthoudende autoriteiten en regelgevers in onze evaluatie betrokken. We hebben

elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, waaronder inspectie van liquidatiekosten.

Op basis van onze risicoanalyse werkzaamheden hebben wij de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening in het geval van het niet-voldoen aan deze regelgeving:

- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot de identificatie van een rapporteerbaar risico van een afwijking van materieel belang vanwege het niet voldoen aan wet- en regelgeving.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (waaronder premieopbrengsten, directe beleggingsopbrengsten en gerealiseerde indirecte beleggingsopbrengsten) als niet significant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.

De premieopbrengsten en directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengstenstromen, zonder aanwezige significante schattingselementen.

Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsopbrengsten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het College van Vereffenaars van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van dat relevant is voor onze controle (dit betreft het relevante veronderstelde risico zoals vastgelegd in de controlestandaarden). Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het College van Vereffenaars (een verondersteld risico)

Risico:

- Het College van Vereffenaars is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van de risico's op fraude, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Als onderdeel van de beoordeling van het frauderisico hebben wij een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger

frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.

- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het College van Vereffenaars met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar het kernpunt met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van beleggingen.
- We hebben geïdentificeerd of er journaalposten en andere aanpassingen zijn gemaakt aan het einde van de rapportageperiode. De uitkomst hiervan is dat er geen journaalposten en andere aanpassingen hebben plaatsgevonden aan het einde van de rapportageperiode.

Onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude heeft niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het College van Vereffenaars en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het College van Vereffenaars van de Stichting heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het College van Vereffenaars te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het College van Vereffenaars alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een significant continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het College van Vereffenaars en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting bedragen EUR 1.079 miljoen (circa 90% van het balanstotaal). Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 4 van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 957 miljoen (88,7%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor EUR 122 miljoen (11,3%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op afgeleide marktnoteringen en andere geschikte waarderingsmodellen. Het bepalen van de marktwaaarde voor deze laatste beleggingscategorie is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het College van Vereffenaars, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle.

In de toelichting in noot 3 geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 3 zijn de gehanteerde waarderingmethoden en belangrijke veronderstellingen voor de waardering van deze beleggingscategorie uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Wij maken gebruik van de beheersmaatregelen die zijn ingericht bij de vermogensbeheerder en die onderdeel zijn van de Standaard 3402 type II-rapportage (waarbij een goedkeurend assurancerapport van de accountant is afgegeven). Deze relevante beheersmaatregelen zijn gericht op de aanstelling van betrouwbare fondsmanagers enerzijds en de betrouwbare aanlevering en toereikende evaluatie van periodieke performancecijfers anderzijds. Daarnaast hebben wij de aansluiting vastgesteld tussen de financiële administratie en de actuele financiële rapportages van fondsmanagers, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Vervolgens hebben wij de waardering van beleggingen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen en netto contante waarde-berekeningen en hebben wij andere geschikte waarderingsmodellen onderzocht.

De waardering van beleggingen gebaseerd op marktnoteringen (fondsen vastrentende waarden, aandelenfondsen en vastgoedfondsen) hebben wij onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Wij hebben ook de monitoring van de uitvoeringsorganisatie op recente financiële informatie verkregen na balansdatum over de waarde van beleggingen op balansdatum betrokken. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig bepaalde waarderingen op basis van zelfstandig verkregen in de markt waarneembare prijzen.

De waardering van beleggingen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen (fondsen vastrentende waarden) en andere geschikte waarderingsmodellen (vastgoedfondsen) hebben wij getoetst aan de hand van recente, door andere onafhankelijke accountants gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountants.

De waardering van beleggingen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen hebben wij getoetst aan de hand van recente, door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant. Bovendien hebben wij de monitoring van de Stichting op recente financiële informatie van de beleggingen na balansdatum in onze werkzaamheden betrokken.

Bovendien hebben wij ook de monitoring van de Stichting op recente financiële informatie van de beleggingen na balansdatum in onze werkzaamheden betrokken.

De waardering van de afgeleide marktnoteringen (derivaten) hebben wij onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingsmethodieken vergeleken met zelfstandig bepaalde waarderingsmethodieken op basis van zelfstandig verkregen in de markt waarneembare prijzen.

Tot aan de datum van onze controleverklaring hebben wij voor EUR 0,9 miljoen (circa 0,6%) van de niet-beursgenoteerde beleggingscategorieën de waardering niet kunnen toetsen aan door een accountant gecontroleerde jaarrekeningen voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Wanneer niet tijdig een jaarrekening die is voorzien van een goedkeurende controleverklaring beschikbaar is, hebben wij de betrouwbaarheid van de marktwaardering zoals door de fondsmanager afgegeven, vastgesteld door de inschatting van deze fondsmanagers uit voorgaande jaren te toetsen aan de hand van de later in het jaar beschikbaar gekomen gecontroleerde jaarrekeningen.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het College van Vereffenaars, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het College van Vereffenaars zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het College van Vereffenaars heeft in de toelichting in noot 3 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In noot 5 (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaire [die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaire over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het College van Vereffenaars gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het College van Vereffenaars geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaire. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Collectieve waardeoverdracht

Omschrijving

Per 1 januari 2025 heeft de Stichting de opgebouwde pensioenrechten en pensioenaanspraken door middel van een collectieve waardeoverdracht overgedragen aan Het Nederlandse Pensioenfonds (hierna: "Hnpf"). Uitgangspunt bij deze collectieve waardeoverdracht is dat er geen wijzigingen plaatsvinden in het kader van de assumpties die ten grondslag liggen aan de voorziening pensioenverplichtingen. De pensioenregeling wordt uitgevoerd in een aparte kring binnen Hnpf.

Het college van vereffenaars heeft in de jaarrekening en het bestuursverslag (verslag van college van vereffenaars) een toelichting opgenomen ten aanzien van de collectieve waardeoverdracht en (voorgenomen) liquidatie en vereffening van de Stichting. De collectieve waardeoverdracht per 1 januari 2025 heeft geen impact op de financiële gegevens zoals opgenomen in de jaarrekening 2024.

Onze aanpak

Wij hebben kennisgenomen van de relevante documentatie omtrent de collectieve waardeoverdracht en (voorgenomen) liquidatie en vereffening van de Stichting. Wij

hebben kennisgenomen van de toelichtingen zoals opgenomen in de jaarrekening en het bestuursverslag (verslag van college van vereffenaars) in het kader van de collectieve waardeoverdracht en (voorgenomen) liquidatie en vereffening.

Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten in het kader van het hanteren van de continuïteitsveronderstelling bij de jaarrekening 2024 beoordeeld.

Wij hebben vastgesteld dat de door het college van vereffenaars gehanteerde uitgangspunten in het kader van de technische voorzieningen per 31 december 2024 niet zijn gewijzigd in het kader van de collectieve waardeoverdracht naar Hnpg per 1 januari 2025.

Onze observatie

In het kader van de door ons verrichte werkzaamheden hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd met impact op onze controle. De toelichting zoals opgenomen in de jaarrekening onder noot gebeurtenissen na balansdatum en de toelichting zoals opgenomen in het bestuursverslag (verslag van college van vereffenaars) zijn toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag (verslag van college van vereffenaars) en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van vereffenaars is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Vereffenaars en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het College van Vereffenaars is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het College van Vereffenaars verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het College van Vereffenaars noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het College van Vereffenaars, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet- naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Vereffenaars afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het College van Vereffenaars de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het College van Vereffenaars het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het College van Vereffenaars moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van de controle van de jaarrekening is opgenomen in bijlage bij deze controleverklaring als onderdeel van de 'overige gegevens'. Deze beschrijving vormt onderdeel van onze controleverklaring.

Amstelveen, 7 mei 2025

KPMG Accountants N.V.

N. ten Dam RA

Bijlage

Beschrijving van onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Vereffenaars en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Vereffenaars gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het College van Vereffenaars en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het College van Vereffenaars en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Bijlage 1:

Personalia

College van vereffenaars

D. Blees
C.E. Gijsbers (vanaf 2 februari 2024)
A.P. Keur (secretaris)
R. Kruijff (voorzitter)
D. Schaafsma
S.E.M. Verhoef

Verantwoordingsorgaan

P.P.J.M. Ankoné (voorzitter)
R.G.C. Crommelin
B. Damen
P.M. van der Jagt (secretaris)
M.B.J. van der Horst-van Zijl
R. Neve
M. Peters-Eshuis (vanaf 6 september 2024)
R.P. Stienstra
R.H. Swens
A.C. Visser

Raad van toezicht

E.R. Capitain
E.C.H. Klijn (voorzitter)
L.L.F. Rutgers

Sleutelfunctiehouder en -vervuller actuariel

Drs. J.L.A. Schilder AAG
(WTW)

Sleutelfunctiehouder interne audit

H. van de Bunt

Sleutelfunctie vervuller interne audit

R. de Waard
(BDO)

Sleutelfunctiehouder risicobeheer

K.E. Bunte

Sleutelfunctie vervuller risicobeheer

D.J. Buijs
(Probability & Partners)

Beleggingscommissie

G.W.J. Dessing
R. Kruijff
S.E.M. Verhoef (voorzitter)

Pensioencommissie

D. Blees
D. Schaafsma (voorzitter)
M. Leppink

Risicobeheercommissie

K.E. Bunte (voorzitter)
C.E. Gijsbers (vanaf 2 februari 2024)
A.P. Keur

Pensioenbureau

D.J. Buijs (Probability & Partners)
B. Bussink
R. Heidemans (chief investment officer)
E.H. Kerkhof
A.H. van den Langenberg (zelfstandig actuaire)
B.J. Lefeber (hoofd pensioenzaken)
K. Nauta-van der Linden (directeur)
A.M.M. Elnemr
T.J.C. Prins
T.C. Sturkenboom

Accountant

N. ten Dam RA
(KPMG Accountants N.V.)

Certificerend actuaire

Drs. J.L.A. Schilder AAG
(WTW)

Adviseur actuaire

R.E.V. Meijer
(Sprenkels)

Compliance officer

H. Pullen
(TriVu)

Bijlage 2:

Checklist naleving Code Pensioenfondsen per 31 december 2024

Thema's	Normen	Toepassing en naleving van de normen door het fonds
1. Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden	1 t/m 7	– Het fonds heeft uitgebreid stilgestaan bij de houdbaarheid van de missie, visie en strategie. Dit heeft geleid tot het besluit tot liquidatie en CWO (zie hoofdstuk 1). – Het fonds heeft aandacht voor duurzaamheid. Het MVB-beleid van het fonds is mede op basis van een deelnemersenquête tot stand gekomen. De uitkomsten van de enquête hebben aan de basis gestaan van de implementatie van de voting choices in 2024 (zie hoofdstuk 4). Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent MVB en het stembeleid vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor alle belanghebbenden (zie paragraaf 4.4.6 en 4.4.7). – Het fonds heeft bij ieder besluit dat het neemt aandacht voor de vraag of evenwichtige belangenafweging speelt. Indien dit het geval is, wordt dit altijd als vast onderdeel uitgewerkt in de bestuurlijke stukken en besproken voorafgaand aan besluitvorming. Bij de totstandkoming van het beoordelingskader evenwichtigheid invaren heeft evenwichtige belangenafweging een zware rol gespeeld (zie paragraaf 1.3). – Het fonds staat dicht bij de belanghebbenden. Zij zijn rechtstreeks vertegenwoordigd in het bestuur en het verantwoordingorgaan. Het pensioenbureau houdt kantoor in het pand van de werkgever. Daarnaast wordt periodiek onderzoek gedaan naar de voorkeuren van deelnemers, bijvoorbeeld de MVB-enquête (2022), het risicopreferentieonderzoek (2023) en deelnemerspanels. – De invulling van de open norm keuzebegeleiding is in 2023 bepaald en per 2024 geïmplementeerd (zie paragraaf 2.1.2). De eerste terugkoppeling van deelnemers op het gebruik van de planner en de ondersteuning daarbij vanuit het pensioenbureau is positief. Er is geen formele evaluatie uitgevoerd. – Het fonds heeft een duidelijke visie op kwaliteit, welke onder andere terugkomt in de kernwaarden uit het strategisch communicatiebeleid (zie paragraaf 2.1). De kosten worden scherp gemonitord en per kwartaal bewaakt door het bestuur. Jaarlijks vindt benchmarken van de kosten plaats (zie paragraaf 4.5) – Het fonds heeft een uitbestedingsbeleid en een vaste cyclus voor de jaarlijkse evaluatie en beoordeling van de belangrijkste leveranciers en uitbestedingspartijen. De uitkomsten worden gedeeld met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

Thema's	Normen	Toepassing en naleving van de normen door het fonds
2. Goed besturen	8 t/m 16	– Het bestuur werkt voor ieder (voorgenomen) besluit met voorleggers waarin opties en overwegingen, impact op belanghebbenden, risico's en rol van overige fondsorganen standaard zijn opgenomen en uitgewerkt waardoor helder is welke actie of besluit moet worden genomen. – De aanbevelingen van de raad van toezicht en adviezen van het verantwoordingsorgaan worden meegenomen in de besluitvorming en schriftelijk teruggekoppeld. Bij alle besluiten rondom de CWO en liquidatie is dit expliciet vastgelegd in de vier verantwoordingsdocumenten die hiervoor zijn opgesteld. – Bij het vaststellen van het bestuurlijk jaarplan wordt vooraf (in afstemming met de sleutelfunctiehouders) bepaald voor welke besluiten opinies van sleutelfunctiehouders nodig zijn. Opinies worden voorafgaand aan de besluitvorming door het bestuur ontvangen en aantoonbaar meegewogen in het besluit. – De beleidscyclus is voor alle beleidsdomeinen vastgelegd in een beleidsregister. De actualiteit wordt bewaakt door het pensioenbureau. Alle beleidsdocumenten worden ten minste eens per drie jaar volledig geëvalueerd en herzien. – De taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering is duidelijk belegd (zie paragraaf 5.1). Het bestuur is collectief verantwoordelijk, de voorzitter is het eerste aanspreekpunt en bereidt de besluitvorming in nauwe samenwerking met het pensioenbureau voor. Ieder bestuurslid heeft stemrecht. – Door middel van dit jaarverslag legt het bestuur op transparante, open en toegankelijke wijze verantwoording af. – Het bestuur heeft de cultuur van risicobewustzijn geborgd en bevordert deze cultuur door hierin ook zelf het goede voorbeeld te geven.
3. Effectief intern toezichthouden en controle uitvoeren	17 t/m 23	– De raad van toezicht heeft als een van de eerste fondsen een toezichtvisie opgesteld (2022), waaruit jaarlijks een toezichtplan wordt vastgesteld. – Onderdeel van het jaarlijks toezichtplan is een normenkader waarop de raad van toezicht het bestuur beoordeelt. Rondom het besluit tot liquidatie en CWO is dit normenkader vooraf gedeeld met het bestuur. – De raad van toezicht is rolbewust. Zij is een gesprekspartner voor het bestuur en de directeur van het pensioenfonds. De raad van toezicht opereert positief kritisch. – De accountant en certificerend actuaris voeren geen andere werkzaamheden uit dan de controle van de jaarrekening respectievelijk de certificering. De werkzaamheden als sleutelfunctiehouder actuariael worden door het fonds beoordeeld als verlengstuk van de certificeringswerkzaamheden. – Het functioneren van de accountant en de actuaris wordt jaarlijks beoordeeld. De uitkomsten van deze beoordeling deelt het bestuur met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

Thema's	Normen	Toepassing en naleving van de normen door het fonds
4. Verantwoording en inspraak organiseren	24 t/m 32	– Het bestuur heeft in 2024 uitgebreid verantwoording afgelegd over de belangrijkste besluitvorming in de vorm van verantwoordingsdocumenten. – Een delegatie van het bestuur was tijdens iedere vergadering van het verantwoordingsorgaan aanwezig om een toelichting te geven en vragen te beantwoorden. Er heeft twee keer een overlegvergadering tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan plaatsgevonden. Het verantwoordingsorgaan is daarnaast twee keer aangesloten bij studiedagen van het bestuur. – De rapportage van de raad van toezicht en de bestuurlijke reactie daarop is opgenomen in dit verslag. – Twee keer per jaar heeft het bestuur een overlegvergadering met de raad van toezicht en bespreekt daarin ook de wijze waarop toezicht wordt gehouden. Vier keer per jaar is er afstemming tussen de voorzitter en secretaris van het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht en de directeur (voorzittersoverleg). – Het verantwoordingsorgaan heeft periodiek overleg met het bestuur en de raad van toezicht. Adviezen worden door het verantwoordingsorgaan schriftelijk of via notulen van overlegvergaderingen uitgebracht. – Het verantwoordingsorgaan ziet nadrukkelijk toe op de evenwichtige belangenafweging door het bestuur en bevraagt het bestuur hier kritisch op. – De dialoog met belanghebbenden wordt door het bestuur actief opgezocht. Dit jaar is dit vooral gedaan door het organiseren van diverse bijeenkomsten, zowel fysiek als digitaal. Vragen van deelnemers zijn daarbij opgehaald en structureel beantwoord. De meest gestelde vragen zijn opgenomen op de transitiepagina op de website van het fonds.

Thema's	Normen	Toepassing en naleving van de normen door het fonds
5. Effectief functioneren van fondsorganen	33 t/m 49	– Het bestuur heeft het geschiktheids- en diversiteitsbeleid vastgesteld om de geschiktheid, complementariteit, diversiteit en inclusie en continuïteit te borgen. De afspiegeling van belanghebbenden is geborgd in het paritaire karakter van het bestuur. – Het fonds voldoet grotendeels aan de diversiteitsvereisten voor wat betreft leeftijd en geslacht. Alleen in het verantwoordingsorgaan is, ondanks de inspanningen die hiervoor gedaan zijn, de leeftijdscategorie jonger dan 40 niet vertegenwoordigd. – Bestuursleden, leden van de raad van toezicht en leden van het verantwoordingsorgaan worden voor vier jaar benoemd. In beginsel is dit voor maximaal twee termijnen. Eén bestuurslid is per 2023 herbenoemd voor een derde termijn vanwege haar specifieke kennis en ervaring op IT gebied. Met het oog op de aanstaande liquidatie is besloten om termijnen die tussen het voorgenomen besluit en daadwerkelijke opheffing van het fonds afliepen te verlengen tot de feitelijke opheffing van het fonds. – Het fonds heeft een beheerst beloningsbeleid en is zeer terughoudend met prestatiegerelateerde beloningen. Met het oog op de additionele werkzaamheden voor de CWO en liquidatie is de vergoeding van leden van het verantwoordingsorgaan in 2023 verhoogd en is in 2024 aan enkele bestuursleden met functies in stuur- of werkgroepen een additionele beloning toegekend. – Bij tussentijds vertrek of ontslag van bestuursleden of leden van de raad van toezicht wordt geen transitie- of ontslagvergoeding verstrekt. In 2024 is (als onderdeel van de collectieve ontslagaanvraag voor alle medewerkers van het pensioenbureau, zie paragraaf 2.2) en aan de directeur, als mede beleidsbepaler van het fonds, een ontslagvergoeding toegekend. Deze vergoeding is conform het sociaal plan en gelijk aan alle overige medewerkers van WKNL. – Het bestuur heeft de gewenste cultuur vastgelegd in het integriteitsbeleid en in de gedragscode van het fonds. Het bestuur ziet erop toe dat alle bij het fonds betrokken personen daarvan op de hoogte zijn en zich daarnaar gedragen en dat de naleving van de gedragscode van ondertekening wordt voorzien (zie paragraaf 5.7). – Nevenfuncties en tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld aan de compliance officer en beoordeeld. Voorafgaand aan de selectie van een nieuwe uitvoerder, is een specifieke uitvraag rondom belangenverstrengeling uitgevoerd door de compliance officer. Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie en heeft dit vastgelegd in de incidentenregeling en klokkenleidersregeling (in 2024 herzien) en ziet erop toe dat externe dienstverleners over een klokkenluidersregeling beschikken. – Het bestuur zorgt voor een permanente educatie van zijn leden, de medebeleidsbepalers, de medewerkers van het pensioenbureau, de sleutelfunctiehouders en de leden van de andere fondsorganen (zie paragraaf 5.4.1). – Het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht evalueren jaarlijks het eigen functioneren. Het bestuur en het verantwoordingsorgaan betrekken daarbij minimaal eens in de drie jaar een onafhankelijke derde partij (zie paragraaf 5.4.2.).

Bijlage 3:

SFDR artikel 8 periodieke rapportage

Toelichting conform Annex IV van de Sustainable Finance Disclosure regulation

Template periodieke informatieverstopping voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8,

leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en in artikel 6, eerste alinea, van Verordening

(EU) 2020/852

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Productnaam: Pensioenregeling Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): 549300UBK9ORQMBZ7Z43

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S kenmerken)

Had dit financiële product een duurzamebeleggingsdoelstelling?

☒ ☐ ☐ **Ja**

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____%

- ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
- ☐ ☒ in economische activiteiten volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ ☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%

☒ ☐ ☒ **Nee**

☐ Het product **promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken**. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van ____% duurzame beleggingen

- ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden
- ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden
- ☐ met een sociale doelstelling

☒ Het product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

Duurzaamheidsindicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

In de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer (hierna: SPWKN) worden bedrijven of instellingen die zich niet hielden aan breed aanvaarde maatschappelijke normen uitgesloten. SPWKN heeft aan dit kenmerk voldaan door met uitsluitingen (screens) op aandelen en bedrijfsobligaties niet te beleggen in ondernemingen die:

- controversiële en nucleaire wapens produceren.
- fossiele brandstoffen als thermische kool en teerzanden produceren.
- tabaksproducten produceren.
- wapens voor burgers produceren.
- die de UN Global Compact regels op het gebied van mensenrechten, arbeidsstandaarden en milieuschenden.
- een slechte ESG score hebben.
- stelselmatig betrokken zijn bij zeer ernstige controverses.
- stelselmatig betrokken zijn bij ernstige controverses op kinderarbeid.

- meer dan 5% inkomsten genereren uit de exploitatie van kansspelen.
- meer dan 15% inkomsten genereren uit ondersteunende bedrijfsactiviteiten voor de kansspelindustrie.

SPWKN wil ESG-criteria, waaronder CO2 uitstoot, meewegen bij de beleggingskeuzes. SPWKN heeft aan dit kenmerk voldaan door ESG focus benchmarks voor aandelen ontwikkelde en opkomende markten te volgen, uitsluitingen op thermische kolen en teerzanden uit te sluiten voor aandelen en bedrijfsobligaties en elk kwartaal zich te laten informeren over de ESG- en Co2 kenmerken van de portefeuille om deze informatie mee te wegen.

SPWKN paste het Glass Lewis Climate stemraamwerk toe op aandelen ontwikkelde markten.

SPWKN paste geen referentiebenchmark met E/S kenmerken toe op de totale beleggingsportefeuille. Wel werden voor aandelen ontwikkelde- en opkomende markten referentiebenchmarks met E/S kenmerken toegepast.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

- ESG scores (MSCI-adjusted methodiek) 31 december 2024 deelportefeuilles en benchmarks (parent indices):

Mandaat/fonds	Portefeuille	Benchmark
Bedrijfsobligaties	7,0	6,8
Aandelen ontwikkelde markten	7,8	6,8
Aandelen opkomende markten	7,2	5,9
Beursgenoteerd vastgoed	6,4	6,2
Gewogen gemiddelde van bovenstaande	7,4	6,7

- CO2 uitstoot, in duizend kilo per USD miljoen geïnvesteerd kapitaal, van de deelportefeuille's en benchmarks (parent indices) per 31 december 2024:

Mandaat/fonds	Portefeuille	Benchmark
Bedrijfsobligaties	94	83
Aandelen ontwikkelde markten	53	68
Aandelen opkomende markten	114	217
Beursgenoteerd vastgoed	13	12
Gewogen gemiddelde van bovenstaande	66	77

● **...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

- ESG scores (MSCI-adjusted methodiek) 31 december 2023 deelportefeuilles en benchmarks (parent indices):

Mandaat/fonds	Portefeuille	Benchmark
Bedrijfsobligaties	7,1	6,8
Aandelen ontwikkelde markten	7,9	6,9
Aandelen opkomende markten	7,1	5,7
Beursgenoteerd vastgoed	6,1	5,9
Gewogen gemiddelde van bovenstaande	7,5	6,7

- ESG scores (MSCI-adjusted methodiek) 31 december 2022 deelportefeuilles en benchmarks (parent indices):

Mandaat/fonds	Portefeuille	Benchmark
Bedrijfsobligaties	7,1	6,8
Aandelen ontwikkelde markten	7,7	7
Aandelen opkomende markten	5,5	5,4
Beursgenoteerd vastgoed	6,1	5,9
Gewogen gemiddelde van bovenstaande	7,2	6,7

• CO2 uitstoot, in duizend kilo per USD miljoen geïnvesteerd kapitaal, van de deelportefeuille's en benchmarks (parent indices) per 31 december 2023:

Mandaat/fonds	Portefeuille	Benchmark
Bedrijfsobligaties	89	89
Aandelen ontwikkelde markten	65	80
Aandelen opkomende markten	113	232
Beursgenoteerd vastgoed	13	13
Gewogen gemiddelde van bovenstaande	71	88

• CO2 uitstoot, in duizend kilo per USD miljoen geïnvesteerd kapitaal, van de deelportefeuille's en benchmarks (parent indices) per 31 december 2022:

Mandaat/fonds	Portefeuille	Benchmark
Bedrijfsobligaties	71	83
Aandelen ontwikkelde markten	74	91
Aandelen opkomende markten	217	217
Beursgenoteerd vastgoed	12	14
Gewogen gemiddelde van bovenstaande	79	91

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

In de EU-taxonomie is het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" vastgesteld. Dit houdt in dat op taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

SPWKN hield geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren, in de zin van artikel 4 van SFDR.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2024

Grootste belegging	Sector	% Activa	Land
BR Mortgage-Backed Securities Index Fund B	Mortgage Backed Securities	8%	Verenigde Staten
Blk Ics Eur As Liq Envirally A	Geldmarktfonds	5%	Ierland
CBRE GLOBAL ALPHA QFPF PARALLEL FD CT3 TP1 DIS	Niet-beursgenoteerd vastgoed	5%	Luxemburg
iShares MSCI EM ESG Enhanced U	Aandelenfonds	3%	Ierland
FRTR 4 04/25/55	Staatsobligaties	2%	Frankrijk
FRTR 0 3/4 05/25/53	Staatsobligaties	2%	Frankrijk
FRTR 0 1/2 06/25/44	Staatsobligaties	2%	Frankrijk
APPLE INC	Informatietechnologie	2%	Verenigde Staten
FRTR 3 05/25/54	Staatsobligaties	1%	Frankrijk
MICROSOFT CORP	Informatietechnologie	1%	Verenigde Staten
RAGB 1.85 05/23/49	Staatsobligaties	1%	Oostenrijk
NETHER 0 01/15/38	Staatsobligaties	1%	Nederland
AUSTRIA GOVERNMENT BOND 3.15% 20-10-53	Staatsobligaties	1%	Oostenrijk
NVIDIA CORP	Informatietechnologie	1%	Verenigde Staten
RFGB 1 3/8 04/15/47	Staatsobligaties	1%	Duitsland

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

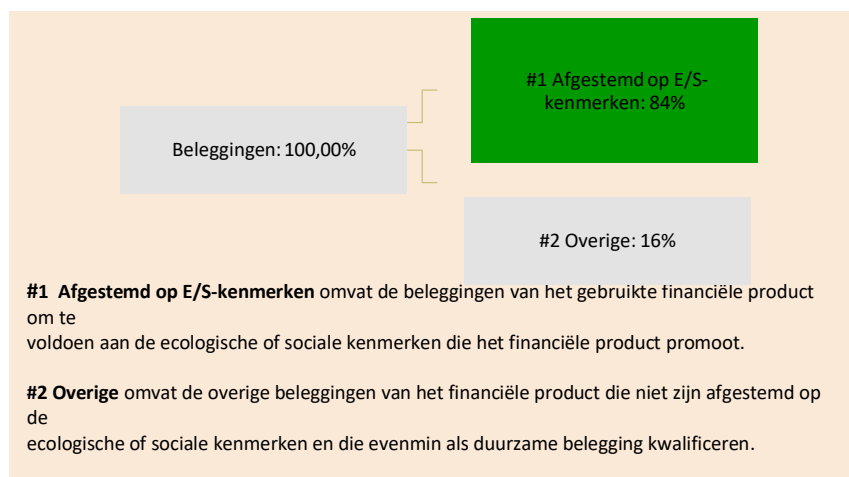
Gemiddeld 84% over 2024. De geplande allocatie van het beleggingsplan was 84%.

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

SPWKN belegde de pensioenpremies volgens de strategische asset allocatie in een variëteit van beleggingscategorieën, zoals staats-, bedrijfs- en hypotheekobligaties, geldmarktinstrumenten, aandelen ontwikkelde en opkomende markten, vastgoed met en zonder beursnotering, en derivaten. Bij elkaar werd gemiddeld ca. 84% van de beleggingsportefeuille zodanig belegd dat daarmee milieu- en sociale kenmerken gepromoot werden. Dit betreft de categorieën staatsobligaties en geldmarktinstrumenten (gemiddeld 36%), aandelen ontwikkelde markten (gemiddeld 30%), bedrijfsobligaties (gemiddeld 15%) en aandelen opkomende markten (gemiddeld 3%). Dit percentage ziet u ook terug in het overzicht hieronder onder #1. De overige beleggingen (hypotheekobligaties, vastgoed met en zonder beursnotering, en derivaten) zijn niet afgestemd op deze kenmerken en zijn opgenomen onder #2.

In welke economische sectoren werd belegd?

SPWKN belegde in 2024 in alle economische sectoren (energie, materialen, industrie, duurzame consumptiegoederen, niet-duurzame consumptiegoederen, gezondheidszorg, financiële diensten, informatietechnologie, telecommunicatiediensten, nutsbedrijven en vastgoed). Onderstaande tabel geeft de gemiddelde sectorverdeling over 2024 volgens de MSCI GICS. Van 52% van het gemiddeld belegd vermogen (aandelen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed) in 2024 was een GICS classificatie beschikbaar.

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van onderneming waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die de groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven..

Sector	% Activa
Financiële dienstverlening	12%
Informatietechnologie	10%
Gezondheidszorg	5%
Duurzame consumptiegoederen	5%
Industrie	4%
Vastgoed	4%
Telecommunicatie	3%
Energie	3%
Niet-duurzame consumptiegoederen	3%
Materialen	2%
Nutsbedrijven	1%

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

SPWKN stemde duurzame beleggingen met een milieudoelstelling niet af op de EU-taxonomie.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen?

- ☐ Ja
- ☐ In fossiel gas
- ☐ In kernenergie
- ☒ Nee

De onderstaande grafieken geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.*

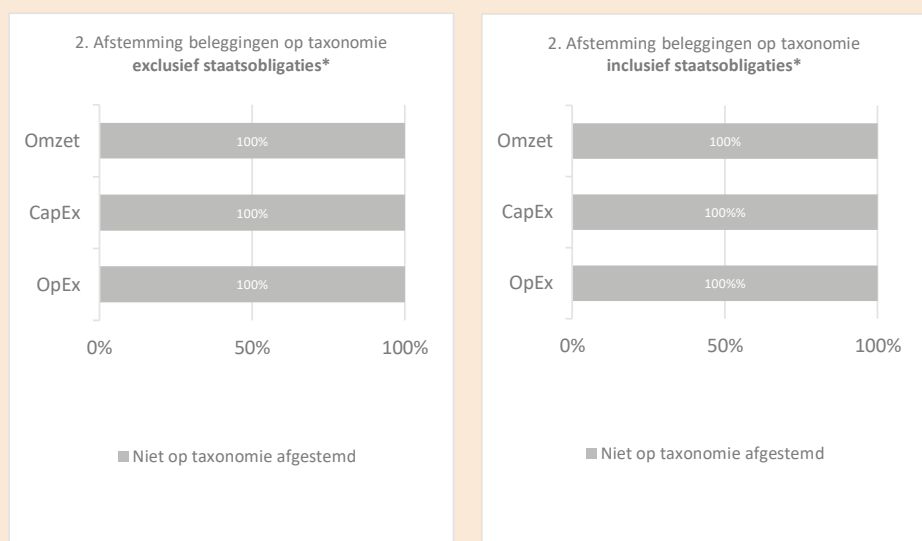
Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

*In deze diagrammen omvatten "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.

● Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

SPWKN belegde niet in transitie- en faciliterende activiteiten.

● Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde zich tot eerdere referentieperiodes?

SPWKN belegde eerder ook niet in transitie- en faciliterende activiteiten.

Wat was het minimum aandeel duurzame beleggingen met een ecologisch doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

SPWKN hanteerde geen minimumpercentage.

Wat was het minimum aandeel sociaal duurzame beleggingen?

SPWKN hanteerde geen minimumpercentage.

Begrippenlijst

ABTN	Actuarieel en bedrijfstechnische nota; nota waarin de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst, de pensioenregeling, de financiering, het beleggingsbeleid en de organisatiestructuur zijn vastgelegd
Actieve deelnemers	Deelnemers met pensioenopbouw, waaronder deelnemers met premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid
Actuariële grondslagen	Grondslagen voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen, waaronder overlevingskansen.
Actuaris	Verzekeringswiskundige
AFM	Autoriteit Financiële Markten
AI	Artificial Intelligence
ALM	Asset Liability Management. Het afstemmen van de beleggingen op de ontwikkelingen en risico's van beleggingen en verplichtingen
APF	Algemeen Pensioenfonds
Asset mix	De verdeling van de beleggingen over de verschillende beleggingscategorieën
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
Belanghebbenden	Deelnemers, de werkgever en andere partijen die betrokken zijn bij het fonds
Bestemmingsreserve	Deel van eigen vermogen voor een specifiek doel
Central Clearing	Financiële infrastructuur voor centraal afwickelen van derivatentransacties
Code Pensioenfondsen	Code voor 'goed pensioenfondsbestuur', opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid
Collateral	Onderpand als zekerstelling van de afwikkeling van derivatenposities en securities lending
COR	Centrale Ondernemingsraad
Credits	Bedrijfsobligaties en andere niet-staatsleningen
Custodian	Bedrijf voor bewaring en administratie van effecten
CWO	Collectieve waardeoverdracht
Deelnemers	Onder deelnemers wordt verstaan de actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden
Dekkingsgraad	
– Feitelijke dekkingsgraad	De verhouding tussen het fondsvermogen en de voorziening pensioenverplichtingen
– Beleidsdekkingsgraad	12-maandsgemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad op basis waarvan het beleid van het fonds wordt bepaald
– Reële dekkingsgraad	Dekkingsgraad die aangeeft in welke mate het fonds voldoende vermogen heeft om de voorwaardelijke toeslag te kunnen financieren
– (Minimaal) Vereiste dekkingsgraad	Dekkingsgraad die benodigd is om te voldoen aan het MVEV en het VEV
– Kritische dekkingsgraad	Dekkingsgraad die het niveau aangeeft vanaf waar herstel naar de (minimaal) vereiste dekkingsgraad mogelijk is binnen een vooraf vastgestelde termijn
Dekkingstekort	Het fonds heeft een dekkingstekort indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad
Derivaten	Van een onderliggende waarde (bijvoorbeeld een aandeel) afgeleide financiële instrumenten, zoals opties, futures, swaps en swaptions
Directe beleggingsopbrengsten	Rente en dividenden
Discretionair beheer/mandaat	Beheer op een aparte rekening voor het fonds (niet via een beleggingsfonds)
DNB	De Nederlandsche Bank
Duration	De gevoeligheid van de waarde van de vastrentende waarden en voorziening pensioenverplichtingen voor veranderingen in de rente, rekening houdend met de resterende looptijd

ECB	Europese Centrale Bank
ERB	Eigen risicobehoordeling
ESG	Environmental, Social & Governance
ETF	Exchange Traded Fund, een beursverhandeld beleggingsfonds
Fed	Federal Reserve, de centrale bank van de Verenigde Staten
FPR	Flexibele Premiereregeling
Franchise	Deel van het salaris waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt
FTK (Financieel Toetsingskader)	In de Pensioenwet vastgelegde financiële normen voor pensioenfondsen
Gewezen deelnemer	De werknemer of gewezen werknemer door wie op grond van een pensioenovereenkomst geen pensioen meer wordt verworven en die bij beëindiging van de deelneming een pensioenaanspraak heeft behouden jegens het pensioenfonds.
Haalbaarheidstoets	Toets om te beoordelen of het fonds aan zijn ambities kan voldoen
Herstelplan	Plan dat wordt opgesteld als het fonds een dekkingstekort of een reservetekort heeft
Indirecte beleggingsopbrengsten	Gerealiseerde en ongerealiseerde koersverschillen (herwaardering)
IORP	Institutions for Occupational Retirement Provision
IRM	Integraal risicomanagement
KRI	Key Risk Indicator
LDI (Liability Driven Investments)	Beleggingen die zo goed mogelijk aansluiten op de ontwikkeling van de verplichtingen
Marktrente	Renteniveau van op de effectenmarkt verhandelbare vastrentende waarden, danwel een benadering
Middelloodneregeling	Pensioenregeling gebaseerd op het gemiddeld verdiende inkomen
Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	Het fonds dient volgens het FTK een minimaal eigen vermogen aan te houden ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen
MSCI	Morgan Stanley Capital International index
MVB	Maatschappelijke Verantwoord Beleggen
Nominale rente	Zie marktrente
Overrendement	Het gerealiseerde rendement verminderd met de rekenrente
Pensioenaanspraak	Het recht op een niet ingegaan pensioen
Pensioengerechtigde	Persoon voor wie op grond van de pensioenovereenkomst het pensioen is ingegaan.
Pensioenrecht	Het recht op een ingegaan pensioen
Pensioenresultaat	De verwachte toekomstige pensioenuitkeringen gedeeld door de pensioenuitkeringen op basis van volledige toeslagverlening en zonder korting op de opbouw
Pensioenvermogen	De som van de algemene reserve en de voorziening pensioenverplichtingen
Pensioenverplichtingen	Verplichtingen van het fonds uit hoofde van pensioenaanspraken en -rechten
Premiedekkingsgraad	De verhouding tussen de ontvangen premie (exclusief de opslag voor uitvoeringskosten en de toevoeging aan de premie-egaliseringsreserve) en de zuivere kostendeekkende premie (exclusief de opslag voor uitvoeringskosten en de opslag voor het VEV)
Premie-egaliseringsreserve	Bestemmingsreserve om pensioenopbouw op peil te houden
Prijsindex	Consumenten Prijsindexcijfer Alle Huishoudens van het Centraal Bureau voor de Statistiek
Private equity	Risicodragende beleggingen in niet op de beurs genoteerde ondernemingen
Prognosetafel AG	Overlevingstabel opgesteld door het Koninklijk Actuarieel Genootschap waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte ontwikkeling van de overlevingskansen
Rating	Aanduiding van de kwaliteit van een lening
Reële rente	Nominale rente minus inflatie
Rekenrente	De rente waarmee de pensioenverplichtingen contant gemaakt worden en/of worden opgerent
Renterisico	Risico van waardeinstijging (voorziening pensioenverplichtingen) of waardedaaling (vastrentende waarden) als gevolg van daling respectievelijk stijging van de rente

Reservetekort	Het fonds heeft een reservetekort indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad
Rentetermijnstructuur	Rentecurve gebaseerd op het renteniveau bij verschillende looptijden
Securities lending	Uitlenen van beleggingstitels tegen vergoeding
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation, een Europese richtlijn die eisen stelt aan de transparantie over toepassing van ESG
Shareholder Rights Directive II	Europese richtlijn voor aandeelhoudersbetrokkenheid
SIRA	Systematische Integriteitsrisicoanalyse
SLA	Service Level Agreement
Sleutelfunctie	Functies voorgeschreven in de IORP II-richtlijn: de actuariële functie, de risico-beheerfunctie en de interne audit functie
Sleutelfunctiehouder	Eindverantwoordelijke voor een van de drie sleutelfuncties
Sleutelfunctievervuller	Uitvoerder van een van de drie sleutelfuncties
Solvabiliteit	Vermogen van het fonds om op lange termijn aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen
SPR	Solidaire Premiereregeling
Swap	Financieel instrument waarbij met een tegenpartij wordt afgesproken twee zaken te ruilen, bijvoorbeeld de lange rente tegen de korte rente
TBI-grens	Beleidsdekkingsgraad die wettelijk minimaal nodig is voor volledige toeslag-verlening (toekomstbestendig indexeren)
Technische voorzieningen	De voorziening pensioenverplichtingen
Toeslagverlening (indexatie)	Verhoging van pensioenaanspraken en -rechten
UFR	Ultimate Forward Rate: rente die vanaf 2012 wordt toegepast bij de RTS van DNB. De rentes voor looptijden langer dan 20 jaar worden vastgesteld volgens een vastgestelde weging van de euro-swaprente en deze UFR
UPO	Uniform Pensioenoverzicht
Valutarisico	Risico van waardedaling als gevolg van wijzigingen in de valutakoersen
Valutatermijncontract	Transactie waarbij valuta op termijn worden verkocht om het valutarisico te vermijden
Vastrentende waarden	Verzamelnaam voor beleggingen met een in beginsel vaste rentevergoeding en vaste looptijd
Vereist eigen vermogen (VEV)	Het fonds dient, inclusief het MVEV, een buffer aan te houden voor het opvangen van beleggings- en verzekeringstechnische risico's
Voorziening pensioenverplichtingen	Contante waarde van de pensioenverplichtingen
Waardeoverdracht	Overdracht van de contante waarde van pensioenaanspraken bij verandering van werkgever en pensioenregeling
WKNL	Wolters Kluwer Holding Nederland B.V. en haar gelieerde ondernemingen, die onder de werkingssfeer van de uitvoeringsovereenkomst vallen
Zakelijke waarden	Verzamelnaam voor beleggingen in aandelen, vastgoed en andere risicodragende beleggingen